

ROBERT J. WIELAND

JEVANĐELJE U KNJIZI PROROKA DANILA

„KO ČITA DA RAZUME“

ROBERT DŽ. VILEND
JEVANĐELJE U KNJIZI PROROKA DANILA

Robert Dž. Vilend
JEVANĐELJE U KNJIZI PROROKA DANILA
Ko čita, da razume

Naslov originala:
THE GOSPEL IN DANIEL
Whoso readeth, let him understand
By Robert J. Wieland

Izdavač:
Eden kuća knjige, Novi Sad

Prevod sa engleskog:
grupa prevodilaca

Dizajn korica:
Marko Stević

Štampa:
Planeta print doo, Beograd; tiraž 50 primeraka

Prvo izdanje

Novi Sad, 2016.

Elektronska verzija knjige „*Jevanđelje u Knjizi proroka Danila*“
besplatno je dostupna na Internetu, za ličnu upotrebu. Ukoliko želite
da nabavite ovu knjigu u štampanom obliku, možete je naručiti na:

www.eden.rs
(+381) 062/200-046

dobravest@yahoo.com
(+381) 064/40-29-428

ROBERT DŽ. VILEND

JEVANĐELJE U
KNJIZI PROROKA
DANIŁA

KO ČITA, DA RAZUME

Novi Sad, 2016

NAPOMENA: Ako nije drugačije naznačeno, navedeni tekstovi Svetog pisma preuzeti su iz prevoda Đure Daničića i Savremenog srpskog prevoda.

SADRŽAJ

OD AUTORA ČITAOCU	7
1. U CARSKOJ PALATI.	11
2. ŠTA NAVUHODONOSOROV SAN GOVORI NAMA DANAS . . .	18
3. VERNI I KROZ OGANJ	34
4. ON JE VEĆI OD NAJVEĆEG ČOVEKA NA ZEMLJI.	43
5. SLOVA KOJA CAR NIJE MOGAO DA PROČITA	51
6. ZAŠTO SU GLADNI LAVOVI ODBILI DA JEDU	59
7. SVET KONAČNO BIRA SVOG NOVOG VLADARA.	66
8. NAJBITNIJE BIBLIJSKO POGLAVLJE.	80
9. JEVANĐELJE U ARITMETICI	95
10. ZAŠTO ČESTO IZGLEDA DA NEMA ODGOVORA NA MOLITVU. .	107
11. ŠTA SE DEŠAVA NEPOSREDNO PRED KRAJ	112
12. DANILO VIDI KRAJ SVETA	137
DODATAK	148

OD AUTORA ČITAOCU . . .

Desert obično ostavljate za kraj, ali hajde da prvo počnemo od dobre vesti: *vi možete razumeti Knjigu proroka Danila!* Isus nam je rekao da je čitamo, a On nam ne bi obećao da ćemo je razumeti ukoliko to zaista ne bismo mogli. (Matej 24,15)

Istina, Danilu je rečeno da „zatvori ove reči i zapečati ovu knjigu“. Ali, ona je trebalo da bude „zatvorena“ i „zapečaćena“ samo do „poslednjeg vremena“. Tada će nastupiti promena – „znanje će se umnožiti“ (Danilo 12,4). Mi sada živimo u tom „poslednjem vremenu“.

Ono što je Isus rekao znači da Bog i svi Njegovi sveti anđeli žele da vi razumete poruku te dragocene knjige. U ovom trenutku, milioni je čitaju širom sveta. Sveto pismo (ili Biblija) je, kao nikada ranije u istoriji, postala „žižak nozi [našoj], i videlo stazi [našoj].“ (Psalam 119,105)

Iz ljubavi prema vama Bog ju je dao pre mnogo vremena. „Naučeni od svetoga Duha govoriše sveti Božiji ljudi“ (2. Petrova 1,21). Drugi su je čuvali tokom vekova po cenu stradanja, pa čak i mučeničke smrti. Upravo preko Biblije Bog se danas obraća ljudskom srcu.

Knjiga proroka Danila preživela je napade onih koji su sumnjali u njeno nadahnuće. Savremena otkrića prastarih izveštaja u iskopinama na Bliskom i Srednjem istoku potvrđuju da je tu knjigu pisao prorok koji je živio u drevnom Iraku. Isus, Sin Božji i Spasitelj sveta, imao je da kaže nešto posebno o njoj. U vezi sa onim o čemu je pisao „prorok Danilo“, rekao je: „Koji čita da razume“ (Matej 24,15). Nijednu drugu knjigu u Svetom pismu On nije izdvojio na takav način.

Pre nego što otvorite tu knjigu, učinite nešto naročito: ponizite svoje srce pred Bogom i zatražite da Njegov Sveti Duh bude vaš Učitelj. „Evo, izasuću vam duh svoj“, poručuje On, „kazaću vam reči svoje“ (Priče Solomunove 1,23). Sveti Duh „će vas naučiti svemu“ i „uputiće vas na svaku istinu“ (Jovan 14,26; 16,13). „Molite – i daće vam se; tražite – i naći ćete“ (Matej 7,7 – Karadžić). Ova obećanja se moraju primeniti posebno na Knjigu proroka Danila.

Ali, budimo pažljivi. Neki su „nenaučeni i neutvrđeni“, pa „[ih] izvrcu, kao i ostala pisma, na svoju pogibao“ (2. Petrova 3,16 – Karadžić).

„Nijedno proroštvo iz Pisma ne može da se tumači proizvoljno“ (2. Petrova 1,20), tj. niko ne može da iznosi neko svoje lično objašnjenje proročanstava. „Upoređujemo duhovne stvari sa onim što je duhovno“ – to je pravi način (1. Korinćanima 2,13 – eng. prev.), a pomagaće nam isti anđeo kome je Bog zapovedio: „Gavrilo, kaži ovome (Danilu) utvaru“ (Danilo 8,16). Ako je Bog toliko želeo da Danilo razume, sigurno će i nama pomoći da razumemo.

Ima „naučnika“ koji veruju da je autor Knjige proroka Danila neki romanopisac, a ne pravi prorok. Njihovo stanovište je da se čuda ne dešavaju. Navodno, nijedan „prorok“ u 6. veku pre Hrista nije mogao da predvidi buduće događaje kao što to čini Danilo. Prema tome, insistiraju oni, ta knjiga je falsifikat nastao otprilike sredinom drugog veka pre Hrista. Taj nepoznati romanopisac je, po njima, izmislio priče o nekom čoveku kome je dao ime „Danilo“, a zatim pokušao da uveri ljude kako je reč o „proročanstvima“.

Međutim, postoje činjenice: (1) Jezik koji se koristi u Knjizi proroka Danila nije onaj koji bi neki kasniji pisac upotrebio; on je bio ispravan jedino u vreme pravog Danila u 7. i 6. veku pre Hrista. (2) Precizni istorijski detalji, kao što je činjenica da je Valtazar bio poslednji vavilonski car, nisu nikako mogli biti poznati nekom piscu iz 2. veka pre Hrista. To dokazuje da je autor Knjige proroka Danila zaista živeo u vreme pada Vavilona i osnivanja Medo-Persijskog carstva. (3) Ako je Knjiga proroka Danila falsifikat, njen autor je odgovoran za ozbiljan prestup *jer je tvrdio da objavljuje viziju koju mu je sam Gospod dao*. „Prorok koji bi se usudio govoriti što u moje ime što mu ja ne zapovedim da govori... *takav prorok da se pogubi*“ (5. Mojsijeva 18,20). Da li je Isus Hristos, Sin Božji, Spasitelj sveta, mogao biti prevaren da poveruje kako je Danilo bio pravi prorok ako ovaj to zapravo nije bio? On o njemu govori kao o „proroku Danilu.“ (Matej 24,15)

Mi u ovoj knjizi prihvatamo Knjigu proroka Danila kao istinski nadahnuto proročanstvo.

Budući da većina čitalaca poseduje Bibliju u prevodu Đure Daničića i Vuka Stefanovića Karadžića, to ćemo je i mi koristiti u svom proučavanju, ali ćemo se služiti i drugim prevodima ako je tamo to bolje prevedeno.

Kratka napomena: Mi ne pokušavamo da utremo put nekom novom otkriću u istoriji ili teologiji. Naš cilj je da pronađemo jevanđelje u Knjizi proroka Danila i rasvetlimo ga u toj meri da ono bude razumljivo običnom čitaocu. Želja nam je da vam naši naponi donesu mnogo radosnih i korisnih trenutaka.

Robert Dž. Vilend,
Medou Vista, Kalifornija

1. U CARSKOJ PALATI

DANILO 1,1.2: Godine treće carovanja Joakima cara Judina dođe Navuhodonosor car Vavilonski na Jerusalem i opkoli ga. I Gospod mu dade u ruku Joakima cara Judina i deo sudova doma Božjega, i odnese ih u zemlju Senar u dom boga svojega, i metnu sudove u riznicu boga svojega.

Ovde smo odmah uvedeni u samo središte uzbudljivih zbivanja, u vreme propasti jednog naroda. Bio je to Božji zavetni narod koji je upravo poražen u ratu, i mnogi su kao zarobljenici odvedeni u Vavilon! Bog ih je izabrao da budu Njegovo posebno blago na Zemlji, da zrače posebnom svetlošću kako bi narodi sveta mogli da saznaju za slavnu vest o spasenju svih ljudi. Ali, sada dolazi do te tragedije.

Kakva šteta! Taj narod jedinog istinitog Boga nije trebalo nikad da bude osvojen i odveden u Vavilon! Kako mora da su se zabavljali ti paganski vojnici dok su se smejali i rugali religiji Božjeg naroda! Iako je Jerusalem pokušao da se odbrani, njegov slučaj je bio beznadežan jer je sam Gospod predao cara Joakima i njegov narod u ruke Navuhodonosoru. „Ako neće Gospod čuvati grada, uzalud ne spava stražar“ (Psalam 127,1). Međutim, taj narod nije želeo da Gospod „čuva“ njihov grad, već se pouzdao u svoju vojnu silu.

Ponovljene poruke proroka koje je Bog slao svom narodu upozoravale su na to. Sam Mojsije je rekao da će oni, ukoliko okrenu leđa Božjim zapovestima, biti odvedeni u ropstvo u neznabožačke zemlje (videti 3. Mojsijeva 26,33-35; 5. Mojsijeva 28,64). Jeremija, jedan kasniji prorok, podsetio je Judejce da će, ukoliko oni ostanu verni Bogu i očuvaju Subotu svetom, Jerusalem zauvek stajati kao slavni, nepobedivi grad (videti Jeremija 17,24-27; 2. Dnevnika 36,20.21). Ahija je u vreme cara Jerovoama ponovio proročko upozorenje (1. O carevima 14,15), kao i prorok Amos (Amos 5,27). Isaija je sto dvadeset godina pre nego što se to dogodilo jasno rekao da će Jerusalem zauzeti *Vavilonjani*. Bio je to isti onaj narod kome je nepromišljeni car Jezekija ponosno pokazao svoje carske riznice (Isaija 39,6.7). Budući da Njegov narod nije

poslušao opomene proroka, Bog nije mogao ništa drugo osim da se povuče i prepusti ih razaranju i besu paganskih naroda.

Roditelji moraju uzeti u obzir da je upravo zbog pokvarenosti cara Manasije, Jezekijinog loše vaspitanog i neobraćenog sina, sve to zlo zadesilo Judeju. Manasija je ceo narod poveo u tako duboko idolopoklonstvo i paganizam da nisu bili u stanju da se od toga oporave sve do povratka iz vavilonskog ropstva nakon sedamdeset godina (videti Jeremija 15,4). Deca postaju blagoslov ili prokletstvo za ovaj svet zavisno od toga kako ih roditelji vaspitaju.

Stihovi 3-5: I reče car Asfenazu starešini svojih dvorana da dovede između sinova Izrailjevijeh, i od carskoga semena i od knezova mladiće na kojima nema mane, i koji su lepa lica i naučeni svakoj mudrosti i vešti u znanju i razumni i koji mogu stajati u carskom dvoru, pa da ih uči knjigu i jezik Haldejski. I odredi im car obrok na dan od jela carskoga i od vina koje on piše, da se hrane tri godine a posle da stoje pred carem.

Navuhodonosorov plan bio je da vlast u Vavilonu ojača talentima tih mladih ljudi, kao i da ih postepeno preobrati u pagansku religiju Haldejaca. Bio je ubeđen da je njegova religija ona prava, jer – nisu li njegovi bogovi upravo pobedili velikog izraelskog Boga?

Ovi mladići, u to vreme verovatno u svojim kasnim tinejdžerskim godinama, već su bili „naučeni svakoj mudrosti i vešti u znanju i razumni“. Možete ih smatrati kompjuterskim guruima tog vremena.

Stihovi 6 i 7: A među njima behu od sinova Judinijeh Danilo, Ananija, Misailo i Azarija. A starešina nad dvoranima dade im imena, i Danilu nade ime Valtazar, a Ananiji Sedrah, a Misailu Misah, a Azariji Avdenago.

Jevrejsko ime Danilo znači „Bog je sudija“, Ananija – „dar od Gospoda“, Misailo – „ko je kao Bog“ i Azarija – „kome Gospod pomaže“.

Ali, umesto tih, data su im haldejska imena u čast raznim paganskim božanstvima. Haldejci su se nadali da će time navesti jevrejske mladiće da zaborave ranije pouke o ljubavi i služenju Jahvi i prihvate da obožavaju neznabožacke idole.

Srećom, usred pokvarenosti i otpada u Judeji i Jerusalimu, postojao je izvestan broj domova u kojima se Bog poštovao! Iako ne znamo njeno ime, Danilova majka zaslužuje svaku pohvalu. Njen sin, daleko od svog doma, okružen iskvarenošću i razvratom dvorskog života, ipak je ostao veran ispravnim učenjima svoje majke. Njegova smelost i čvrsto zauzimanje za istinu dale su i trojici njegovih drugova hrabrost da ostanu verni. Našem svetu je potrebno više roditelja kao što je bila Danilova majka! A hvala Bogu, i danas ima nekih nalik njoj.

Stih 8: Ali Danilo naumi da se ne skvrni obrokom jela careva i vinom koje on pijaše, i zamoli se starešini nad dvoranima da se ne skvrni.

Danilo je uviđao ono što je apostol Pavle mnogo godina kasnije naučavao – da je ljudsko telo hram Svetog Duha. Bio je svestan da oskvrniti ga neodgovarajućom hranom i pićem znači zgrešiti protiv sebe samog i protiv svog Stvoritelja (videti 1. Korinćanima 3,16.17; 10,31). Snaga njegovog karaktera bila je rezultat *odlučne namere srca*. On je znao da kaže „ne“ grehu, i to tako nedvosmisleno da je kušać morao da pobjegne od njega. Danilova izuzetna bistrina uma i telesna snaga poticale su od toga što se on čvrsto držao onog što je ispravno kada je reč o hrani i piću. I mi možemo uživati u istim blagoslovima ako vladamo svojim apetitom i strastima, umesto da im dopustimo da oni vladaju nama.

Stihovi 9 i 10: I dade Bog Danilu te nađe milost i ljubav u starešine nad dvoranima. I reče starešina nad dvoranima Danilu: bojim se gospodara svojega cara, koji vam je odredio jelo i piće; jer kad car vidi lica vaša lošija nego u ostalih mladića, vaših vršnjaka, zašto da mi učinite da budem glavom kriv caru?

Ovaj mali detalj daje nam uvid u društveni kontekst. U toj istoj grupi bilo je i drugih između „sinova Judinih“ koji se očigledno *nisu* držali principa umerenosti kojima je Božji narod bio naučen. Oni su se možda čak i podsmevali Danilu i proganjali ga zbog njegove želje da bude veran i u stranoj zemlji. Čak i danas, najogorčenije progonstvo koje hrišćanin može da doživi često potiče od njegove sopstvene „brće i sestara“ sa kojima bi trebalo da ga povezuje hrišćansko zajedništvo. Podsmeš je smrtonosno oružje progonstva.

Stihovi 11-16: A Danilo reče Amelsaru, kojega starešina nad dvoranima postavi nad Danilom, Ananijom, Misailom i Azarijom: Ogleđaj slugę svoje za deset dana, neka nam se daje varivo da jedemo i vode da pijemo. Pa onda neka nam se vide lica pred tobom i lica mladićima koji jedu carsko jelo, pa kako vidiš, onako čini sa slugama svojim. I posluša ih u tom, i ogleda ih za deset dana. A posle deset dana lica im dođoše lepša i mesnati-ja nego u svih mladića koji jeđahu carsko jelo. I Amelsar uzimaše jelo njihovo i vino koje njima trebaše piti, i davaše im variva.

Jevrejska reč koja je ovde prevedena kao „variva“ ista je kao reč „seme“ u 1. Mojsijevoj 1,29. To „seme“ predstavljalo je Tvorčev prvobitni plan za ljudsku ishranu. „Evo, dao sam vam sve bilje što nosi seme... i sva drveta rodna koja nose seme; to će vam biti za hranu“. Daniloov način ishrane je, prema tome, obuhvatao više od jedne monotone namirnice. Ti momci su zaista bili neprekidno na pikniku.

Kao što je Danilo i očekivao, nakon deset dana te jednostavne ishrane, bogate hranljivim sastojcima, njegovo zdravlje je bilo odlično, kao i zdravlje njegovih prijatelja. Bili su u stanju da uče sa lakoćom. I danas je isto tako istina da zdrava ishrana i dobre fizičke navike doprinose umnoj i moralnoj snazi. Đaci i studenti ne moraju da se povode za gomilom. Oni mogu da uživaju u svojoj različitosti i slede primer mladog Danila.

Stihovi 17-21: I dade Bog svoj četvorici mladića znanje i razum u svakoj knjizi i mudrosti; a Danilu dade da razu-

me svaku utvaru i sne. I kad prođe vreme po kom car beše rekao da ih izvedu, izvede ih starešina nad dvoranima pred Navuhodonosora. I govori car s njima, i ne nađe se među svima njima nijedan kao Danilo, Ananija, Misailo i Azarija; i stajahu pred carem. I u svemu čemu treba mudrost i razum, zašto ih car zapita, nađe da su deset puta bolji od svih vrača i zvezdara što ih beše u svemu carstvu njegovu. I osta Danilo do prve godine cara Kira.

Danilov karakter pominje prorok Jezekilj kao primer karaktera kakav će imati oni koji budu služili Bogu u poslednjim danima svetske istorije (Jezekilj 14,20). Veliki događaji će se odigrati na Nebu i Zemlji, koje će oni morati ispravno da razumeju kako bi bili spremni za ono što Bog bude radio na Zemlji. Iz tog razloga, Njegov narod danas treba da živi u skladu sa principima zdravlja i umerenosti, kao što je živeo Danilo u carskoj palati.

Udovoljavanje apetitu bio je prvi veliki greh ljudskog roda (videti 1. Mojsijeva 3,6). Hristova blagodat¹ je mnogo obilnija od svega onog što mami našu grešnu prirodu koju smo rođenjem nasledili od palog Adama. Kada je postio četrdeset dana, Isus je bio kušan više nego što mi ikada možemo biti. Njegova sila za pobedu data je besplatno svima, i zato, primimo taj dar. Naš prijatelj i brat, apostol Pavle kaže: „Što je ostrag zaboravljam, a za onim što je napred sežem se, i trčim k biljezi,

1 **Blagodat** – Božija **nezasluživa** milost i naklonost (ne može se zaslužiti bilo čim. Nije pravilna upotreba reči **nezaslužena** jer ona u svom značenju ostavlja mogućnost da se milost zasluži, što nije moguće u slučaju blagodat).

Iako reči **milost** i **blagodat** imaju slično značenje, one nisu isto. Osnovna razlika bi se mogla izraziti u sledećem: **milost** predstavlja Božije kažnjavanje u mnogo manjoj meri nego što naši gresi zaslužuju, a **blagodat** predstavlja *još i dodatne* Božije blagoslove (pored *milosti*) uprkos činjenici da ih ne zaslužujemo. **Milost** je oslobađanje od osude u određenoj meri ili oslobađanje od osude u potpunosti. **Blagodat** je pružanje dodatne naklonosti prema nedostojnima pored *milosti*. Očigledno je da je **blagodat** širi pojam od *milosti* koja predstavlja samo jedan njen aspekt.

Na žalost, u Savremenom srpskom prevodu i svim poznatijim hrvatskim prevodima prevodioci nisu pravili razliku u značenju između ova dva pojma tako da su i reč **blagodat** prevodili rečju *milost*, što je pogrešno – *prim. izdavača*

k daru gornjega zvanja Božjega u Hristu Isusu... Sve mogu u Isusu Hristu, koji mi moć daje.“ (Filibljanima 3,13.14; 4,13 – Karadžić).

Nemoguće je proceniti razmere patnje do koje dolazi zbog neobuzdanog apetita. Gde god se okrenete vidite gojaznost, srčane bolesti, rak pluća uzrokovan pušenjem, cirozu jetre izazvanu pićem, alkoholizam – jednom rečju – muke su nebrojene. Isus jeste Spasitelj sveta (Jovan 4,42), ali je nemoćan da spase ljude koji odbijaju i odbacuju spasenje koje im On daje. Mogli bismo da vas zamaramo beskrajnim statistikama o preuranjenoj smrti i patnjama do kojih, u mnogim slučajevima, nije moralo da dođe. A Isus Hristos je prinuđen da sve to gleda, da posmatra nepotrebne suze, da saoseća sa bolom do koga nije moralo doći, da deli žalost kod groba, koja se često mogla izbeći. Isaija kaže: „U svakoj tuzi njihovoj on beše tužan... Ljubavi svoje radi i milosti svoje radi on ih izbavi“ – zato što je postao jedan od nas (Isaija 63,9). Kao pripadnik ljudskog roda, On je preuzeo na sebe našu palu, grešnu prirodu. Vreme je da i mi naučimo da saosećamo s Njim u mukama koje trpi zbog čovečanstva.

Evo jednog teksta koji govori o svem tom nepotrebnom grehu koji postoji na svetu, a može se primeniti i na sve nepotrebne bolesti i patnje: „Eda li je meni milo da pogine bezbožnik? govori Gospod, a ne da se odvrati od putova svojih i bude živ?“ (Jezekilj 18,23). Prosto možete čuti prizvuk plača u Božjem glasu. On voli te ljude koji ubijaju sebe! „Zašto da mrete, dome Izrailjev?“ (Jezekilj 33,11)

Gledajte kakva je nagrada za umerenost i samokontrolu, o kojoj se govori u Danilovoj knjizi. Na kraju svog trogodišnjeg univerzitetskog obrazovanja, Danilo i njegovi drugovi uveliko su nadmašili sve druge studente. Da li ste zainteresovani za dalje obrazovanje? Evo nečega na šta treba da obratite pažnju.

Bog je pripremao te mladiće da budu svedoci za Njega, jer će preko njih On objaviti jevanđelje čitavom svetu tog vremena. To je nešto fantastično – pričekajte, ta priča će doći kasnije u našoj knjizi.

Gde su današnji mladi koji će slediti primer Danila i njegovih drugova, koje Bog može da osposobi da budu blagoslov svetu?

**MOŽEMO LI PRONAĆI JEVANĐELJE U KNJIZI PROROKA DANILA?
ILI SE ONA SVODI SAMO NA PRIČU O „ZVERIMA“
I SVETSKIM CARSTVIMA?**

Ovo prvo poglavlje nosi snažnu jevanđeosku poruku: tu su četvorica mladića na univerzitetskoj obuci kojima njihova stipendija omogućava pristup najelitnijim trpezama i kafeterijama prestonice carstva. Njima će biti poslužene poslastice sa jelovnika iz istih kuhinja koje kuvaju za carsku porodicu.

Specijaliteti za njihovim stolom su takvi da bude zavist bogatih Vavilonjana. Meso dolazi sa čuvenih carskih poseda, a od poslastica vam polazi voda na usta. Ali, Dobra vest ih je u vreme krize sačuvala od narušenog zdravlja i pomućenog uma.

Njih četvorica su zamolili nadređene za jednostavnu vegetarijansku ishranu siromašnu mastima i sa niskim sadržajem šećera. I pored zdravog apetita kakav svi tinejdžeri imaju, njih četvorica „naumiše“ u svom srcu da se odreknu prirodnih žudnji za bogatom hranom i izaberu jednostavan način ishrane. Oni neće podleći Mekdonaldsima, Burger kingovima, palačinkarnicama i čevabdžinicama svog vremena. Njihov cilj nije samo da žive sedam godina duže i nastave da posećuju Diznijev svet. Oni žele da očuvaju bistar um kako bi razumeli učenja Svetog Duha u eri od posebnog značaja.

Mi danas, na nivou celog sveta, živimo u jednoj takvoj eri. Dobra vest glasi da će isti Spasitelj koji je blagoslovio Danila, Sedraha, Misaha i Avdenaga *dati* (a ne samo *ponuditi*) vama i meni pobedu nad apetitom koji se oteo kontroli. Sveti Duh će biti vaš Učitelj iz dana u dan. Nećete moći da pogrešite, a da vas On prvo ne osvedoči i ne podseti na istinu. Ne utišavajte Njegov glas, ne odbacujte podsećanje na svetu dužnost koje vam On upućuje s puno ljubavi. „Naumite u svom srcu“ da sledite Spasitelja u ovom Njegovom velikom Danu pomirenja.

2. ŠTA NAVUHODONOSOROV SAN GOVORI NAMA DANAS

DANILO 2,1: A druge godine carovanja Navuhodonosorova usni Navuhodonosor san, i uznemiri mu se duh i san ga prođe.

Danilo je bio završio svoje specijalno trogodišnje univerzitetsko obrazovanje. Sada je Gospod pred njim otvarao put da pomogne onim ljudima u Vavilonu koji nisu poznavali Njegovu istinu, niti razumevali Njegov karakter ljubavi. On je izabrao svoj narod Izrael da bude misionar i objavljuje jevanđelje u mračnom svetu, ali su Ga oni izneverili. I On će upravo pokušati da ih nadmudri u njihovom neverovanju na jedan fantastičan način.

Stihovi 2-4: I reče car da dozovu vrače i zvezdare i gatare i Haldeje da kažu caru san njegov. I dođoše i staše pred carem. I reče im car: usnih san, i uznemiri mi se duh kako bih doznao što sam snio. A Haldeji rekoše caru sirski: care, da si živ doveka! Pripovedi san slugama svojim, pa ćemo ti kazati šta znači.

Car je bio ponosan na svoju imperiju, i predivnu prestonicu – Vavilon. Nadao se da će to tako ostati zauvek. Ipak, on je dobro znao, kao što to svi ljudi znaju, da će jedog dana morati da umre. Šta će se onda dogoditi s njegovim carstvom?

On je bio neznabožački car i ništa nije znao o pravom nebeskom Bogu. Njegov jedini kontakt s tim Bogom bio je Božji neverni narod – Jevreji, koje je Navuhodnosor uspeo da pobedi i odvede u ropstvo. S obzirom da je savladao Jevreje, ko bi mogao da ga okrivljuje što je mislio da je veći od njihovog Boga?

Izraelski narod voleo je sebe više nego druge i smatrao da se samo on može spasti. Jadni Navuhodonosor! Kao neznabožac nije znao ništa bolje do da čini mnoge pogrešne stvari. Međutim, Bog je video da je on u svom srcu bio iskren.

Iako je bio izuzetno obrazovan što se tiče svetovne mudorsti, car nije poznao nebesku mudrost. Taj čudni san ostavio je dubok utisak na njegovo srce. Nije čak mogao da se seti njegovih detalja, ali Bog je delovao kako bi pripremio put da ponizi vavilonske filozofe koji su tvrdili da poznaju istinsku nauku. On je Danilu pružio priliku da njihov um otvori za stvarnost. Zapazite metod koji je Bog upotrebio.

Ono što su Vavilonci nazivali „višim obrazovanjem“ bila je ludost. Neki od „mudraca“ tvrdili su da razgovaraju sa umrlima. Neki su bili „astrolozi“ i tvrdili da mogu čitati budućnost posmatrajući kretanje zvezda. Imali su običaj da caru, kad od njih zatraži da pokažu mudrost, postave mnogo vešto smišljenih pitanja da iz njega izvuku šta u stvari misli. Onda bi izmislili neki odgovor, nadajući se da će ga zadovoljiti. To su pokušali da učine i sada.

Stihovi 5-13: A car odgovori i reče Haldejima: zaboravio sam; ako mi ne kažete šta sam snio i šta znači, bićete isečeni i kuće će vaše biti buništa. Ako li mi kažete šta sam snio i šta znači, dobićete od mene dare i poklone i veliku čast; kažite mi dakle šta sam snio i šta znači. Odgovoriše opet i rekoše: neka car pripovedi san slugama svojim, pa ćemo kazati što znači. Car odgovori i reče: doista vidim da hoćete vremena da dobijete; jer vidite da sam zaboravio. Ali ako mi ne kažete šta sam snio i šta znači, jedan vam je sud; jer ste se dogovorili da kažete preda mnom laž i prevaru dok se promeni vreme; zato kažite mi san, pa ću videti da mi možete kazati šta znači. Odgovoriše Haldejci caru i rekoše: nema čoveka na zemlji koji bi mogao kazati caru to što ište; nijedan car ni knez ni vlastelin nije nikada iskao tako nešto od vrača ili zvezdara ili Haldejaca. I što car ište vrlo je teško; niti ima drugoga koji bi mogao kazati caru osim bogova, koji ne žive među ljudima. Zato se car razljuti i razgnevi vrlo, i zapovedi da se pogube svi mudarci Vavilonski. I kad izide zapovest, te ubijahu mudarce, tražahu i Danila i drugove njegove da ih ubiju.

Najzad je Navuhodonosor počeo da shvata njihove trikove. Sa osećanjem da neko natprirodno biće pokušava da mu saopšti nešto značajno, posle više dana i noći bez spokoja, biva savladan umorom. Brine ga taj san. On ne može da vlada sobom pred svojim mudracima. Zar ti „mudraci“ nisu tvrdili da razgovaraju sa „bogovima“ koji „ne žive među ljudima“? A sada priznaju caru da svi oni poseduju samo obično neznanje svojstveno ljudskim bićima!

Dakle, dolazi do sukoba između obrazovanja ovog sveta i onog koje dolazi jedino od Boga. Tu su najmudruji ljudi ovog sveta u vavilonskom carstvu, obučeni u svim mogućim oblastima znanja toga doba. S druge strane stoji Danilo, prezreni mladić, poreklom iz porobljenog naroda. Međutim, Danilo je dobio obrazovanje i znanje od Boga.

Ne možemo odobriti bes i svirepost koje je Navuhodonosor ispoljio prema svojim „mudracima“. Ali, moramo imati na umu da je to gnev jednog autokrate koga su obmanuli oni kojima je verovao. A ipak je sve to vreme on u suštini iskren čovek.

Međutim, ta užasna svirepost je dokaz o verodostojnosti Danilove knjige. Drevni istoričari kakav je Herodot govore o istočnim vladarima čuvenim po varvarstvu u kažnjavanju, posebno asirskim i persijskim. Odsecanje udova, komadanje tela oslikani su na asirskim reljefima u kamenu, a takođe i opisani u zakonicima Vavilona i Asirije. Slika koju nam Danilo daje potkrepljena je istorijom.

Zapazite da su to bili *paganski* „mudraci“ koji su verovali da Bog „ne živi među ljudima“. Na kraju vremena postojaće samo dve osnovne religije u svetu: (1) Ona „vera Isusova“ koja govori (kako Pismo kaže) da je prilikom svog utelovljenja Sin Božji postao „kao i drugi ljudi“ (prevod V. Karadžića) i da je Bog poslao „svoga Sina u obličju grešnog tela, kao žrtvu za greh. Tako je osudio greh u telu“, da je On „u svemu bio iskušavan kao i mi, samo nije zgrešio“, da je On „osudio greh u telu“ odričući se sebe u celom svom životu, sve do krsta.¹ I (2) ovo verovanje neznabožačkih „mudraca“ u Vavilonu u „boga“ koji ne „živi među ljudima“, da Božji sin nije „uzeo“ naše palo, grešno telo na sebe, nego je bio odvojen od ljudskog roda dogmom o bezgrešnom začecu,

¹ Filibljanima 2,5-8; Rimljanima 8,3,4; Jevrejima 4,14; Jovan 5,30; 6,38; Matej 26,39.

tako da nije mogao biti „u svemu iskušavan kao i mi“, udaljujući tako od čovečanstva našeg Spasitelja *od* greha i zamenjujući Ga nekakvim spasiteljem koji nas spašava *u* grehu.

Stihovi 14-18: Tada Danilo odgovori mudro i razumno Ariohu zapovedniku stražarskom, koji beše izašao da ubija mudrace Vavilonske; odgovori i reče Ariohu vlastelinu carevu: zašto je tako nagla zapovest od cara? Tada Arioh kaza stvar Danilu. A Danilo otide i zamoli cara da mu ostavi vremena, pa će kazati caru šta san znači. Potom otide Danilo kući svojoj, i kaza stvar Ananiji, Misailu i Azariji, drugovima svojim, da se mole za milost Bogu nebeskomu radi te tajne, da ne bi poginuli Danilo i drugovi mu s ostalim mudracima Vavilonskim.

Ne zaboravite da je Danilo prilikom ispitivanja po završetku trogodišnjeg univerzitetskog obrazovanja dobio najvišu ocenu, *summa cum laude*. Sa oduševljenjem je označen kao „deset puta mudriji“ od ostalih; a ipak je ponizno tražio od Boga mudrost i zamolio svoje prijatelje da se mole s njim i za njega. Istinsko obrazovanje nikom ne dopušta da bude ohol.

Dobro je što je car naizgled zaboravio na Danila kad je pozvao svoje „mudrace“ da mu kažu šta je sanjao. Da je najpre pozvao Danila, ne bi bilo prilike da se obelodani prazno hvalisanje tih „mudraca“. Danilo se verovatno sećao obećanja iz Davidovog Psalma 25,12-14: „Tajna je Gospodnja u onih koji ga se boje, i zavet svoj javlja im.“ Možda je imao na umu i obećanje iz Priča Solomunovih 3,25.26: „Nećeš se plašiti od nagle strahote ni od pogibli bezbožničke kad dođe. Jer će ti Gospod biti uzdanica i čuvaće ti nogu da se ne uhvati.“ U ozbiljnoj krizi, on je odlučio da veruje u Dobru vest sadržanu u Božjim obećanjima. On je jedan od heroja pobrojanih u Jevrejima 11. glavi koji „su ugodili Bogu“ verujući u ono što je On rekao (stih 6).

Stihovi 19-23: I objavi se tajna Danilu u noćnoj utvari; tada Danilo blagoslovi Boga nebeskoga. Progovori Danilo i

reče: da je blagosloveno ime Gospodnje od veka do veka; jer je njegova mudrost i sila; i on menja vremena i čase; smeće careve, i postavlja careve; daje mudrost mudrima i razum razumnima. On otkriva što je duboko i sakriveno, zna što je u mraku, i svetlost kod njega stanuje. Tebe, Bože otaca mojih, hvalim i slavim, što si mi dao mudrost i silu, i što si mi objavio za što te molismo objaviv nam stvar carevu.

Zapazite (1) Danilovo poverenje da mu je Gospod zaista otkrio carev san. On nije bojažljivo upitao cara da li je to *možda* njegov san ili nije. Umesto toga, on je hvalio Gospoda što mu ga je otkrio. Verujući u to, on rizikuje sve. (2) Bivamo podsećani da bi u svojim molitvama Bogu trebalo da Ga hvalimo za ispunjenje Njegove dobrote i milosti nad nama. (3) Vidimo kako je Danilo shvatio da je to otkrivenje došlo kao odgovor na molitve njegovih prijatelja kao i njegovih sopstvenih. On nije čast pripisivao samo sebi. Pravi hrišćanin neće druge lišiti zahvalnosti koja im pripada.

Primerite takođe kako Danilo priznaje da istinska mudrost dolazi jedino od nebeskog Boga. Magija i čaranje nisu njeni izvori. Astrologija zaslužuje da bude svrstana u „nauke koje su lažno nazvane tim imenom“ [eng. prev.] (1. Timotiju 6,20). Ta trenutno popularna praznoverja su moderni primeri drevnog neznanja Vavilonaca u Danilovo vreme. Danilo je sasvim savremena knjiga!

Stihovi 24-25: Tada otide Danilo k Ariohu, kojega car beše odredio da pogubi mudrace Vavilonske; i došav ovako mu reče: ne gubi mudraca Vavilonskih; izvedi me pred cara da kažem caru što san znači. Tada Arioh brže izvede Danila pred cara, i ovako mu reče: našoh čovjeka između roblja Juidina, koji će kazati caru što san znači.

Hvala Bogu što je Danilo bio dovoljno velikodušan da zamoli da se sačuva život bezumnih „mudraca“, premda oni nisu zasluživali milost. Danilo se nadao da se među njima može naći *neko* voljan da čuje

istinu i pronađe spasenje zahvaljujući priči o carevom snu. Njihov život je pošteđen zbog Danila, sluge Božjeg: na isti način, Bog danas čuva u životu mnoge zle ljude zbog ono malo pravednika među njima. (Videti 1. Mojsijeva 18,26-32 kao primer kako Bog deluje čak i danas.)

Stihovi 26-30: A car progovori i reče Danilu, koji se zvaše Valtasar: možeš li mi kazati san koji sam snio i šta znači? Odgovori Danilo caru i reče: tajne koju car ište ne mogu kazati caru mudraci ni zvezdari ni vrači ni gatar. Nego ima Bog na nebu koji otkriva tajne i javlja caru Navuhodonosoru što će biti do posletka. San tvoj i što ti je videla glava na postelji tvojoj ovo je: tebi, care, dođoše misli na postelji šta će biti posle, i onaj koji objavljuje tajne pokaza ti šta će biti. A meni se ova tajna nije objavila mudročću koja bi u mene bila mimo sve žive, nego zato da se javi caru šta san znači i da doznaš misli srca svojega.

San dat Navuhodonosoru otkriva šta će biti „do posletka“. To se proteže i na *naše* vreme. Danilova knjiga nije stara istorija. Ona je savremenija od sutrašnjeg časopisa ‘TIME’.

Kao Božji sluga, Danilo ne pripisuje sebi zaslugu za to što je razumeo san. On je pripisuje Bogu. Njegov motiv: da bi i car mogao naučiti da veruje Bogu koji je istina. On je na samom početku svog izlaganja, pred verovatno brojnim slušaocima, nastojao da misli svih tih ljudi usmeri ne na sebe nego na Boga nebeskog. Najzad je Bog imao mladog čoveka u koga se može pouzdati!

Zatim je Danilo nastavio da govori o snu i da ga potom tumači, dok je car uznemiren ali pun poverenja, slušao očigledno bez daha, veoma zainteresovan.

Stihovi 31-35: Ti, care, vide a to lik velik; velik beše lik i svetlost mu silna, i stajaše prema tebi, i strašan beše na očima. Glava tome liku beše od čistoga zlata, prsi i mišice od srebra, trbuh i bedra od medi², goleni mu od gvožđa, a stopala koje od

2 Od medi – od bronzne, mesinga – *prim. izdavača*

gvožđa koje od zemlje. Ti gledaše dokle se odvali kamen bez ruku, i udari lik u stopala gvozdена i zemljana, i satr ih. Tada se satr i gvožđe i zemlja i bronza i srebro i zlato, i posta kao pleva na gumnu u leto, te odnese vetar, i ne nađe mu se mesto; a kamen koji udari u lik, posta gora velika i ispuni svu zemlju.

Kao idolopokloniku, Navuhodonosoru je najpre bilo drago da posmatra taj lik. Ali, kada je video kako se lomi u paramparčad i kako ga odnosi uragan, ostao je šokiran. Zar je sve njegovo obožavanje likova bezvredno?

Pošto su stopala lika od gline, tako je i osnova svetskog bogatstva i svetske veličine samo prah. Njihov kraj je da će biti oduvani.

Možemo zamisliti koliko je car bio fasciniran slušajući tog pouzdanog mladića kako brižljivo objašnjava tajanstveni san koji je Navuhodonosor bio zaboravio. Skoro da ga možemo čuti kako sa uzbuđenjem uzvikuje: „Da, to je moj san! Hvala ti! Molim te nastavi i reci mi šta on znači.“

Stihovi 36-38: To je san, a sada ćemo kazati caru šta znači. Ti si care, car nad carevima, jer ti Bog nebeski dade carstvo, silu i krepost i slavu; i gde god žive sinovi ljudski, zveri poljske i ptice nebeske, dao ti je u ruke, i postavio te gospodarem nad svim tim. Ti si ona glava zlatna. A nakon tebe nastaćе drugo carstvo, manje od tvojega, a potom treće carstvo, bronzano, koje će vladati po svoj zemlji. A četvrto će carstvo biti tvrdo kao gvožđe, jer gvožđe satire i troši sve, i kao gvožđe što sve lomi, tako će satrti i polomiti.

Car je kao patriota bio ponosan shvatajući da je njegovo carstvo, „slava carstava“, predstavljen zlatnom glavom. No, Danilo ga je brzo podsetio: sve njegovo bogatstvo i autoritet i čast u kojima je uživao, nisu posledica njegove hrabrosti ni veštog rukovanja oružjem. To mu je *dao* veliki Car, Bog nebeski, da se stara za dobro ljudskog roda. Prvi put u svom životu car je počeo da shvata da postoji „Spasitelj sveta“, plan spa-

senja za ovaj svet; a on je pozvan da služi tom Spasitelju kao Njegovo oruđe za dobro sveta. Uzvišene misli su počele da rasvetljavaju njegov um.

PRVO VELIKO SVETSKO CARSTVO

Vavilonsko carstvo osnovao je Nevrod koji je vrlo brzo otpao od Boga (1. Mojsijeva 10,8-10). U vreme Navuhodonosora, carstvo je postalo veoma slavno, velesila u pogledu bogatstva i moći. Gradeći Vavilon, prestonicu, Navuhodonosor je podigao najveću metropolu za koju je svet znao u to doba.

Kao čudo starog sveta, Vavilon je bio veći od običnih gradova tog vremena, imajući u obimu oko 16 kilometara. Kroz njega je proticala reka Eufrat. Masivni zidovi opasivali su grad. Ogromne mesingane kapije čuvale su ulaz putem reke. Robovi su održavali vrtove i veličanstvene palate u savršenom stanju. Dve palate su bile podignute jedna na jednoj, a druga na drugoj strani reke, i bile su spojene tunelom ispod reke da bi ljudi mogli da idu tamo-amo. Sadam Husein je verovatno ideje za brojne palate u modernom Iraku dobio na osnovu Navuhodonosorovih arhitektonskih podviga. Vavilon je govorio: „Doveka ću biti gospođa... Neću biti udovica niti ću znati šta znači izgubiti decu“ (Isaija 47,7,8 – eng. prevod). *To Vavilonsko carstvo je bilo zaista glava zlatna* – najbogatije na svetu. Nemojmo potcenjivati spiritualnu snagu savremenih Iračana; oni čuvaju sećanja na svoju istoriju.

Stih 39: A nakon tebe nastaće drugo carstvo, manje od tvojega, a potom treće carstvo, bronzano, koje će vladati po svoj zemlji. A četvrto će carstvo biti tvrdo kao gvožđe, jer gvožđe satire i troši sve, i kao gvožđe što sve lomi, tako će satrti i polomiti.

Posle Navuhodonosorove četrdesettrogodišnje vladavine, došli su carevi koji su carstvo doveli do sunovrata. Poslednji je bio Valtasar (videti 5. poglavlje). On je bio suvladar one noći kada su Miđani i Persijanci opkolili grad, pronašli prolaz kroz reku i osvojili carstvo. Danilo je još bio živ u to vreme, ali veoma star.

Prorok Isaija je jasno predskazao pad Vavilona skoro dve stotine godina ranije. On je bio tako precizan u svom proročkom predznanju da je pomenuo i ime drugog svetskog carstva, Miđani i Persijanci (Isaija 13, 17-19). Dalje, u svom proročanstvu pomenuo je ime cara – Kira, koji će poniziti ovo oholo carstvo (Isaija 44,28; 45,1-3).³

Vavilonu mora doći kraj. Kir i njegova vojska opkolili su zidove grada da bi ga zauzeli silom. Vavilonski vojnici i narod su u gradu slavili neki praznik, nešto poput današnjeg Božića. Hrana uskladištena unutar grada bila je, po njihovom mišljenju, dovoljna za dvadeset godina, a bilo je i prostranih vrtova za dodatno uzgajanje. Nema vojske koja može srušiti tako debele zidove, niti uništiti takve mesingane kapije. Ali, proročanstvo kaže da će Vavilon biti uništen. Na način koji branitelji grada nikada ne bi mogli pojmiti, Gospodnja reč se potpuno ispunila. Kir, mudar i brilijantan vojskovođa, pošto je dobio vest da će se određenog dana grad odati pijanstvu i prejedanju, namerava da ih osvoji dok budu imali tu veliku zabavu.

On skreće reku Eufkrat ka nižem terenu, da bi napravio jezero izvan grada. Kako je voda lagano i tiho opadala, on i njegovi vojnici kradom su puzali ispod mesinganih kapija da bi ušli u grad u ponoć, hodajući rečnim koritom. I gle, ustanovili su da su pijani stražari ostavili nezaštićene otvore, koji su od reke vodili u grad, baš kao što je Gospod obećao da će biti (Isaija 45,1). Isukavši svoje mačeve i uz ogromnu viku, vojnici su nasrnuli na pijane vavilonske žrtve. Te noći vavilonski car Valtazar ubijen je na svom prestolu zajedno sa glavarima carstva. *Druga imperija, od srebra, carstvo Miđana i Persijanaca, počinje tada da vlada svetom.*

DRUGO VELIKO SVETSKO CARSTVO

Ono je predstavljeno prsima i rukama od srebra. I baš kao što je srebro manje vredno od zlata, tako je i carstvo Miđana i Persijanaca

3 Biblijski naučnici koji odbijaju da veruju da Biblija može predskazati događaje koji su još stvar budućnosti, tvrde da je Isaiju 44 napisao „drugi Isaija“ koji je živeo vekovima posle „prvog“ te je, prema tome, mogao da govori o događajima koji su se već bili desili. Međutim, pažljiv biblijski naučnik dokazuje da je Isaija jedna knjiga koju je napisao jedan autor u 8. veku pre Hrista.

bilo manje bogato od Vavilona. Međutim, njegov prvi car, Kir, osvojio je tada poznati svet od Egejskog mora do granica Indije.

Vladali su oko dve stotine godina, počev od 538. pre Hrista. No, seme uništenja je već klijalo unutar samog njihovog carstva. Njihov ponos i svirepost, udruženi sa pijanstvom, odneli su pobedu nad njihovom sopstvenom vladavinom. Biblijska Knjiga o Jestiri daje pojediniosti o moralnoj učmalosti imperije. Sada su oni na redu da budu pobeđeni od jednog malog naroda sa zapada, hrabrog i snažnog naroda kojim je vladao car, koji beše još mladić. Mada su Miđani i Persijanci bili bogati i mogli sebi da priušte ogromne vojne snage, i mada su imali mnogo vojnika, bili su nadvladani brojno slabijim Grcima pod Aleksandrom Velikim. Pad njihovog carstva se desio 331. pre Hrista.

Aleksandrovi vojnici proveli su čitav mesec dana skupljajući plen posle bitke. Sada je treće svetsko carstvo, grčko, počelo da vlada celom zemljom. *Istorija je sada prešla, sa grudi i ruku od srebra, na mesingana bedra lika.* Osim u Danilu, ni u jednoj drugoj knjizi ikada objavljenoj, svetska istorija nije tako jasno i tako sažeto oslikana.

TREĆE VELIKO SVETSKO CARSTVO

Posle samo nekoliko kratkih godina, okončana je Aleksandrova 'meteorska' karijera. Mada je osvojio svet, on nije mogao da vlada sobom. Kao što je to slučaj sa nama kad smo odvojeni od Spasitelja, i Aleksandar se držao „običaja ovoga sveta i poglavara demona, duha koji deluje u nepokornima. I svi mi smo nekada živeli među njima, udovoljavajući požudama svoga tela i sledeći telesne želje i nagone, pa smo, kao i ostali, po prirodi bili podložni Božjem gnevu“ (Efescima 2,1-3). Aleksandar je znameniti primer čoveka koji je imao svet bogatstva i zadovoljstava pred svojim nogama, ali je izabrao da ostane rob svojih strasti.

„Bolji je spor na gnjev nego junak, i gospodar od svoga srca bolji je nego onaj koji uzme grad“ (Priče Solomonove 16,32). Neprijatelj Aleksandara Velikog bilo je njegovo sopstveno „ja“; slabost mu je bila to što ga je obuzela strast. Ponekad je u pijanstvu i orgijama ubijao sopstvene prijatelje. Jednoga dana podstakao je dvadesetak svojih vojnika da se napiju na mrtvo. Istorija izveštava da se posle jedne pijanke raz-

boleo i umro 13. juna 323. pre Hrista; sa samo 32 godine. On je razorio ono što je sam podigao. Sada nailazi najveće od svih svetskih carstava.

Stih 40: A četvrto će carstvo biti tvrdo kao gvožđe, jer gvožđe satire i troši sve, i kao gvožđe što sve lomi, tako će satrti i polomiti.

Godine 168. pre Hrista, Grke je pobedio drugi narod, isto tako mali i hrabar, koji je došao sa udaljenijeg zapada. To je bilo carstvo Rimljana. *Tako je carstvo prešlo sa mesinganih bedara na noge od gvoždja, na Rimljane.*

ČETVRTO VELIKO SVETSKO CARSTVO

Svaki metal koji sledi manje je vredan, ali ima veću snagu. Sotona sa svakim sledećim carstvom u svetskoj istoriji uči kako da još bolje okuje svojim lancima duše ljudi. Rim je bio jače carstvo od svih onih koja su postojala pre njega. Iako engleski istoričar Edvard Gibon nije verovao u Sveto pismo, on je i nehotice, sledećim rečima, potvrdio ono što je Danilo iskazao o Rimu:

„Oružje Rimske republike, ponekad pobeđeno u bici, ali uvek pobedonosno u ratu, napredovalo je brzim koracima ka Eufratu, Dunavu, Rajni i okeanu; i slike zlata, ili srebra, ili bronzne, koje su možda služile da predstave narode i njihove careve, uzastopno su bile slamane gvozdenom monarhijom Rima.“⁴

Rim je vladao većim delom Zemlje nego bilo koje prethodno carstvo, osvojivši delove Afrike, Azije, Male Azije i Evrope.

Stihovi 41-42: A što si vidio stopala i prste koje od kala (gline) lončarskoga koje od gvožđa, biće carstvo razdeljeno,

⁴ Edward Gibbon, *The Decline and Fall of the Roman Empire* [Opadanje i pad Rimske imperije], vol. III, chap. 38, p. 634.

ali će biti u njemu tvrđe od gvožđa, jer si vidio gvožđe pomešano s kalom lončarskim. I što prsti u nogu behu koje od gvožđa koje od kala, carstvo će biti nešto jako a nešto trošno.

Ni sam Rim, mada najснаžniji od carstava, nije mogao večito da traje. Godine 476. n.e. razbijen je na različite delove, prikazane kao deset nožnih prstiju lika, a koji su bili od gvožđa pomešanog sa glinom. Neki od tih delova ostali su do danas; kao što su Engleska, Francuska, Španija, Portugalija, Nemačka, Švajcarska i Italija. (O njima će više biti reči u sedmom poglavlju).

Stih 43: A što si vidio gvožđe pomešano s kalom lončarskim, to će se oni pomešati semenom čovečijim, ali neće prionuti jedan za drugoga kao što se gvožđe ne može smešati s kalom.

Rim će biti poslednje carstvo koje će vladati *celim svetom*. Ljudi su u više navrata pokušavali da ujedine te delove starog Rimskog carstva u jednu celinu. Mislili su da bi i oni mogli osvojiti ceo svet, ako je Aleksandar to mogao. Ali, svi njihovi napori su bili uzaludni. Izjava „neće prionuti jedan za drugoga“ dokazuje nam da je Danilova knjiga napisana pod nadahnućem Božjeg Duha.

U Evropi su činjeni svi mogući napori da se to proročanstvo obezvređi. S vremena na vreme, podizala su se carstva zadržavajući nešto od snage starog Rimskog carstva („gvožđe je još pomešano sa „glinom“), ali oni jaki nikada nisu bili u stanju da trajno potčine one slabe.

Karlo Veliki je pokušao da vaskrsne Rimsko carstvo, pa ga je čak rimski papa krunisao za cara na dan Božića 800. n.e. Međutim, njegovo carstvo se ubrzo raspalo. U vreme Lutera, to je pokušao Karlo V; ni on nije uspeo, jer su ga muslimani, lupajući na vrata Beča, stalno ometali. U vreme procvata Francuske, Luj XIV oholo je pokušavao da Evropu sjedini u jednu imperiju; ni on nije uspeo. Napoleon je skoro uspeo pošto je zapretio celoj Evropi pa čak i Engleskoj, ali je na kraju ležeći na smrtnoj postelji uzviknuo: „O Bože, bio si suviše jak za mene!“ Ono

malo reči Svetog pisma bilo je jače čak i od engleskog oružja: „Neće prionuti jedan za drugoga.“

U naše vreme, razni evropski vladari pokušali su da ujedine Evropu pod jednom vladom. Kraljica Viktorija povezivala je brakom svoju decu i unuke sa raznim kraljevskim porodicama u Evropi, nadajući se da će, ukoliko sve vladajuće porodice budu povezane, to biti jedna velika srećna porodica i nikada neće pomišljati na rat. Ali, njen plan iznedrio je jedno tužno iznenađenje: Prvi svetski rat, 1914-1918. Nemački Kajzer (car) takođe je bio poražen.

Potom je smišljena Liga naroda radi ujedinjenja svih evropskih naroda u jednu mirovnu organizaciju. Taj plan je sramno propao; ubrzo posle toga usledio je Drugi svetski rat. Hitler i njegova vojska žarili su, palili i uništavali u svim delovima Evrope. U jednom trenutku je zapretio i Engleskoj, koja nikada ranije nije bila osvojena. Srca mnogih hrabrih ljudi su zadrhtala. Neki koji su čitali Bibliju počeli su da strahuju da će se, na kraju krajeva, to proročanstvo pokazati kao netačno. Ali, uz ogromne žrtve, nemačka vojska je potisnuta, i Danilovo proročanstvo je još jednom potvrđeno.

Konačno, u našim danima, dok ispisujemo ove reči, svet gleda u Ujedinjene nacije kao na svoju poslednju nadu, ili na novo „Rimsko carstvo“ – Sjedinjene Države. Pod mračnim senkama terorizma i nuklearnog rata, razne svetske vlade shvataju da će budući ratovi potpuno zbrisati celokupnu civilizaciju; otuda je njihova najusrdnija želja da se ujedine. No, reči proroka Danila još govore: „Neće prionuti jedan za drugoga.“

I ne samo što narodi Evrope nalaze da je ujedinjenje nemoguće, nego je to tačno i za narode Bliskog i Srednjeg istoka, Dalekog istoka i Afrike. Čak i muslimanski narodi koji tvrde da su ujedinjeni u verskom bratstvu nisu složni i bore se među sobom. Ni san Kvejma Nkrumaha o „Sjedinjenim Državama Afrike“ nije se nikada obistinio.

Mnogi su verovali da će Sovjetski Savez uspeti ono što Hitleru nije pošlo za rukom, i da će ujediniti svet pod komunizmom. Papa i američki predsednik Regan učinili su kraj tom snu. Reč Božja ne može izneveriti. Poput stene koja se uzdiže usred ogromnih talasa okeana,

ta reč uspešno odoleva napadima ljudi i raznih vojski već više od dve hiljade godina. Iako će sva carstva i sve vojske sveta pokušavati da dokažu da je Božja reč lažna, oni će jednostavno doživeti krah; „neće prionuti jedan za drugoga.“

Ta jednostavna slika o „gvožđu i glini“ data je pod nadahnućem Svetog Duha. I ne samo što taj stalni proces razjedinjavanja neprestano teče u vojnom ili političkom smislu, nego je to tačno i kad je reč o pokušajima ujedinjenja religije i države. U mračnim vekovima, pape su pokušavale da evropska carstva pripoje svojoj crkvi; i posledica tog „mračnog“ dela tih vekova jeste – užasno progonstvo.

Bog je tvorac slobode; On ne blagosilja pokušaje za sjedinjenje crkve i države, bilo da to nastoji otpalo hrišćanstvo, ili pak islam. Kako se približavamo kraju, Bog želi da svaka osoba bude slobodna da odluči po sopstvenom srcu da li će on/ona svesno izabrati da se ujedini sa Gospodom i služiti Mu u Njegovom carstvu.

SLEDEĆE JE BOŽJE CARSTVO

Sva carstva ovoga sveta moraju doći svome kraju, „bez ruku“. Drugi dolazak punopravnog Vladara sveta uvodi u Božje večno carstvo. To je „On... čije je to pravo“ [eng. prev.] (Jezekilj 21,32).

Niko drugi ne može sesti na presto *svetske* imperije. Bog je dao taj san caru Navuhodonosoru u jednom cilju: da našu pažnju skrene sa zaludnih nada i saveta ljudi, kao i da bi našu veru utvrdio na sigurnoj i izvesnoj nadi koju nudi Božja reč.

Dolazi vladavina mira donoseći sreću i pravednost za sve koji postanu njeni podanici (Isaija 9,6.7).

Stihovi 44-45: A u vreme tih careva Bog će nebeski podignuti carstvo koje se doveka neće rasuti, i to se carstvo neće ostaviti drugom narodu; ono će satrti i ukinuti sva ta carstva, a samo će stajati doveka; kako si video gde se od gore odvali kamen bez ruku i satr gvožđe, bronzu, kao, srebro i zlato. Bog veliki javi caru šta će biti posle; san je istinit, i tumačenje verno.

Uspostavljanje tog večnog carstva doneće kraj grehu. Znak za njegovo nastajanje je Hristova uspešnost da povede narod da „pobeđuje kao što je On pobedio [eng. prev.]“ (Otkrivenje 3,20). Svekolika ljudska istorija u svim prošlim vekovima kretala se i kreće se prema tom danu. Svi koji žive na Zemlji videće uspostavljanje tog carstva. I neće samo ostaci Rimske imperije biti uništeni „kamenom bez ruku“. *Svi narodi na licu Zemlje biće tu uključeni*. Na kraju, ništa neće ostati, osim tog velikog kamena odvaljenog od planine, „bez ruku“. To će biti večno Božje carstvo.

Kad će i kako to carstvo biti osnovano? To carstvo slave nije uspostavljeno dok je Hristos bio na Zemlji, jer je On rekao da će ono doći kasnije (Matej 26,29; Dela apostolska 1,6). Telo i krv neće ga naslediti (1. Korinćanima 15,50). Ono će biti uspostavljeno u vreme kad Isus bude sudio i živima i mrtvima „kad se pojavi [eng. prev.]“ tj. *kad bude došao drugi put* (2. Timotiju 4,1). *Tada* će On doći u svojoj sopstvenoj slavi i slavi svojih anđela (Matej 25,31-34).

Prema tome, vidimo da taj kamen „odvaljen bez ruku“, koji udara u stopala lika, predstavlja drugi dolazak Isusa Hrista u sili i slavi. „Potom dolazi kraj, kad On bude predao carstvo Bogu Ocu, pošto uništi svako poglavarstvo, svaku vlast i silu. On, naime, treba da vlada sve dok sve neprijatelje ne podloži pod svoje noge“ (1. Korinćanima 15,24.25).

Kad je Isus visio razapet na krstu, jedan od razbojnika raspetih s Njim molio ga je: „Gospode, seti me se kad dođeš u carstvo svoje.“ Čitaoče, hoćeš li se i ti pridružiti toj molitvi?

Upravo sada Hristos priprema podanike svog dolazećeg carstva. Upravo *sada* On šalje svog Svetog Duha ljudima i ženama po svoj Zemlji, pozivajući ih da Mu se svi posvete, da bi On mogao vladati njima kao car Ljubavi. Isus je jedini Car u čitavoj svetskoj istoriji koji je izvojevao pobedu ne silom oružja, nego silom ljubavi. Milioni bi i danas umrli za Njega.

Stihovi 46-49: Tada car Navuhodonosor pade na lice svoje, i pokloni se Danilu, i zapovedi da mu prinesu prinos i kad. Car progovori Danilu i reče; zaista, vaš je Bog Bog nad

bogovima i Gospodar nad carevima, koji objavljuje tajne, kad si mogao otkriti ovu tajnu. Tada car uzvisi Danila, i daje mu mnoge velike darove i učini ga gospodarem svoj zemlji Vavilonskoj i poglavarem nad svim mudracima Vavilonskim. I Danilo izmoli u cara, te postavi nad poslovima zemlje Vavilonske Sedraha, Misaha i Avdenaga, a Danilo osta na dvoru carevu.

Drago nam je što znamo da se Danilo nije uzoholio posle takve počasti. Njegovo rano domaće vaspitanje dok je bio dete, poučavanje o samokontroli i poniznosti koje je dobio od svoje majke, i njegovo obrazovanje u školi znanja nebeskog Cara, sve ga je to sačuvalo da ne postane sujetan kad je uzdignut na položaj časti i odgovornosti, toliko iznad svojih drugova. Kakve li Dobre vesti da i danas, dok Sveti Duh deluje u celom svetu, On obučava mlade koji će, kao i Danilo, u poniznosti izdržati teret časti.

Danilova knjiga i dalje živi! I nastavlja da donosi bogat rod u srcu i životu onih koji bivaju promenjeni još izobilnijom blagodaću Hristovom.

3. VERNI I KROZ OGANJ

DANILO 3,1: Car Navuhodonosor načini zlatan lik, kojemu visina beše šezdeset lakata, a širina šest lakata; i namesti ga u polju Duri u zemlji Vavilonskoj.

Car je bio toliko zadivljen kad mu je Danilo objasnio njegov prvi san, što čitamo u 2. poglavlju, pa je počeo duboko da poštuje Boga. Ali nažalost, ponovo je zapao u greh, kako mi to obično kažemo. Njegovo srce još nije bilo istinski obraćeno. Ponos ga je ponovo obuzeo, i on je stao da se čak revnosnije klanja idolima.

Car je dakle namerio da pokuša da poboljša lik koji mu je Bog pokazao u snu. Nije bio zadovoljan time da bude samo „zlatna glava“. Nije mu se dopadala ideja da će bilo koje drugo carstvo naslediti njegovo. Stoga je odlučio da napravi lik potpuno od zlata kako bi izrazio ideju da će njegovo carstvo, Vavilon, trajati zauvek. Na taj način, ponos je naveo Navuhodonosora da ustane protiv Boga.

Carevi savetnici složili su se s njim. Kakvog li velikog patriotizma! Oni su želeli da narod zaboravi Danilovo tumačenje sna. Pouku koju je Bog uputio narodu trebalo je izokrenuti kako bi poučavala laž. Bilo je to još jedno poglavlje u velikoj borbi između Hrista i sotone. No, Danilo je još bio živ, zajedno sa svoja tri verna druga. Oni su se verovatno često sastajali radi molitve. Možemo biti sigurni da su se oni molili da Bog siđe i nadvlada, za dobro jevanđelja. Gospod neće ostaviti carstvo sve dok se oni neprestano mole!

Narod Vavilona nikad nije video nešto tako veličanstveno kao taj novi lik sav prekriven zlatom. Nije neophodno ustvrditi da je on bio od čistog zlata – da je bio krajnje skup (mada je u vavilonsko doba zlata bilo u izobilju). Lik je jednostavno mogao biti pozlaćen. Ne moramo ni pretpostavljati da je sam lik bio visok šezdeset lakata (oko 30 metara). Možda je postojao visok pijedestal na kome je kip stajao. Arheolozi smatraju da je „polje Dura“ („Tulul Dura“) danas u modernom Iraku nekih desetak kilometara od mesta gde se nalazio drevni Vavilon.

Stihovi 2-7: I posla car Navuhodonosor da saberu knezove, upravitelje i vojvode, starešine, rizničare, sudije, nastojnike i sve vlastelje zemaljske, da dođu da se osveti lik što ga postavi car Navuhodonosor. Tada se skupiše knezovi, upravitelji i vojvode, starešine, rizničari, sudije, nastojnici, i svi vlastelji zemaljski, da se osveti lik što ga postavi car Navuhodonosor; i stadoše pred likom što ga postavi Navuhodonosor. A glasnik povika iza glasa; narodi, plemena i jezici, vama se govori. Kad čujete rog, svirale, kitare, gusle, psaltire, pevanje i svakojake svirke, popadajte i poklonite se zlatnome liku, koji postavi car Navuhodonosor. A ko ne bi pao i poklonio se, onaj čas biće bačen u peć ognjenu užarenu. Zato svi narodi kako čuše rog, svirale, kitare, gusle, psaltire i svakojake svirke, popadaše svi narodi, plemena i jezici, i pokloniše se zlatnome liku koji postavi car Navuhodonosor.

„Peć ognjena užarena“ poput ove nije bila neuobičajena kazna za zločince u doba Vavilona. Jeremija govori o dva lažna proroka, Ahavu i Sedekiji, „koje ispeče car Vavilonski na ognju“ (Jeremija 29,22). Hamurabijev zakonik takođe propisuje tu kaznu. Još 1671-77 god. francuski putnik Šarden video je dve ognjene peći u Persiji, koje su neprestano gorele radi kažnjavanja prodavaca zato što su preskupo prodavali hranu.

Možemo biti sigurni da su nebeski anđeli posmatrali taj sukob. Preko cara Navuhodonosora, sotona je pokušavao da sruši istinu. Ista borba vodi se i u današnjem svetu. U Svetom pismu, Vavilon je simbol pometnje u verskom svetu ovih poslednjih dana, organizovan da se suprotstavi istini, pokušavajući da vrši pritisak na savest ljudi. Ti događaji će se na razne načine ponavljati u budućnosti, pre nego što Bog uspostavi svoje večno carstvo. Mi se svi pripremamo da odigramo izvesnu ulogu u toj velikoj bici.

Zapazite kako je car Navuhodonosor pokušao da osnaži klanjanje idolima zakonom svoje zemlje. To je ponovo bilo mešanje „gvožđa“ sa „blatnjavom glinom“, sjedinjenje religije i države. Međutim, zemaljski

zakon ne može da nameće način služenja Bogu. Svaki pojedinac mora biti slobodan da se klanja Bogu prema onome što mu nalaže sopstvena savest.

Dalje, niko ko iskreno služi Bogu ne može naškoditi svom bližnjem. Svaka vrsta bogosluženja nametnuta zakonom neizbežno postaje nešto zlo, jer Bog ne može da prihvati iznuđenu službu. Vlast uvek pretilo kaznom onima koji odbijaju da poslušaju. Na taj način se odmah ukida sloboda izbora. Bog će prihvatiti bogosluženje svojih stvorenja jedino ako je zasnovano na slobodnoj volji. Otuda svako prisilno bogosluženje postaje neka vrsta idolopoklonstva.

U tom velikom mnoštvu, izgleda da su samo tri jevrejska mladića jasno shvatila taj princip. (Danilo, odsutan iz nekog razloga, verovatno radeći neki državni posao.) Od te trojice se zahtevalo da dođu, budući da ih je car pozvao. Oni su poslušali onoliko koliko su mogli. Međutim, oni su znali da bi klanjanje liku i obožavanje tog lika značilo poreći svoju odanost Hristu. Oni to nisu mogli, niti su to hteli. (Kako znamo da bi poslušati cara značilo biti neveran Hristu? Da li je On bio u blizini? Samo sačekajte – ubrzo ćete Ga sresti u priči.)

Čim bi vavilonski filharmonijski simfonijski orkestar odsvirao prve taktove državne himne, trebalo je da se svi poklone pred zlatnim likom. Carev plan trebalo je da glatko funkcioniše. Ali, tri mladića su unapred isplanirala svoj odgovor. Zahvaljujući zreloom poimanju principa opravdanja kroz veru, oni su znali da će ovo sučeljavanje staviti na probu načela Božje vladavine. Ma koliko to čudno izgledalo, ti mladi ljudi imali su zrelije shvatanje jevanđelja od mnogih u današnje vreme. Njihova briga ili motivacija nije bila njihova sopstvena bezbednost. Oni su prevazišli egocentrični razred „Hrišćanskog iskustva“, gde se naše molitve upućuju za sopstveno spasenje; oni su bili zaokupljeni Hristovom čašću i integritetom! Za njih bi bilo nemoguće da glume navodno povinovanje dok „njihovo srce nije u tome“, samo da bi zadovoljili bolesnu „mlaku“ ili laodikejsku savest.¹ Oni se ni na koji način ne bi sagnuli da bi, na primer, izgledalo kao da vezuju pertle na cipe-

1 Uporediti Otkrivenje 3,14-21. Opravdanje kroz veru bilo je dobro poznato u Starom zavetu baš kao u Novom.

lama. Njihova srca bila su pomirena sa Bogom Hristovom krvlju. Njihovo iskustvo bilo je iskustvo „verom“, što ih je i uvrstilo u onaj blistavi spisak u Jevrejima poslanici 11. poglavlju.

Stihovi 8-12: A neki Haldeji taj čas dođoše i tužiše Jevreje, i progovoriše i rekoše caru Navuhodonosoru: care, da si živ do veka! Ti si, care, zapovedio, svaki ko čuje rog, svirale, kitare, gusle, psaltire, i pevanje i svakojake svirke, da padne i pokloni se zlatnome liku; a ko ne bi pao i poklonio se, da se baci u peć ognjenu užarenu. A imaju ljudi Jevreji, koje si postavio nad poslovima zemlje Vavilonske, Sedrah, Misah i Avdenago; ti ljudi, care, ne haju za te, ne poštuju tvojih bogova, i ne klanjaju se zlatnom liku, koji si postavio.

Poniženi božanskom istinom, kada je Danilo otkrio carev san, ti haldejski učitelji sada su bili ljubomorni na ove Jevreje. Mogli su videti da je nemoguće opovrgnuti istinitost njihove vere u pravog Boga. A kako su bili nečasni i kukavice, podstakli su cara da donese jedan netolerantan zakon, kako bi takvim sredstvima oslobodili Vavilonsko carstvo od onih koji su se razlikovali po svojoj veri.

Svaka religija koja se oslanja na svetovne zakone da bi je ljudi podržavali, pokazuje da je slaba i lažna. Zemaljski vladari moraju svojim podanicima da daju slobodu po pitanju religioznih stvari.

Stihovi 13-18: Tada Navuhodonosor u gnjevu i ljutini zapovedi da dovedu Sedraha, Misaha i Avdenaga. I dovedoše te ljude pred cara. Navuhodonosor progovori i reče im: je li istina, Sedraše, Misaše i Avdenago, da vi ne služite mojim bogovima i da se ne klanjate zlatnome liku koji postavih? Jeste li dakle gotovi, kad čujete rog, svirale, kitare, gusle, psaltire i pevanje i svakojake svirke, da padnete i poklonite se liku koji načinih? Ako li se ne poklonite, onaj čas bićete bačeni u peć ognjenu užarenu; a koji je bog koji će vas izbaviti iz mojih ruku? Odgovoriše Sedrah, Misah i Avdenago, i rekoše

caru Navuhodonosoru; nije potrebno da ti odgovorimo na to. Evo Bog naš, kojemu mi služimo, može nas izbaviti iz peći ognjene užarene; i izbaviće nas iz tvojih ruku care. A i da ne bi, znaj, care, da bogovima tvojim nećemo služiti niti ćemo se pokloniti zlatnom liku, koji si postavio.

Izvesno, neophodna je hrabrost da sami stojite pred jednom takvom gomilom ljudi! Sada su se trojica mladića našla oči u oči sa smrću. Da li će oni kompromitovati svoju veru? Hoće li se uplašiti ognjene peći? Da li će se uplašiti carevog gneva? Premda se oni u srcu ne mogu stvarno pokloniti pred likom, zar ne bi mogli tako postupiti da drugima izgleda kao da su se povinovali?

Ne. Ovi ljudi nisu kukavice. Oni znaju šta je ispravno i ne boje se da za to i umru. Oni su već razmotrili šta im valja činiti, i već su se za to molili. Oni znaju da Bog, ukoliko je Bog, mora biti obožavan celim srcem (Matej 6,24). Oni imaju na umu obećanje koje je Bog dao proroku Isaiji pre mnogo godina: „Kad pođeš kroz oganj, nećeš izgoreti i neće te plamen opaliti“ (Isaija 43,2). Oni ne drhte. Iako su učtivi i puni poštovanja, oni čvrsto odgovaraju caru da se ne mogu i *neće* pokloniti njegovom liku.

Posebno uočimo dobar primer ove trojice mladića kad su ispoljili poštovanje i ukazali čast „vlastima koje postoje“. Božja Reč nam kaže da bi trebalo da budemo pokorni „pretpostavljenim vlastima, jer nema vlasti koja nije od Boga – one koje postoje, Bog je postavio“ (Rimljanima 13,1). Trebalo bi da „se potčinjavamo poglavarima i vlastima, da budemo poslušni, spremni za svako dobro delo“ (Titu 3,1).

Ali, kad ljudski zakoni dođu u sukob sa Božjim zakonom, onda je naša dužnost da poslušamo Boga. Kada je jevrejsko veće zapovedilo Petru da ne propoveda u Isusovo ime, on je odgovorio: „Sami prosudite da li je pred Bogom pravo da vas slušamo pre nego Boga?“ „Trebalo se pokoravati Bogu pre nego ljudima“ (Dela apostolska 4,19; 5,29). Takav su stav zauzela trojica mladića u polju Duri. Sedrah, Misah i Avdenago došli su na taj sastanak zato što su bili pozvani. Oni mogu pokazati svoju voljnost da poslušaju cara koliko god je to bilo moguće. Ali, saviti

se i pokloniti se liku, poreći ono što su smatrali istinom, okaljati svoju savest pred Bogom, prestupiti jasnu zapovest Božju, kako bi spasli svoj posao, bogatstvo, svetsku čast i sopstveni život, pridružiti se Judi Iskariotskom u izdaji Sina Božjeg – *e to oni neće učiniti.*

Kazali su caru na lep način: „Nema potrebe da nas izlažeš još jednoj probi. Mi znamo šta je ispravno!“

Stihovi 19-23: Tada se Navuhodonosor napuni gneva, i lice mu se promeni na Sedraha, Misaha i Avdenaga, i odgovarajući zapovedi da se užari peć sedam puta većma nego što beše običaj. I zapovedi najjačim ljudima što behu u vojsci njegovoj da svežu Sedraha, Misaha i Avdenaga, i da ih bace u peć ognjenu užarenu. Tada svezaše ove ljude u plaštima njihovim i u obući i pod kapama i u svemu odelu njihovu, i baciše ih u peć ognjenu užarenu. Kako zapovest careva beše hitna i peć vrlo užarena, plamen ognjeni ubi one ljude koji bacahu Sedraha, Misaha i Avdenaga. A ta tri čoveka, Sedrah, Misah i Avdenago, padoše usred peći ognjene užarene.

Možda će savremeni čitaoci biti iznenađeni što je vladar imperije mogao biti tako detinjasto nezreo i u besu izgubiti vlast nad sobom. Ali, ne zaboravite: bilo je to doba paganskih tirana. Sama činjenica da se Navuhodonosor toliko razbesneo predstavlja dokaz da je radio pogrešnu stvar. Mada je celi svet pokorio svojim mačem, on nije mogao da vlada sopstvenim duhom. Čak mu se i lice promenilo, izobličilo prema demonskom. Bilo je suludo da peć zagreje više nego obično, jer je to samo poslužilo da učini još očiglednijom veliku Gospodnju moć da oslobodi trojicu svojih slugu. I Gospod je nadvladao; On zapaža sve šta se događa na ovoj Zemlji!

Stihovi 24, 25: Tada se prepade car Navuhodonosor, i brže ustade da progovori i reče svojim dvoranima; ne baci-smo li tri čoveka svezana u oganj? Odgovoriše i rekoše caru: da, care. Odgovori i reče: eno, vidim četiri čoveka odrešena

gde hode posred ognja i nije im ništa; i četvrti kao da je Sin Božji.

Pogledajte kako se ljudski gnev pretvorio u slavljenje Gospoda! (Videti Psalam 76,10). Neko jači od cara sad vlada situacijom. Božje obećanje Njegovim slugama doslovno se ispunilo.

Na osnovu čega je neznabožački car znao kako izgleda Sin Božji? Božji narod u Starom zavetu očekivao je Hristov dolazak, dok mi gledamo unazad na Njegov prvi dolazak. Isto tako, svi Ga mi vidimo verom. Niko nikada nije bio spasen na neki drugi način sem Hristovom silom. Jevreji su u Vavilonu propovedali o Hristu, Otkupitelju koji će doći. Car se setio njihovog učenja, i na osnovu njihove vesti prepoznao Sina Božjeg kada Ga je ugledao.

Uzged budi rečeno, oni kao da nisu žurili da izađu iz ognjene peći. Bog obezbeđuje klima uređaj gde god i kad god je to potrebno. Oni bi bili srećni da tu i ostanu, samo kad bi mogli da hodaju i pričaju sa Hristom. Biti sa Njim dovoljna je nagrada za sva zemaljska iskušenja! Ako danas stradamo Njega radi, mi ćemo na isti način moći i da uživamo u Njegovom prisustvu (videti Jovan 15,18; Isaija 63,9; Jakov 1,2). Možda mislite da je to teško za poverovati. Ali, saznaćete to sledeći put kad budete bili bačeni u svoju „ognjenu peć“ zbog vaše vere u Hrista; On će vam se tada izuzetno približiti, jer u vremenu mira vi Ga verovatno ni ne biste poznali.

Stihovi 26-30: Tada pristupi Navuhodonosor na vrata ognjenoj peći užarenoj, i progovori i reče: Sedraše, Misaše i Avdenago, sluge Boga višnjega, iziđite i hodite. Tada Sedrah, Misah i Avdenago iziđoše isred ognja. I sabraše se knezovi i upravitelji i vojvode i većnici carevi, i videše te ljude gde im telu oganj ništa ne može, niti im se kosa na glavi upali, niti im se plašti što promeniše, niti zadah od ognja prionu za njih. Progovori Navuhodonosor i reče: da je blagosloven Bog Sedrahov, Misahov i Avdenagov, koji posla anđela svojega i izbavi sluge svoje, koje se u Nj pouzdaše i ne poslušашe

zapovesti careve i dadoše telesa svoja da ne bi služili niti se poklonili drugom bogu osim svojega Boga. Zato zapovedam da se svaki kojega mu drago naroda i plemena i jezika, koji bi pohulio na Boga Sedrahova, Misahova i Avdenagova, da se iseče i kuća da mu bude bunjište, jer nema drugoga boga koji može tako izbaviti. Tada car uzvisi Sedraha, Misaha i Avdenaga u zemlji Vavilonskoj.

I sada se dešava upravo ono što je Navuhodonosor pokušao da spreči! Svi narodi, plemena i jezici brzo su čuli priču o Božjoj sili. Ono što su haldejski učitelji pokušali, ne bi li sprečili propovedanje istine, samo je obezbedilo istini veći publicitet. Mnogi ljudi su toga dana odlučili da služe nebeskom Bogu.

Ali, Navuhodonosor još to zapravo ne razume. On je dete u nebeskom zabavištu. Premda je bio u pravu kada je javno priznao grešku i uzdigao nebeskog Boga iznad svih ostalih paganskih bogova, on nije imao pravo da pokuša da ljude *prisili* da se na takav način klanjaju nebeskom Bogu.

Nisu li vera i hrabrost ove trojice jevrejskih mladića podsticajni? Njihova tajna ogleda se u ovome: kada su dovedeni u Vavilon, oni su odmah odbili da kompromituju svoju veru u najmanjoj pojedinosti (videti poglavlje 1). Znali su da jedan kompromis sa zlom vodi još jednom koraku nadole. Zahvaljujući svojoj vernosti u malim probama, oni su se pripremali da izdrže i onu najveću probu. Neka bi nam Bog pomogao da ni na prvom koraku ne napravimo kompromis sa grehom i sa zlom!

Knjiga Otkrivenje obelodanjuje nam priču o sličnoj probi koju će podneti neki. Pojaviće se „ikona zveri“ koja će biti uspostavljena na Zemlji, kada će svim živima na Zemlji biti zapovedeno da joj se voljno ili nevoljno poklone, i to tako što će se pokoriti religioznim zakonima koje je čovek propisao. Kao u danima Sedraha, Misaha i Avdenaga, dekretom će biti predviđena smrtna kazna za sve one koji odbiju da poslušaju zahteve lažne religije. I kao što je bilo u polju Duri, ogromna većina prikloniće se sotoninim naredbama. Probi ćemo biti izloženi i vi i ja i celi svet.

Ko će izabrati „radije ... da zajedno s Božjim narodom bude zlo-stavljan nego da nakratko uživa u grehu“? (Jevrejima 11,25.26). Gde su danas ljudi poput Sedraha, Misaha i Avdenaga koji su celim srcem poslušni istini? Gde su oni koji su poslušni Bogu u manjim probama – u porodičnom životu, školi i u poslu? Ko će biti u stanju da opstane u tom odlučujućem danu, koji tek treba da dođe?

Za one koji istinski priklanjaju svoja kolena pred velikim nebeskim Bogom, neće biti teško da učine pravi izbor. Oni se ne mogu i neće uplašiti bilo kakve ljudske pretnje. Zajednica sa Hristom u Njegovim mukama, za njih je nešto daleko bolje od bilo kakve zemaljske nagrade. Najdragocenija vest o Hristovoj pravednosti još sada priprema mnoštvo ljudi da čvrsto stanu uz Isusa.

Onaj isti Bog koji je oslobodio Sedraha, Misaha i Avdenaga, moćno će raditi za svoj narod koji zastupa ono što je ispravno. Onaj koji je hodao sa Jevrejima u ognjenoj peći biće i sa vama ma gde išli, ako ste u Njegovoj službi. Njegovo prisustvo će vas krepiti i podržavati. Sotona sa milion zlih anđela ne može da naškodi ni onom najslabijem od Božjih svetih.

4. ON JE VEĆI OD NAJVEĆEG ČOVEKA NA ZEMLJI

DANILO 4,1-3: Car Navuhodonosor svim narodima, plemenima i jezicima što su po svoj zemlji, mir da vam se umnoži. Svide mi se da objavim znake i čudesa što mi učini Bog višnji. Znaci Njegovi kako su veliki! I čudesa Njegova kako su silna! Carstvo je Njegovo carstvo večno, i vlast Njegova od kolena do kolena.

Zamislite, jedan neznabožački car ispisuje deo Svetog pisma! On obznanjuje celom svetu moćna dela nebeskog Boga!

Bilo je to nešto što je Izrael trebalo da učini mnogo ranije, ali je propustio da to uradi. Taj otvoreni, poštenu izveštaj o Navuhodnosorovom iskustvu mora da je mnoge doveo Gospodu. „Neka hvale Gospoda za milost Njegovu, i za čudesa Njegova radi sinova ljudskih!“ (Psalam 107,8).

Ne može biti nikakve sumnje da se ono o čemu ovo poglavlje govori zaista dogodilo. Drevni ljudi verovali su da svaki narod ili pleme ima svog sopstvenog boga; i nije bilo neuobičajeno da se neka osoba preobrati i počne da obožava nekog drugog boga. Navuhodnosor se najzad utvrdio u svojoj veri. Priznao je da je Bog Jevreja iznad svih bogova. On je „*najuzvišeniji Bog*“.

Stihovi 4-7: Ja Navuhodonosor bejah miran u kući svojoj i napredovah u dvoru svom. Usnih san, koji me uplašī, i misli na postelji mojoj i utvare glave moje uznemiriše me. I zapovedih da se dovedu preda me svi mudraci Vavilonski da mi kažu šta znači san. Tada dođoše vračari, zvezdari, Haldeji i gatarī, i pripovedih im san, ali mi ne mogoše kazati šta znači.

U drugom poglavlju, mudraci i astrolozi kazali su da bi oni, ukoliko bi im car otkrio svoj san, uspeli da ga nekako protumače. Sada je

car obznanio svoj san, a oni ipak nisu bili u stanju da proniknu u tajne neba!

Činjenica da su bili pozvani pre Danila ukazuje da je car dota-da već dopustio sebi da zaboravi ono čemu je bio poučen o istinskom Bogu u 2. i 3. poglavlju. Doduše, čovek je bio pod snažnim pritiskom kao poglavar velike zemaljske imperije. Premda je bio pošten u srcu, moćno delovanje bogatstva, svetske vlasti i časti vukli su ga nazad u otpadništvo. Bog je bio milostiv i strpljiv uvek iznova nastojeći da Navuhodonosora vrati razumevanju istine. Tako On radi i sa svima nama danas. Što bolje shvatite sebe, to ćete se osećati bliže Navuhodonosoru u slabostima. Nećete gajiti onaj duh – „svetiji sam od tebe“.

Stihovi 8-12: Najposle dođe preda me Danilo, koji se zove Valtasar po imenu boga mojega, i u kom je duh svetih bogova, i pripovedih mu san: Valtasare, poglavare vračarima, znam da je duh svetih bogova u tebi i nikakva tajna nije ti teška; kaži san moj što sam snio i šta znači. A utvara glave moje na postelji mojoj beše: videh, gle, drvo usred zemlje, i visina mu velika. Drvo beše veliko i jako, i visina mu dosezaše do neba, i viđaše se do kraja sve zemlje. Lišće mu beše lepo i rod obilnat, i na njemu beše hrane svemu; zverje poljsko odmaraše se u hladu njegovu, i na granama njegovim stanovahu ptice nebeske, i od njega se hranjaše svako telo.

Mora da je Navuhodonosoru bilo poznato simboličko značenje takvog drveta. U stvari, on je verovatno imao neku nejasnu ideju o stvarnom značenju sna, na šta ukazuje njegov stav u stihu 19. Priča o Drvetu života prenošena je u drevnom Vavilonu u vidu legende, baš kao i priča o drvetu poznanja dobra i zla. Jezekilj je prorekao veliki pad egipatskog cara, a Navuhodonosor, car Vavilona, biće oruđe koje će Gospod upotrebiti da bi ga posekao do kraja „da se ne ponosi visinom svojom nijedno drvo [uključujući i Navuhodonosora]“ (Jezekilj 31,14). Navuhodonosor je trebalo da izvuče pouku iz tog ponižavajućeg iskustva drugog „drveta“ pre njega – egipatskog faraona. Ali, baš kao i vi

i ja, car je sporo učio svoje osnovne lekcije u školi vere. Međutim, vi nikada u školi niste imali strpljivijeg učitelja nego što je to Gospod u svojoj „školi“.

Stihovi 13-18: Videh u utvarama glave svoje na postelji svojoj, i gle, stražar i svetac siđe s neba. Povika jako i reče ovako: posecite drvo, i okrešite mu grane, pokidajte mu lišće i razmetnite mu rod; neka pobegnu zveri ispod njega i ptice s grana njegovih. Ali panj sa žilama ostavite mu u zemlji, u okovima gvođenim i bronzanim u travi poljskoj, neka ga kvasi rosa nebeska i deo da mu je sa zverjem od trave zemaljske. Srce čovečije neka mu se promeni, i srce životinjsko neka mu se da, i sedam vremena neka prođe preko njega. To su odredili stražari i izrekli sveti da bi poznali živi da Višnji vlada carstvom ljudskim, i daje ga kome hoće, i postavlja nad njim najnižega između ljudi. Taj san snih ja car Navuhodnosor; a ti, Valtasare, kaži šta znači, jer nijedan mudrac u carstvu mom ne može da mi kaže šta znači; a ti možeš, jer je u tebi duh svetih bogova.

Navuhodnosor je trebalo da ima na umu da njegovo carstvo *neće* trajati večno. Uprkos otkrivenju u drugom poglavlju, on je nastavio da ulepšava Vavilon, gradeći za sebe ogromnu palatu da bi udovoljio svom ponosu. Ratove je okončao i sada je celi svet ležao pred njegovim nogama. Uživao je u svakom zadovoljstvu koje bi poželeo. Nije osećao nikakvo ograničenje koje bi sputavalo njegove ambicije. Ali, „oholost dolazi pred pogibao, i ponosit duh pred propast“ (Priče Solomunove 16,18). Vi možda ne gradite palate kao Navuhodnosor, ali imate sopstvene ambicije kojih se, po vašoj zamisli, možete držati bez Gospodnjeg vođstva.

„Stražari“ ili „sveci“ ovde pomenuti predstavljaju anđele koji su „služiteljski duhovi, poslani da služe onima koji će naslediti spasenje“ (to ste vi! Jevrejima 1,13.14). Oni se živo interesuju za sve što se dešava na ovoj Zemlji. Vaše novine ili TV dnevnik ne sadrže ništa o nji-

ma. Oni neprestano služe duhovnim potrebama onih koji odlučuju da slede Hrista. Anđeli su primetili Navuhodonosorov sve veći ponos i otvrdnulost srca, i mora da su se zbog toga zabrinuli. Ukoliko se nešto ne učini, on će biti u potpunosti izgubljen. Znali su da je dospeo do tačke gde bi mu jedino nevolja i poniženje pomogli da se povрати. „Dobro mi je što stradam“, rekla je jedna osoba (videti Psalam 119,71). Prema tome, Bog je dozvolio da naš car doživi to tužno iskustvo.

Stihovi 19-27: Tada Danilo, koji se zvaše Valtasar, osta u čudu¹ na jedan sat, i misli ga uznemiravahu. A car progovori i reče: Valtasare, san i značenje mu da te ne uznemiruje. A Valtasar odgovori i reče: gospodaru moj, san da bude tvojim nenavidnicima, i značenje njegovo neprijateljima tvojim. Drvo što si video, veliko i jako, kojemu visina dosežase do neba i koje se vidi po svojoj zemlji, kojem lišće beše lepo i rod obilan, i na kom beše hrane za sve, pod kojim stanovaše zverje poljsko i na granama mu seđahu ptice nebeske, to si ti, care, koji si velik i silan, i veličina je tvoja visoka i doseže do neba i vlast tvoja do krajeva zemaljskih. A što car vide stražara i sveca gde silažase s neba i govoraše: posecite drvo i potrite ga, ali mu panj sa žilama ostavite u zemlji u okovima gvozdenim i bronzanim u travi poljskoj, da ga kvasi rosa nebeska, i sa zverjem poljskim neka mu je deo dokle sedam vremena prođe preko njega, ovo znači care, i ovo je naredba Višnjega koja će se izvršiti na mom gospodaru caru: Bićeš prognan između ljudi, i sa zverima ćeš poljskim živeti, i hraniće te travom kao goveda, i rosa će te nebeska kvasiti, i sedam će vremena preći preko tebe dokle poznaš da Višnji vlada carstvom ljudskim i daje ga kome hoće. A što se reče da se ostavi panj sa žilama od drveta, carstvo će ti ostati, kad poznaš da nebesa vladaju. Zato care, da ti je ugodan moj savet, oprost se greha svojih pravdom, i bezakonja svojih milošću prema nevoljnima, e da bi ti se produžio mir.

1 Zapanjen (u engleskom *astonished*)

Kad je car ispričao svoj san, Danilo je odmah razumeo značenje. Prorok se godinama molio za cara, još od događaja u drugom poglavlju. Danilo je shvatao da car ima mnogo dobrih karakternih crta, i da je u svom srcu bio pošten i želeo da odgovori na Božju ljubav. Danilo i car bili su verovatno vrlo dobri prijatelji.

Danilo je dakle video da Bog odgovara na njegove molitve. Ali mu je bilo veoma teško da caru saopšti vest o toj strašnoj kazni. Car kao da je imao predosećaj da nešto nije u redu, te je shvatao Danilovo ustezanje. Sveti Duh mu se već obraćao. Stoga je podsticao Danila da sve kaže, ne plašeći se ničega.

Danilo je stoga uputio jedan lični poziv caru. Uveravao ga je u Božju spremnost da oprost, ukoliko bi se pokajao za svoje grehe nastale usled oholosti, i za sve ostale grehe svojstvene tiraninu Srednjeg istoka.

Izvesno vreme ta opomena je snažno uticala na Navuhodonosora; ali srce koje nije preobraženo Božjom blagodaću brzo gubi osećaj za delovanje Svetoga Duha. I dalje je udovoljavao sebi i gajio častoljublje. Uprkos savetima koji su mu milostivo bili dati i upozorenjima sadržanim u prošlom iskustvu, Navuhodonosor je opet dozvolio sebi da se ispuni ljubomorom u odnosu na carstva koja će uslediti. Počeo je da vlada grubo i tlačiteljski. Otvrdnuvši u srcu, koristio je Bogom dane talente da bi proslavio sebe i uznosio se iznad Boga koji mu je dao život i vlast. Možda se i neko od čitalaca ove knjige upravo tvrdoglavo opire Spasiteljevoj blagodati.

Mesecima se čekalo na izvršenje kazne. Sunce je blistalo kao i uvek, narod mu je uobičajeno laskao, sve je izgledalo u redu. Ali, umesto da ga Božja dobrota navede na pokajanje, car se još više uzoholio, sve dok nije izgubio poverenje u tumačenje sna, i stao da se smeje svojim ranijim strahovima.

Stihovi 28-33: Sve ovo dođe na cara Navuhodonosora. Posle dvanaest meseci hođaše po carskom dvoru u Vavilonu. I progovori car i reče: nije li to Vavilon veliki što ga ja sazidah jakom silom svojom da je stolica carska i slava veličanstvu

mojemu? Te reči još behu u ustima caru, a glas dođe s neba: tebi se govori, care Navuhodonosore; carstvo se uze od tebe. I bićeš prognan između ljudi, i živećeš sa zverjem poljskim, hraniće te travom kao goveda, i sedam će vremena proći preko tebe dokle poznaš da Višnji vlada carstvom ljudskim i daje ga kome hoće. U taj čas ispuni se ta reč na Navuhodonosoru; i bi prognan između ljudi i jede travu kao goveda, i rosa nebeska kvasi mu telo da mu narastoše dlake kao pera u orla i nokti kao u ptica.

Arheolozi su pronašli Navuhodonosorove hvalisave zapise u ruševinama Vavilona: „Tada sam sagradio palatu koja je sedište moga carstva, spona ljudskog roda, boravište radosti i veselja“ (Grotefendov cilindar). Čak je i na opekama, iskopanim iz peska, bilo ispisano Navuhodonosorovo ime.

David je rekao: „Videh bezbožnika strašna koji se raširivaše kao granato drvo; ali prođe, i evo nema ga; tražim ga i ne nalazim“ (Psalam 37,35.36). Bog nam u svojoj milosti šalje *nesreću* kad nam je to potrebno, baš kao što nam šalje i *sreću*. Upravo nesreća često odvraća naša srca od zemaljskih taštih stvari koje će brzo proći, i usmerava ih da cene vrednost onog što je trajno i nebesko.

„Sedam vremena“ mogu se poistovetiti sa sedam godina (uporediti Danilo 7,25 sa Otkrivenjem 12,14 i 13,5). Tokom tog perioda Navuhodonosor je bio pogođen čudnom bolešću, poznatom u medicinskoj nauci kao *Lycantrophy* (likantropija). Jedan od prvih koji je uočio tu bolest bio je jedan grčki medicinski pisac iz 4. veka n.e. Bolesnik zamišlja sebe kao da se pretvorio u životinju i ponaša se kao životinja. Ipak, taj krajnji vid ludila kao da ne utiče na unutrašnju ljudsku svest. E. B. Pjuzi [Pusey] (*Daniel the Prophet*, New York, 1891) govori o slučaju Oca Sarina [Pere Surin], koji je savremeni primer te bolesti.²

Sveukupna moć rezonovanja, čast i snaga dati su nam od Boga. Kad je Bog uklonio te darove, car je ostao potpuno prepušten *sopstvenoj* mudrosti i časti, koje su se pokazale kao ništavne (videti Galatima

2 Videti izveštaj u Dodatku.

6,3)! „Čovek u časti, ako nije razuman, izjednačiće se sa stokom, koju kolju“, kazao je car David (Psalam 49,20). David je slobodno i ponizno priznao da je bez prosvetljenja Svetog Duha zaista bio bezumani neznanica. „Kao živinče bijah pred tobom“ (Psalam 73,22). Kakve li suprotnosti između njegovog poniznog stava i oholosti i samodovoljnosti Navuhodonosora!

Za vreme tih sedam godina, Navuhodonosorova porodica i savetnici vladali su umesto njega. Danilovo tumačenje sna verovatno je bilo poznato svima u palati, jer se očekivalo da Navuhodonosor povrati razum, i vrati se na presto. Presto mu je sigurno ostavljen, kao što se panj drveta ostavlja u zemlji da bi ponovo mogao da izraste.

Stihovi 34-37: Ali posle toga vremena ja Navuhodonosor podigoh oči svoje k nebu, i um moj vrati mi se, i blagoslovih Višnjega, i hvalih i slavih Onoga koji živi doveka, čija je vlast večna i čije je carstvo od kolena do kolena; i svi stanovnici zemaljski ništa nisu prema Njemu, i radi šta hoće s vojskom nebeskom i sa stanovnicima zemaljskim, i nema nikoga da bi Mu ruku ustavio i rekao Mu: šta radiš? U to vreme um moj vrati mi se, i na slavu carstva mojega vrati mi se veličanstvo moje i svetlost moja; i dvorani moji i knezovi moji potražiše me, i utvrdih se u carstvu svom, i doda mi se više veličanstva. Sada ja Navuhodonosor hvalim, uzvišujem i slavim cara nebeskoga, čija su sva dela istina i čiji su putovi pravedni; i koji može oboriti one koji hode ponosito.

„Ja Navuhodonosor podigoh oči svoje k nebu.“ Da je car to učinio pre nego što je izgubio razum, strogi ukor ne bi mu bio neophodan. Tek kad je naučio da u duhu poslušava savet apostola Pavla iz Rimljanima 12,3, mogao je ispravno da razume: „Na osnovu blagodati koja mi je data, svakom među vama kažem: ne mislite o sebi bolje nego što treba da mislite, nego mislite o sebi trezveno, u skladu sa merom vere koju je Bog odredio svakom od vas.“ Tako je i s nama. Mi smo od zemlje, zemaljski, kako to Pavle kaže (1. Korinćanima 15,47). Naše oči

su upravljene nadole, obuzete stvarima ovoga sveta, njegovom čašću, bogatstvom, moći i zadovoljstvima. Tek kad svoje duhovne oči podignemo gore, ka nebu, *počinjemo* stvarno da živimo. Tada prelazimo „iz smrti u život“ (Jovan 5,24). „Mi se ne usredsređujemo na vidljivo, nego na nevidljivo, jer vidljivo je privremeno, a nevidljivo večno“ (2. Korinćanima 4,18).

Ogromno drvo koje je Navuhodonosor video ne predstavlja samo cara lično, nego i Vavilonsko carstvo. Kad je ono palo, kako ćemo videti u sledećem poglavlju, korenu je dopušteno da ostane u zemlji. (Ali, šta to može da znači?)

Danas, velike političke imperije Vavilona više nema; nije ostao ni kamen na kamenu. Ipak, veliki duhovni Vavilon, istaknuto prikazan u proročanstvima Otkrivenja, ostaje kao izdanak korena ostavljenog u zemlji. Svi narodi na Zemlji „opijeni“ su vinom njegovih lažnih doktrina (Otkrivenje 14,8). Tajne neznabožačkog bogoslužjenja starog Vavilona uporno traju u nekim savremenim hrišćanskim crkvama i danas. Hiljade poklonika, u svakoj zemlji i ne znajući odaju počast bogovima drevnog Vavilona, kad poštuju religijske obrede i ceremonije koje nisu utemeljene na onom „tako govori Gosod“ iz Svetog pisma, Biblije. „Uzalud me poštuju“, kazao je Isus, „učeci naukama i zapovestima ljudskim“ (Matej 15,9). Te zle i prevarne doktrine predstavljaju izdanak onog panja koji je ostavljen u zemlji pre tako mnogo vremena. Potrebno je da pažljivo istražujemo kako bismo bili sigurni da je naša vera ukorenjena samo u Bibliji, a ne zasnovana na pukim ljudskim zapovestima.

5. SLOVA KOJA CAR NIJE MOGAO DA PROČITA

DANILO 5,1: Car Valtasar učini veliku gozbu tisući knezova svojih, i pijaše vino pred tisućom njih.

Protéklo je otprilike 25 godina između našeg poslednjeg poglavlja i ovog. Valtazar je stupio na presto otprilike 541. godine pre Hrista.

Samo dve godine kasnije vojske Miđana i Persijanaca sukobile su se s vavilonskom izvan zidina grada. Vavilonci su bili poraženi i lagano su se povukli u sigurnost gradskih zidova. Kapije su bile zatvorene, i počela je opsada. Vavilonci su se još smejali svojim neprijateljima. Zar njihovi zidovi nisu bili najjači na svetu? Zar oni nisu posedovali zalihe dovoljne za *dvadeset* godina?

Ali došla je poslednja noć za to oholo carstvo, a da vladari i narod nisu bili toga svesni. Svi su bili obuzeti žudnjom za zadovoljstvima, neki su igrali, mnogi pili. Nije im bilo poznato da nebeski stražari mere i narod i cara na merilima Božjeg suda i pronalaze ih lakim. Nad njima se izriče osuda večne propasti. Kad je te večeri posmatrao kako sunce tone iza zapadnih zidova Vavilona, Valtazar nije ni pomišljao da ga više neće videti kako se jutrom ponovo rađa. Zato nas Spasitelj danas podseća: „Pazite da vam srca ne otupe od bančenja, opijanja... i da vas taj dan ne iznenadi kao zamka, jer će doći na sve koji žive na licu cele zemlje“ (Luka 21,34.35).

Iskopavanjem starog Vavilona otkrivena je banketna sala vrlo slična ovoj, duga 173 stope, a 57 široka. U središtu jednog zida nalazi se niša, gde je verovatno stajao carev sto. Zidovi su još pokriveni belim malterom. Drevni izveštaji govore da su carevi održavali ogromna slavlja, pri čemu je jedan persijski car ugostio za svojim stolom 15.000 ljudi, a Aleksandar Veliki 10.000. Knjiga o Jestiri govori o velikoj Kserksovoj gozbi (1. poglavlje). Valtazarova gozba pružala je divlji, nemoralan prizor pijanstva. Stari istoričar Ksenofon pominje kako su Vavilonci imali neki državni praznik kada se od svakog očekivalo da pije i orgija celu noć. Verovatno je tako bilo i ovom prilikom.

Stihovi 2 i 3: Napiv se vina Valtasar zapovedi da se donesu sudovi zlatni i srebrni, koje beše odnio Navuhodonosor otac mu iz crkve Jerusalimske, da iz njih piju car i knezovi mu, i žene njegove i inoče njegove. I donesoše zlatne sudove koje behu odnijeli iz doma Gospodnjega u Jerusalamu, i pija-hu iz njih car i knezovi njegovi, žene njegove i inoče njegove.

Bez sumnje, ta gozba održavala se u čast pobeđe neznabožackih bogova, koju su Vavilonci odneli nad Bogom nebeskim (tako su bar mislili), kad je Juda (najveće Izraelovo pleme) bio osvojen godinama ranije. Pošto se napio, car je zlorado zatražio da se donesu sveti sudovi koji su bili namenjeni za službu svetom nebeskom Bogu (videti 2. Moj-sijeva 31,1-11). On je znao za Njega, ali je želeo da Ga izvređa.

Bilo je u Vavilonu i misaonih ljudi koji su Ga duboko poštovali, baš kao što ima ljudi u našoj današnjoj kulturi koji ne odobravaju razvratno ponašanje mnoštva koje žudi za uživanjima. Takav prkos i takvo svetogrđe te noći u Vavilonu neće na kraju ostati nekažnjeni, iako se mnogo puta ranije preko toga očigledno prelazilo. Ali pre nego što je car uspeo da sveti sud prinese svojim usnama, ugledao je nešto usled čega je prebledeo. I tu, pred gostima, izgubio je normalnu fizičku samokontrolu:

Stihovi 4-9: Pijahu vino, i hvaljahu bogove zlatne i srebrne i bronzane i drvene i kamene. U taj čas izidoše prsti ruke čovječije, i pisahu prema svećnjaku na okrečenom zidu od carskog dvora, i car vide ruku koja pišaše. Tada se promeni lice caru, i misli ga njegove uznemiriše, i pojas se oko njega raspasa i koljena mu udarahu jedno o drugo. Povika car iza glasa; te dovedoše zvezdare, Haldeje i gatare; i progovori car i reče mudracima Vavilonskim; ko pročita ovo pismo i kaže mi što znači, onaj će se obući u skerlet, i nosiće zlatnu verižicu o vratu, i biće treći gospodar u carstvu. Tada pristupiše svi mudraci carevi; ali ne mogoše pročitati pisma niti kazati caru što

znači. Tada se car Valtasar vrlo uznemiri i lice mu se sasvim izmeni; i knezovi se njegovi prepadoše.¹

Glasni smeh je utihnuo. Ljudi i žene drhte od straha za koji nikada pre toga nisu znali. Oni posmatraju ruku koja lagano ispisuje tajanstvena slova na zidu, kao da je on ogromno bioskopsko platno. Svi se prisećaju zala koja su činili u sopstvenom životu. Kao da su bili postrojeni pred sudijskom stolicom večnog Boga, čijoj su svetosti i pravednosti prkosili. Do pre par trenutaka vladalo je burno veselje uz bogohulne dosetke, a sada su noge drhtale i čuli se uplašeni povici. Kad Bog pusti strah na ljude, oni ne mogu da sakriju koliko su se prestrašili.

Car je bio najviše uplašen. Više od svih ostalih, on je bio odgovoran za pobunu protiv neba, koja je te noći u Vavilonu dostigla svoj vrhunac. U prisustvu nevidljivog Stražara čiju su silu izazivali i čije je ime skrnavljeno, car se prosto paralizovao od užasa. To je predstava, koju imamo preimućstvo da vidimo, onoga što će naići na naš svet, možda daleko brže nego što smo zamišljali.

Stihovi 10-12: Dođe carica radi toga što se dogodi caru i knezovima njegovim u kuću gde beše gozba, i progovori carica i reče: care, da si živ doveka! Da te ne uznemiruju misli tvoje i da ti se lice ne menja. Ima čovjek u tvom carstvu, u kom je duh svetih bogova; i u vreme oca tvojega nađe se u njega vidjelo i razum i mudrost, kakva je u bogova, i car Navuhodonor otac tvoj, care, postavi ga glavarem vračarima, zvezdarima, Haldejima i gatarima; jer velik duh i znanje i razum za kazivanje sanova i pogađanje zagonetaka i razmršivanje zamršenih stvari nađe se u Danila, kojemu car nade ime Valtasar; neka sada dozovu Danila, i on će kazati što znači.

Ovde pomenuta kraljica je kraljica-majka, možda Navuhodonorova ćerka. Drevni istoričari dali su joj ime Nikotris. Ona se seća starog proroka koga je mlađa generacija uklonila s položaja, verovatno

¹ Zapanjiše (u eng. prevodu)

s podsmehom (neće njih voditi tako sulud i praznoveran starac!). Oni su odveć mudri da bi održavali verovanje u nekog nevidljivog Boga nebeskog. Međutim, stari Danilo je hitno pozvan, kao u onoj prilici sa snom, jer on nije učestvovao u slavlju, pijančenju i zadovoljstvima. Miran, trezven, pribran, tiho je ušao kod uzdrhtalog cara i suočio se sa blistavo odevenim, pijanim plemićima.

Stih 13: Tada Danilo bi doveden kod cara. Car progovori Danilu i reče: jesi li ti Danilo između roblja Judina koje dovede iz Judejske car otac moj?

Car se, uprkos uzdrhtalosti i strahu, pravio kao da prezire ostarelog Danila, ne želeći da pred svojim gostima deluje tako zabrinuto zbog tajanstvene poruke na zidu. Mada je Danilo nekada bio prvi ministar carstva, glavar „mudraca“, nadmeni mladi car obratio mu se s visine kao jednom od jevrejskih robova. Stari prorok (ne odgovorivši ni reči) gleda pravo u oči suludog i prestrašenog vladara, nemirnog pogleda. Valtazar ipak mora nešto da kaže povodom toga zašto je pozvao Danila:

Stihovi 14-16: Čuh za tebe da je duh svetih bogova u tebi, i videlo i razum i mudrost velika da se nađe u tebe. A sada su dovedeni preda me mudraci, zvezdari, da pročitaju pismo i kažu mi što znači; ali ne mogu da kažu što to znači. A za tebe ja čuh da možeš protumačiti, i zamršene stvari razmrsiti. Ako dakle možeš pročitati ovo pismo i kazati mi što znači, obući ćeš se u skerlet, i zlatnu verižicu nosićeš o vratu, i bićeš treći gospodar u carstvu.

Sada car menja svoj govor, i počinje da hvali Danila. On shvata da pred njim stoji Božji čovek, a ne prezreni rob. Danilo želi da car jasno shvati da njemu nimalo nije stalo da nagrada koje car nudi, jer njega ne pokreću sebične pobude paganskih mudraca. On ne upućuje nijednu laskavu reč, nijednu praznu želju da car živi večno, jer dobro zna da će

kroz nekoliko sati oholi vaviloski monarh biti mrtav, zajedno sa svojim carstvom:

Stihovi 17-24: Tada odgovori Danilo i reče pred carem: darovi tvoji neka tebi, i podaj drugomu poklone svoje; a pismo ću ja pročitati caru i kazati što znači. Care, Bog višnji dade carstvo i veličinu i slavu i čast Navuhodonosoru ocu tvojemu. I od veličine koju mu dade svi narodi, plemena i jezici drktahu pred njim i bojahu ga se; ubijaše koga hoćaše, i ostavljашe u životu koga hoćaše, uzvišivaše koga hoćaše i ponižavaše koga hoćaše. Ali kada mu se podiže srce i duh mu se posili u oholosti, bi smetnut s carskoga prestola svojega, i uzeše mu slavu. I bi progнан između ljudi i srce mu posta kao u zveri, i stan mu beše s divljim magarcima, hraniše ga travom kao goveda, i rosa nebeska kvasi mu telo, dokle pozna da Bog višnji vlada carstvom ljudskim i koga hoće postavlja nad njim. A ti, Valtasare, sine njegov, nisi ponizio srca svojega premda si znao sve ovo. Nego si se podigao na Gospoda nebeskoga, i sudove doma njegova donesoše preda te, i piste iz njih vino ti i knezovi tvoji, žene tvoje i inoće tvoje, i ti hvali bogove srebrne i zlatne, bronzane, gvozdene, drvene i kamene, koji ne vide niti čuju niti razumiju, a ne slavi Boga, u čijoj je ruci duša tvoja i svi putovi tvoji. Zato od njega bi poslana ruka i ovo pismo bi napisano.

Otvorene su i smele Danilove reči. Priča koju on priča o Navuhodonosoru, Valtazarovom dedi, nije nešto novo za dvor. Savest počinje da ukorava Valtazara dok se priseća dobro poznatih događanja o kojima se govorilo u Vavilonskoj imperiji. Velika svetlost i mnoge prilike ponuđene su s neba vavilonskim carevima, i mladi Valtazar nije mogao da se pravda neznanjem. Kao čovek pun sebe i hvalisavac, on je odbacio svetlost s neba. „Lećismo Vavilon, ali se ne isceli“, rekao je Gospod Jeremiji (51,9). Sada je Bog svojim prstom takao u ponos Vavilonskog zlatnog carstva, i ono će ubrzo pasti.

Stihovi 25-29: A ovo je pismo napisano: MENE, MENE, TEKEL, UFARSIN. A ovo znače te reči: MENE, brojio je Bog tvoje carstvo, i do kraja ga izbrojio. TEKEL, izmeren si na merila, i našao si se lak. FERES, razdeljeno je carstvo tvoje, i dano Midijanima i Persijanima. Tada zapovedi Valtasar, te obukoše Danila u skerlet, i metnuše mu zlatnu verižicu oko vrata, i proglasiše za nj da je treći gospodar u carstvu.

Danilo, već odavno naviknut da bude poslušan Božjem glasu, nema problema da pročita jezik neba. Bezbožni car je zbunjen, ali mu slika merenja na sudu nije strana. Njegovo pagansko verovanje bilo je nalik hinduističkoj karmi po ideji da bogovi odmeravaju dobra i loša dela ljudi. Čoveku se potom sudi prema onome što pretegne.²

Dok je Danilo još govorio, Kirovi vojnici (videti beleške o poglavlju 2, stih 39) tiho ulaze u grad po suvom rečnom koritu. Niko nije primetio da vode Eufrata opadaju, dopuštajući nadiranje vojske koja je opsedala grad. Car sedi, drhti, očekujući svoju užasnu propast.

Danilo napušta banketnu dvoranu dostojanstveno i uz počast. Sve je sada tiho, samo se čuju jecaji i ječanje uplakanih ljudi. Odjednom se prolomi vika osvajača, i surovi persijski vojnici, s mačem u ruci, upadaju da pre svega ubiju cara. Deluju tako mnogobrojno, kao „skakavci“ (Jeremija 51,14). Sukobi izbijaju širom grada. Stražari jure od jednog stražarskog mesta do drugog, javljajući da je grad uzet (Jeremija 51,31). Pale se vatre. Nebo je crveno kao užareno. Vavilonci se očajnički bore prsa u prsa za svoju propalu imperiju. Ali, umorni od nespavanja i pijančenja odustaju od borbe i mnogi ginu od medopersijskog mača.

2 Ista ideja prevladuje i danas u pogrešnom učenju. Mnogi misle da mogu nakupiti zasluge živeći životom dobrih dela učinjenih ljudskom snagom. Mesto na nebu, ili oslobođenje iz čistilišta, postaje tada nagrada zasnovana na ljudskom trudu. Ali ako moramo da se za spasenje oslonimo na sopstvena dela, bićemo izmereni na merilima i zaista biti pronađeni lakim. Naša je jedina nada da se pouzdamo u Isusa, Sina Božjeg, kao svog potpunog Spasitelja, kako bi Njegova pravednost mogla da bude pripisana nama. I onda, kad On stane na božansku vagu umesto nas, mi u Njemu nećemo biti pronađeni lakim.

Kad se sunce ponovo podiglo iznad istočnih zidova grada, veliki Vavilon nije više bio carica carstvima. *Zlatna glava iz Navuhodonosorovog sna promenila se u prsa i mišice od srebra.*

Stihovi 30 i 31: Istu noć bi ubijen Valtasar car Haldejski. A Darije Midijanin preuze carstvo, i beše mu oko šezdeset i dve godine.

Danilo se verovatno lično poznao s Darijem, jer mu je život bio pošteđen. On je prihvatio Valtazarove darove, pošto je bio postavljen za trećeg vladara u carstvu, kako bi više bio u stanju da pomogne sopstvenom narodu kada Persijanci preuzmu carstvo. (Postati „treći u carstvu“ verovatno je značilo da je Nabonid bio prvi, Valtazar njegov sin – drugi, i Danilo poslednji. Očigledno, Miđani i Persijanci kao pobednici zadržali su Danila na visokom položaju u novoj vladi.)

Narodi danas ponavljaju, nažalost, greške koje su dovele do pada drevnog Vavilona. Sledeći veliki pad carstava dovešće do pojave većnog Božjeg carstva. Danas sa neba dolazi poziv Božjem narodu koji je još u savremenom duhovnom „Vavilonu“: „Bežite iz Vavilona i izbavite svaki dušu svoju da se ne istrebite u bezakonju njegovu, jer je vreme osvete Gospodnje“ (Jeremija 51,6; Otkrivenje 18,14).³

Mesto utočišta nalazi se tamo gde živimo „u zaklonu Višnjega... u senci Svemogućega“ (Psalam 91,1). Živa vera u Sina Božjeg koji je „Spasitelj sveta“ dovešće čoveka do punog pomirenja sa Božjom pravdom, i do poslušnosti Njegovim zapovestima (Galatima 5,6; Otkrivenje 14,6-12). To je iskustvo pomirenja, postajanja jedno sa Bogom u karakteru kroz veru koja predstavlja zahvalnost iz sveg srca za Hristovu žrtvu na krstu.

Svet neprestano gravitira prema divljem duhu drevnog Vavilona, ljubitelja zadovoljstava; ali kao što ćemo videti u kasnijim poglavljima,

³ Mnogo godina kritičari Svetog pisma sumnjali su u Danilovu knjigu zato što nisu mogli da pronađu ime Valtazar u pouzdanim istorijskim izvorima. Nedavna arheološka otkrića dokazala su da zbilja postoji jedan vavilonski car sa tim imenom. Godine 1924. Sidni Smit objavio je prevod jednog starog vavilonskog teksta gde se kaže da je Nabonid „poverio carstvo“ svom najstarijem sinu Valtazaru. Još jednom, Biblija je potvrđena istorijom!

naš period svetske istorije je ono što Bog naziva „vremenom posletka“, „danom pomirenja“. Trebalo je da Vavilonci svoju poslednju noć provedu u molitvi i postu!

6. ZAŠTO SU GLADNI LAVOVI ODBILI DA JEDU

DANILO 6,1-5: Svide se Dariju te postavi nad carstvom sto i dvadeset upravitelja da budu nad svim carstvom; a nad njima tri starešine, od kojih jedan bješe Danilo, kojima će upravitelji davati račune da ne bi caru bilo štete. A taj Danilo nadvišivao je starešine i upravitelje, jer u njemu bješe velik duh i car mišljao je da ga postavi nad svim carstvom svojim. Tada starešine i upravitelji gledahu kako bi našli što da zabave Danilu radi carstva; ali ne mogahu naći zabave ni pogreške, jer beše veran, i ne nalažao se u njega pogreške ni mane. Tada rekoše oni ljudi: nećemo naći na toga Danila ništa, ako ne nađemo što na nj radi zakona Boga njegovoga.

Darije je vladao samo dve godine pošto je osvojio Vavilon 538. godine pre Hrista. Prema tome, ono što se desilo u ovom poglavlju usledilo je kratko posle pada Vavilona u ruke Miđana i Persijanaca.

Danilo se sprijateljio sa Persijancima dok je izvesno vreme pre toga živeo u Susamu. Oni su prepoznali njegovu sposobnost i vernost, i bilo im je drago zbog njegovog „velikog duha“. Novi car, Darije, očigledno nije želeo da suviše brine o poslovima. On je preneo vlast na druge. S obzirom da je imao puno poverenje u Danila, učinio ga je glavnim starešinom, ili prvim ministrom carstva.

Vrlo je verovatno da su podmićivanje i pljačkanje bili obeležje sto dvadeset upravitelja i ostale dve starešine. Želeći da zadrže za sopstvenu upotrebu izvestan procenat od poreza koje su ubirali, morali su da odgovaraju na pitanja časnog i vernog Danila kada bi dolazili kod njega sa svojim izveštajima. On ne bi dozvolio pljačku ni iznuđivanje. On je verovao u istinu koju će kasnije izgovoriti Hristos: „Dajte caru carevo.“ Znajući da Danilo verno vraća Bogu ono što je Njegovo, Darije se nije plašio da Danilo neće isto tako verno zahtevati pošteno plaćanje poreza „caru“ (to jest, vladi).

Versko proganjanje je mrska i nečasna stvar. Upravitelji i starešine tražili su neku priliku da optuže Danila u vezi sa zakonom njegovog Boga, zato što su bili ljubomorni na njega. Oni su primenili metod laganja kako bi ostvarili svoje zle ciljeve.

Stihovi 6-9: Tada dođoše starešine i upravitelji k caru, i rekoše mu ovako: Darije, care, da si živ dovijeka! Sve starešine u carstvu, poglavari i upravitelji, većnici i vojvode dogovoriše se da se postavi carska naredba i oštra zabrana da ko bi se god zamolio za što kome god bogu ili čoveku za trideset dana osim tebi, care, da se baci u jamu lavovsku. Zato, care, postavi tu zabranu i napiši da se ne može promijeniti, po zakonu Midskom i Persijskom, koji je nepromenljiv. A car Darije napisu knjigu i zabranu.

Jezik originala daje ideju da su knezovi brzo došli zajedno kod cara da ga uhvate na prepad, pre nego što bi on zaista razumeo podmukli cilj koji su skrivali pod maskom novog zakona.

Kad imamo na umu da Vavilon tek što je bio osvojen i da je vrlo verovatno bilo mnogo nemira i pobunjeničkih osećanja u odnosu na novu medopersijsku vlast, možemo bolje shvatiti izgovore koje su Danilovi neprijatelji izneli caru. Taj novi dekret, insistirali su oni, ispitaće odanost ponosnih, mada pobeđenih, Haldejaca. Car je bio obmanut. Misleći da je Danilov pristanak već dobijen, brzo je potpisao dekret. Ovde smo ponovo ubačeni u samo središte velike borbe između Hrista i sotone. To je bilo mnogo dublje od čisto lokalne politike. Ti ljudi koji su mrzeli Danila bili su sotonina oruđa, jer je upravo on mrzeo poštenje Božjeg slugu Danila. Oni su bili odlučni da on bude ubijen, i mislili da je to bio dobro isplaniran trik da se to sprovede. Kako samo osvežavajuće deluje otvorena neustrašivost koju je Danilo pokazao. Čitajte dalje:

Stih 10: A Danilo kad dozna da je knjiga napisana, otide svojoj kući, gde behu otvoreni prozori u njegovoj sobi prema

Jerusalimu, i padaše na kolena svoja tri puta na dan i moljaše se i hvalu davaše Bogu svojemu kao što činjaše pre.

Zašto da sada prestane da se moli, kada mu je najviše bila potrebna Božja zaštita? Danilo će radije umreti nego da pokuša da živi otuđen od Boga. Ovaj čovek je unapred zauzeo stav onih koji će hiljade godina kasnije doneti Ustav Sjedinjenih Država – da se nikakva sila na Zemlji ne može postaviti između čoveka i njegovog privatnog odnosa sa Bogom. Danilo nije ni znao šta je učinio – da je podigao baklju istine dovoljno visoko tako da će ona bacati svoju svetlost sve do nas koji živimo u 21. veku!

Bez sumnje, njegov običaj da se moli tri puta na dan bio je zasnovan na Psalmu 55,17: „Večerom i jutrom i u podne tužim i uzdišem, i čuće glas moj.“ Budući da je običavao da se moli glasno, on neće s tim prestati sada kad je propisan zakon protiv toga. (Glasno se moliti – to je *dobra* ideja!)

Stihovi 11-13: Tada se sabraše oni ljudi, i nađoše Danila gde se moli i pripada Bogu svojemu. I otidoše te rekoše caru za carsku zabranu: nisi li napisao zapovest, da ko bi se god zamolio kome god bogu ili čoveku za trideset dana, osim tebi, care, da se baci u jamu lavovsku? Car odgovori i reče: tako je po zakonu Midskom i Persijskom, koji je nepromenljiv. Tada odgovoriše i rekoše caru: Danilo, koji je između roblja Judina, ne haje za te, care, ni za zabranu koju si napisao, nego se moli tri puta na dan svojom molitvom.

Ne treba pretpostaviti da su svih 120 ili više vodećih vladinih ljudi došli da posmatraju Danila kako se moli, ili da su se svi skupa pojavili pred carem da ga optuže. Nekolicina je bila dovoljna da zastupa ostale.

„Svi koji žele da žive pobožno u Hristu Isusu, biće proganjeni“ (2. Timotiju 3,12). Tužitelji, umesto da s poštovanjem govore o Danilu kao o prvom ministru, glavnom starešini, prezrivo su kazali: „[Onaj] Danilo koji je između roblja Judina.“

Reći da Danilo ne poštuje cara bila je čista laž, i car je to znao. Iznenada je shvatio zlu nameru u dekretu koji mu je tako žurno bio donet na potpis. Kako je samo želeo da to nije potpisao!

Stihovi 14-17: Tada car čuvši to ožalosti se vrlo, i nau-
mi da izbavi Danila, i trudaše se do zahoda sunčanoga da ga
izbavi. Tada oni ljudi sabraše se kod cara i rekoše caru: znaj,
care, da je zakon u Midijana i Persijana da se nikaka zabrana
i naredba, koju postavi car, ne menja. Tada car reče te dove-
doše Danila i baciše ga u jamu lavovsku; i car progovori i reče
Danilu: Bog tvoj, kojemu bez prestanka služiš, neka te izbavi.
I donesoše kamen i metnuše jami na vrata, i car ga zapečati
svojim prstenom i prstenom svojih knezova da se ništa ne
promeni za Danila.

Jedan kasniji car, Darije III, očigledno je u besu osudio nekog Ka-
ridemosa na smrt. Darije kaže da se „odmah pokajao i krivio sebe što
je tako silno pogrešio: ali nije bilo moguće poništiti ono što je učinjeno
carskim autoritetom“. Taj izveštaj u Danilu je dakle tačan u odnosu na
istorijsku stvarnost. Stari izveštaji govore da su carevi držali lavove i
svirepo mučili nesrećne žrtve, posebno persijski carevi.

Car se plašio da oslobodi Danila jer bi u tom slučaju morao da se
odrekne sopstvenog položaja kao cara, baš kao što se Pilat bojao da
oslobodi Hrista i tako izgubi svoj položaj guvernera. I tako, da bi saču-
vao čast i presto, koje mu je smrt oduzela kratko vreme posle toga, car
je bio spreman da preda na smrt pravednog i nevinog čoveka. Prema
Danilu, „milom“ Božjem čoveku, postupalo se kao prema Njegovom
Gospodaru, Isusu Hristu.

Zapazite kako je Gospod radio na razrešenju ovog problema: On
nije sprečio te zle ljude da idu svojim putem, ali im je dozvolio da u
tome odu do kraja samo da bi jasnije dokazao svoj pravedni sud. Kad
ste u iskušenju da posmislite kako nešto ide protiv vas, setite se ove
priče. „I gnev ljudski obraća se u slavu tebi“, kaže se u Psalmu 76,10.
Zapazite kako bi Gospod bio nemoćan da ostvari moćno izbavljenje da

nije imao čoveka koji Mu je tako neograničeno verovao da je njegova vernost pružila Bogu priliku da deluje!

Persijski car nije poznavao Danilovog Boga. Samo je slušao o Njemu. Sada je trebalo da iz prve ruke upozna silu i ljubav nebeskog Boga.

Stihovi 18-24: Tada otide car u svoj dvor, i prenoći ne jedavši niti dopustivši da mu se donese što čim bi se razveselio, i ne može zaspati. Potom car usta ujutru rano i otide brže k jami lavovskoj. I kad dođe k jami, viknu Danila žalosnim glasom; i progovori car i reče Danilu: Danilo, slugo Boga živoga, Bog tvoj, kojemu služiš bez prestanka može li te izbaviti od lavova? Tada Danilo reče caru: care, da si živ doveka! Bog moj posla anđela svojega i zatvori usta lavovima, te mi ne naudiše; jer se nađoh čist pred njim, a ni tebi, care, ne učinih zla. Tada se car veoma obradova tomu, i zapovedi da izvade Danila iz jame, i ne nađe se rane na njemu, jer verova Bogu svojemu. Potom zapovedi car, te dovedoše ljude koji behu optužili Danila, i baciše u jamu lavovsku njih, i decu njihovu i žene njihove; i još ne dođoše na dno jami, a lavovi ih zgrabiše i sve im kosti potrše.

Da ste bili na Danilovom mestu, da li biste prekorevali cara po izlasku iz jame? Danilo nije zamerao caru što je dozvolio da ga bace u lavovsku jamu, ali je odlučno podsetio cara na svoju nevinost, i na nepravdu koju mu je car učinio. Bilo je sasvim primereno da tako postupi.

Anđeo Gospodnji došao je u jamu i ukrotio lavove, tako da su bili pitomi kao u početku pre pojave greha na ovom svetu, a takvi će biti i na obnovljenoj Zemlji kad greh bude konačno uništen (videti Isaija 11,6-9 i Jov 5,22-27). Ta noć je verovatno bila jedna od najradosnijih koje je Danilo proveo u svom životu. Družio se sa anđelom Gospodnjim koji je bio prisutan. I zaista, Danilo je tu bio srećniji sa anđelom i Duhom Hristovim koji je sa nama u svim našim progonstvima i nevoljama Njega radi, nego car u svojoj carskoj palati! Nikada ne treba da

strahujemo od onoga što nam ljudi mogu učiniti ako smo odani Bogu. Ovo izvanredno iskustvo pominje se u Jevrejima 11,33, gde se kaže da je „verom“ prorok „zatvorio usta lavovima.“

Kad su Danilovi neprijatelji videli kako je Danilo veličanstveno izbaavljen, verovatno su pokušali da objasne to čudo govoreći da lavovi nisu bili gladni. Da bi proverio takvu teoriju, car je naredio da *njih* bace u jamu!

Stihovi 25-28: Tada car Darije pisa svim narodima i plemenima i jezicima što življahu u svoj zemlji: mir da vam se umnoži. Od mene je zapovest da se u svoj državi carstva mojega svak boji i straši Boga Danilova, jer je on Bog živi, koji ostaje dovek, i carstvo se njegovo neće rasuti, i vlast će njegova biti do kraja; on izbavlja i spasava, i čini znake i čudesa na nebu i na zemlji, on je izbavio Danila od sile lavovske. I taj Danilo beše srećan za carovanja Darijeva i za carovanja Kira Persijanca.

Danilo je bio star kad je doživio ovo iskustvo – 85 godina. Izbavljenje ga je ohrabrilo, i većina njegovih vizija napisana je posle toga. (Kao autor, bio je plodniji u poznijim godinama!)

Čitaoče, ti si Božji sluga kao što je to bio Danilo. Kad izgleda da ti ide naopako, zašto bi odustao? Kad su bezbožni vojnici uhvatili Danila da bi ga bacili u lavovsku jamu, on je verovatno bio u iskušenju da pomisli kako ga se Bog odrekao. Ali ne, Bog to nikada neće učiniti. Ako vaše srce ostane u Bogu u času iskušenja, možete biti isto tako smireni i radosni kad vas prati sreća.

Danilo nas uči da državnik ili političar može biti častan, ispravan čovek, koji se na svakom koraku drži Božjih uputstava. Isto tako, ako se neki poslovni čovek obrati i posveti, on može biti onakav kakav je bio Danilo. Danilo je bio uspešan kuda god bi išao. Bio je taktičan, učtiv, dobrog srca i veran načelima. Čak su i njegovi neprijatelji bili primorani da priznaju da „nisu mogli naći ni razloga ni greške, zato što je bio veran“ (eng. prevod).

Međutim, da li je Danilo jednostavno bio dobar po svojoj prirodi? Ako je tako, onda nema mnogo nade za nas koji nismo „prirodno dobri“. Ono što sigurno znamo jeste da je Danilo rođen sa grešnom prirodom otuđenom od Boga, baš kao i mi. Ali njegova majka (a možda i otac) učila ga je principima jevanđelja. Pavle kaže da je Bog „propovedao jevanđelje (eng. prev.)“ Avramu (Galatima 3,8); Sveti Duh je takođe propovedao jevanđelje Danilu. Danilo je bio čovek nalik Hristu jednostavno zato što je po prirodi bio grešnik koji je *verovao* u Hrista, ispoljavajući „[veru] koja je delotvorna kroz ljubav“ (Galatima 5,6).

Našem savremenom svetu potrebne su političke vođe, vladini zvaničnici i poslovni ljudi poštene i nesebični poput Danila. Mi imamo Spasitelja, velikog Prvosveštenika koji „može sasvim da spase one koji njegovim posredstvom prilaze Bogu“ (Jevrejima 7,25). Odlučite da Mu predate svoje srce, i On će vam dati blagodati da savladate svako iskušenje koje naiđe, bez obzira da li ste na visokom ili nekom nižem položaju.

Neka bi nam Bog darovao hrabrosti da budemo na pravoj strani, zajedno sa Danilom! „Blago čoveku koji strpljivo podnosi iskušenje. Jer, kad postane prekaljen, primiće venac života, koji je Bog obećao onima koji ga vole“ (Jakov 1,12).

7. SVET KONAČNO BIRA SVOG NOVOG VLADARA

DANILO 7,1: Prve godine cara Vavilonskoga usni Danilo san i vide utvaru glave svoje na postelji; tada napisa san i pripovedi ukratko.

Sada stižemo do samog središta Danilove fascinantne knjige. Obraćanje prorocima u snovima i noćnim vizijama predstavlja određeni Božji način da svoj narod pouči istini. „Prorok kad je među vama, ja ću mu se Gospod javljati u utvari i govoriću s njim u snu“ (4. Mojsijeva 12,6). Danilo zaista zadovoljava sve uslove u tom smislu!

Stihovi 2 i 3: Danilo progovori i reče: videh u utvari svojoj noću, a to četiri vetra nebeska udariše se na velikom moru. I četiri velike zveri iziđoše iz mora, svaka drugačija.

Poglavlje 7 pokriva celokupnu svetsku istoriju baš kao i proročka slika u drugom poglavlju. Međutim, ima razlika između ta dva proročstva: (1) Poglavlje 2 trebalo je da razume jedan *neznabožacki* car, pa je otuda veoma jednostavno. (2) Poglavlje 7 trebalo je da shvate *prorok i crkva*: stoga ono otkriva daleko više detalja i ima dublje značenje. (3) Proročka slika u drugom poglavlju pokazuje nam četiri carstva u njihovom čisto *političkom* smislu. (4) Poglavlje 7 pokazuje nam četiri carstva u *duhovnom* smislu, to jest u kakvom su odnosu prema Božjem delu i Njegovom narodu. Ono je namenjeno ljudima našeg sadašnjeg sveta.

Anđeo u stihovima 17 i 23 govori nam da su četiri zveri simboli četiri cara, ili carstva. U svojoj mudrosti, Bog prikazuje slavu ljudskih carstava kao potpuno zemaljsku, kao životinje koje se ne bave nebeskim stvarima. I Sveto pismo nam je upravo dato da uzdigne ljudski rod, kako bi svoje misli sa samo zemaljskih stvari upravio na ono što je večno i duhovno. Danilova knjiga je pogodno štivo za svakoga ko poči-

nje da čita Bibliju. To je jedina knjiga koju je Isus izdvojio kao posebno značajnu za nas, da je „čitamo“ i „razumemo“ (Matej 24,15).

Stotinu godina ranije, prorok Osija upotrebio je iste simbole lava, leoparda [risa], i divljih zveri da opiše carstva koja će vladati nad Božjim narodom zbog toga što su postali pobunjenici i zaboravili na istinu (videti Osija 13,5-8). Da je Izrael ostao veran svom Gospodu, ta četiri svirepa carstva ne bi se ni pojavila. Koliko mnogo toga zavisi od vernosti Božjeg naroda! Oni su „svetlost sveta“, i ako te svetlosti nestane, kako će velika biti tama (Matej 6,23)! Bog je obećao da će „zadržavati“ „četiri vetra“ sukoba i ratova ako Njegov narod bude verno objavljivao Njegovu vest o zapečaćenju (Otkrivenje 7,1-4). U toj svetlosti, misaoni ljudi priznali su da su Prvi i Drugi svetski rat bili nužni; Božji narod je često zanemarivao svoju dužnost.

Stih 4: Prva beše kao lav, i imaše krila orlova; gledah do-
kle joj se krila poskuboše¹ i podiže se sa zemlje i stade na noge
kao čovek, i srce ljudsko dade joj se.

Prvo carstvo, lav, odgovara zlatnoj glavi lika u drugom poglavlju, Vavilonskom carstvu. Jeremija poistovećuje vavilonsku vojsku sa lavom koji zatire (Jeremija 4,7; 21,7). Orlova krila označavaju brzinu njihovih osvajanja. Avakum govori da će haldejski „konji... biti brži od risova... Dolećeće kao orao kad hiti na lov“ (Avakum 1,6-8). Počev od Navuhodonosorove mentalne bolesti u poglavlju 4, vavilonsko carstvo gubi svoj duh i snagu. Prilikom njegovog pada, moćni ratnici čak nisu mogli ni da se bore. „Postaše kao žene“ (Jeremija 51,30). Ta slabost je simbolično predstavljena lavom koji je nateran da stoji uspravno; sada je carstvo dobilo slabo, strašljivo srce, kao što lav prisiljen da stoji na dve noge gubi svoju lavlju hrabrost.

Stih 5: Potom, gle, druga zver beše kao medved, i stade s
jedne strane, i imaše tri rebra u ustima među zubima svojim,
i govoraše joj se; ustani, jedi mnogo mesa.

¹ *Poskuboše* – isčupaše, istrgoše.

Medved predstavlja isto carstvo kao i prsa i mišice od srebra u liku – Medopersiju. Njegovo podizanje na jednu stranu pokazuje kako su Miđani pod Darijem bili moćniji od Persijanaca; međutim, za vreme Kira, Persijanci su ih nadjačali. Kad su došli na vlast, Miđani i Persijanci su najsvirepije postupali prema tri osvojene zemlje: prema Vavilonu, Lidiji i Egiptu. Verovatno su te zemlje simbolično predstavljene sa tri rebra između njegovih zuba.

Nijedna životinja ne može biti svirepija od medveda žednog krvi. Svirepost je bila istaknuta osobina Persijskog carstva. Kao što to vidimo u poglavlju 6, stih 24, nevine žene i deca osuđenih ljudi bili su kažnjeni zajedno s njima. To je svirepost kakvu ne ispoljavaju današnje ljudske vlade.

Stih 6: Potom videh, i gle, druga, kao ris, imaše na leđima četiri krila kao ptica, i četiri glave imaše zver, i dade joj se vlast.

To je, poput bedara od mesinga u liku, bilo Grčko carstvo uspostavljeno munjevitim osvajanjima Aleksandra Velikog. Leopard [ris] je manja životinja u poređenju sa medvedom. Čitamo da je samo 47.000 ljudi u Aleksandrovoj vojsci pobedilo ogromnu persijsku vojsku od skoro milion ratnika. Četiri krila pokazuju kako su brzo Grci putovali da bi iznenadili zemlje koje su osvajali. Aleksandar je bio čuven po organizacionim sposobnostima i brzom napredovanju. Četiri glave prikazuju podelu njegove imperije na četiri odvojena carstva posle njegove smrti.

Stih 7: Potom videh u utvarama noćnim, i gle, četvrta zver, koje se trebaše bojati, strašna i vrlo jaka, i imaše velike zube gvozdene, jeđaše i satiraše, i gažaše nogama ostatak, i razlikovaše se od svih zveri pređašnjih, i imaše deset rogova.

Nijedna stvorena životinja nije dovoljno strašna da bi se uporedila sa ovom! U drugom poglavlju Rim je simbolično predstavljen nogama od gvožđa. Deset rogova su isto što i deset nožnih prstiju lika – deset carstava koja se uzdižu na ruševinama paganskog rimskog carstva. U

doba neznabožackog Rima vladala je strahovita tiranija. Nikada nije postojalo carstvo tako bezdušno i svemoćno. Rim je napunio svoju čašu bezakonja učestvujući u raspeću Sina Božjeg, i ubijajući mnoge rane hrišćane. Bog će ga smatrati odgovornim za to na sudu.

Stih 8: Gledah rogove, i gle, drugi mali rog izraste među onima, i tri prva roga iščupaše se pred njim; i gle, oči kao oči čovečije behu na tom rogu, i usta koja govorahu velike stvari.

Taj „mali rog“ je glavna tema ovog poglavlja. I sasvim sigurno, Božja reč neće skrivati od nas njegov identitet. Sve pojedinosti prethodno date su poput „korena“ koji nosi „drvo“ ostalog dela poglavlja. Mali rog je predmet mnogih proročanstava u Svetom pismu, dokaz da Bog želi da razumemo ko je on. On ima veoma istaknutu ulogu u svetskoj istoriji i u našem sopstvenom svakodnevnom životu. Mi smo ili u potpunosti s Hristom, ili će naša odanost gravitirati prema sili simbolizovanoj „malim rogom“.

Danilo nije više zapečaćena knjiga, jer mi smo stigli do „vremena posletka“ kad će je Bog otvoriti (Danilo 12,4). Nastavljajući dalje, videćemo kako je jednostavno razumeti ta proročanstva.

Stihovi 9 i 10: Gledah dokle se postaviše prestoli, i starac sede, na kom beše odelo belo kao sneg, i kosa na glavi kao čista vuna, presto mu beše kao plamen ognjeni, točkovi mu kao oganj razgorio. Reka ognjena izlažaše i tecijaše ispred njega, tisuća tisuća služaše mu, i deset tisuća po deset tisuća stajahu pred njim; sud sede, i knjige se otvoriše.

U Otkrivenju 14,6.7 čitamo kako se svetu objavljuje da je vreme suda ovde opisano *već* došlo. U Danilovo doba, to je bila budućnost; u naše vreme, to je sadašnja istina.

Koji to misaoni čovek ne bi zadržtao pred beskrajno ličnim Sudi-
jom? Strašno je to vreme, kada se anđeli budu okupili pred Njim i kada knjige koje beleže svaku tajnu u našem životu budu otvorene za božan-

ski ispitujući pogled. Upravo nas na to vreme suda, kada će naša imena biti prozvana radi suđenja, Isus upozorava: „Pazite... da vas taj dan ne iznenadi ... Uvek se molite da se nađete dostojnim (eng. prevod)... da stanete pred Sina čovečjega“ (Luka 21,34-36). Ali, molim vas, imajte na umu: postoje dve vrste suda. Jedan osuđuje; drugi brani. Ono sa čime se Božji narod suočava na sudu jeste *odbrana*, zato što je Hristos primio na sebe njihovu osudu i umro za njih njihovom drugom smrću.

„Knjige“ su izveštaji koji se vode o svima koji su na Zemlji bili pravedni ili grešni. Oni sadrže naše „suze“ usled agonije i tuge i pokajanja (Psalam 56,8), imena onih koji se odazivaju Božjoj ljubavi (Psalam 69,28; 2. Mojsijeva 32,32.33), i izveštaj o našem životu (Psalam 139,16; Malahija 3,16). Imena onih koji posvećuju svoj život Božjoj službi zapisana su u knjizi života (Filibljanima 4,3).

Prema tome, ne plašite se suda! Vaš Spasitelj je umro da bi vas iskupio. On ne pokušava da vam spreči pristup u svoje carstvo, nego nastoji da vas pripremi da tamo uđete kao pobednici i budete srećni. On će počastvovati i odbraniti na tom sudu one koji odgovore na pozive Njegovog Svetog Duha. Poverite Njemu svoj slučaj (1. Jovanova 2,1.2). „Neću odbaciti onoga ko mi dođe“, kaže Isus (Jovan 6,37). Držite se tog obećanja kao nečeg najdražeg u životu!

Stihovi 11-14: Tada gledah radi glasa velikih reči koje govoraše onaj rog; i gledah dokle ne bi ubijena zver i telo joj se raščini i dade se da izgori ognjem. I ostalim zverima uze se vlast, jer dužina životu beše im određena do vremena i do roka. Videh u utvarama noćnim, i gle, kao sin čovečiji iđашe s oblacima nebeskim, i dođe do starca i stade pred njim. I dade mu se vlast i slava i carstvo da mu služe svi narodi i plemena i jezici; vlast je njegova vlast večna, koja neće proći, i carstvo se njegovo neće rasuti.

Sada možemo videti da „mali rog“ nije prevashodno politička sila jer njegove „velike reči“ razmatra *duhovni* sud na nebu. „Mali rog“ je, dakle, *religiozna* sila. Ona se pojavila u svetu kao grana izrasla iz starog

Rimskog carstva. To je velika Crkva u današnjem svetu, poštovana zato što je ispoljavala *političku* moć.

Danilo je zapazio nešto zanimljivo: iako je trima prethodnim zverima (svetskim imperijama) oduzeta vlast, njihov „život“ se produžava do vremena konačnog suda. Bogatstvo Vavilona, svirepost Medoper-sije, i lukavost Grčke – sve je to smešano u velikoj i strašnoj Rimskoj imperiji; a sila „malog roga“ naučila se svojoj izuzetno zadivljujućoj mudrosti od četiri zveri, čija mudrost i sila nastavljaju da žive u njemu.²

Onaj „kao sin čovječiji“ ne može biti niko drugi do Isus, Sin Božji, koji je voleo da naziva sebe „sinom čovečijim“. On je postao jedno sa nama kao naš Stariji brat. Isusovi tragovi mogu se pratiti kroz celi Stari zavet, jer On je Onaj „kojemu su izlasci od početka, od večnih vremena“ (Mihej 5,2). Njegov trag danas vodi do onog mesta u nebeskoj svetinji koji se naziva „svetinja nad svetinjama“. Tamo On radi za nas kao naš veliki Prvosveštenik u „prisustvu Boga“ da bi dovršio svoje delo otkupljenja. Kad se sud opisan u stihovima 9 i 10 dovrši, Hristos će zadobiti večno carstvo pravednosti.

Narodi i jezici koji služe Hristu u Njegovom dolazećem carstvu nisu svetska carstva, već vojska otkupljenih na „novoj zemlji“ od svakog jezika i naroda (videti Otkrivenje 21,24).

Stihovi 15 i 16: Meni Danilu prenemože duh moj u telu mom, i utvare glave moje uznemiriše me. Pristupih k jedno-me od onih koji stajahu onde, i zamolih za istinu od svega toga. I progovori mi i kaza mi šta to znači:

Ako je sam Danilo bio toliko zaokupljen željom da razume ovo proročanstvo, svakako da bismo i mi koji živimo danas trebalo „umno-

² Ta ista istina ilustrovana je u četvrtom poglavlju, gde zapažamo da, iako je veliko drvo, Vavilon, bilo posečeno, koren je ostavljen u zemlji (videti beleške, stih 23). Ponovo vidimo istu istinu naznačenu u Otkrivenju, poglavlje 13, stihovi 1 i 2, gde životinja – leopard [ris] (ista sila kao „mali rog“) kombinuje karakteristike lava, medveda i leoparda. Tako vidimo da savremeni duhovni „Vavilon“, koji se protivi Božjoj istini, sadrži iste zle elemente drevnih svetskih carstava.

gome“ da budemo time obuzeti. Isus je kazao: „Koji čita, da razume“ (Matej 24,15 – Karadžić). Sam anđeo saopštio je Danilu značenje pro-roštva. Sledstveno tome, mi ne treba da nagađamo povodom toga na osnovu sopstvenih ličnih tumačenja.

Stihovi 17-22: Ove četiri velike zveri jesu četiri cara, koji će nastati na zemlji. Ali će sveci višnjega preuzeti carstvo, i držaće carstvo navek i doveka. Tada zaželeh znati istinu o četvrtoj zveri, koja se razlikovaše od svih i beše vrlo strašna, i imашe zube gvozdene i nokte bronzane, i jeđaše i satiraše, a ostatak nogama gažашe, i o deset rogova što joj behu na glavi, i o drugom koji izraste i tri otpadoše pred njim, o rogu koji imашe oči i usta koja govorahu velike stvari i beše po viđenju veći od drugih. Gledah, i taj rog vojevaše sa svecima i nadvlađivaše ih, dokle dođe starac, i dade se sud svecima višnjega, i prispe vreme da sveci preuzmu carstvo.

Danilo je razumeo ono što je rečeno o prva tri carstva; ali ga je četvrto, moćno i svirepo, silno uzemirilo. Ono što ga je posebno brijunilo bila je čudna promena kod deset rogova na četvrtoj zveri. „Mali rog“, različit od ostalih, uzdigao se do svetske moći. On je iskorenio tri carstva koja su mu stajala na putu. Danilo je u toj sili video *stvarnog* neprijatelja Božjih svetih, jer ih je tako surovo progonio. Starac je konačno seo da sudi i rekao: „Dosta je.“

Ali nijedno od tih stradanja nije bilo uzaludno. „Sud“ će se dati svima koji su bili odani Hristu. Premda su na Zemlji patili, za te odane, verne ljude bilo je preimućstvo da učestuju u „zajednici Njegovih muka.“ Na poseban način, oni zauvek „ulaze u radost“ svog Gospoda (Filibljanima 3,10; Matej 25,21). Mi ili služimo na čast ili na sramotu našem Gospodu! Danilo nam daje uvid u naše stradanje, osvetljavajući ga novom, ohrabrujućom svetlošću.

Stihovi 23-25: Ovako reče: četvrta zver biće četvrto carstvo na zemlji, koje će se razlikovati od svih carstava, i izješće

svu zemlju i pogaziti i satrti. I deset rogova jesu deset careva, koji će nastati iz toga carstva, a posle njih nastaće drugi, i on će se razlikovati od predašnjih, i pokoriće tri cara. I govoriće reči na višnjega, i potiraće svece višnjega, i pomišljaće da promeni vremena, i zakone; i daće mu se u ruke za vreme i za vremena i za po vremena.

Već smo videli da je četvrto carstvo (gvozdene noge lika) bio nezabožački Rim. Između 351. i 476. godine n.e. paganska plemena sa severa upadala su u Rimsku imperiju. Deset manjih carstava poniklo je na njegovim ruševinama. Istoričari se uglavnom slažu da je reč o sledećim: Engleska, Francuska, Španija, Portugal, Nemačka, Švajcarska, Italija. Tih sedam ostala su do danas. Preostala tri više ne postoje, pošto su bila „iščupana iz korena“: Heruli, Vandali i Ostrogoti.

U Južnoj Americi, neki ljudi koji nisu umeli da čitaju i pišu zamolili su misionara da im pošalje učitelja. On se složio da to učini. „Ali“, pitali su oni, „kako ćemo znati da si tog učitelja stvarno ti poslao?“ Mudri misionar je uzeo jedan kamen, prelomio ga na dva dela, dao jednu polovinu poglavici, a drugu zadržao za sebe. „Kad učitelj bude došao, doneće drugu polovinu ovog slomljenog kamena, i vi ćete znati da nijedan drugi učitelj na celom svetu ne može imati takav slomljeni kamen koji će odgovarati vašoj polovini!“

Tako je i Danilovo proročanstvo jedna polovina slomljenog kamena; istorija je druga polovina koja se tako savršeno uklapa da čak i dete može videti da se Reč Božja tačno ispunila.

Sedam obeležja za prepoznavanje nalaze se u rečima anđela: (1) „Mali rog“ će nastati od deset carstava Rimske imperije, ali će se po svojoj prirodi razlikovati od njih. (2) Kao *religijska sila*, on će težiti da svetom vlada *politički*. (3) Da bi se dokopao vlasti, on će potčiniti tri carstva koja će se suprotstaviti njegovoj ambiciji. (4) Govoriće „velike reči“ (hule – videti Otkrivenje 13,5) protiv Višnjeg Boga. (5) On će „potirati“, ili progoniti svece Višnjega. (6) Pokušaće da promeni vremena i zakon Božji. (7) On će trajati „vreme, vremena i po vremena“, ili tri i po godine, *proročko vreme*. Ispitajmo sada sedam tačaka da bismo

videli da li istorija ispunjava proročanstva, poput dva dela slomljenog kamena:

(1) „*Mali rog*“ će se pojaviti iz deset carstava Rimske imperije, ali drugačiji po svojoj prirodi. Kako je Rim bio prestonica sveta, pastor tamošnje crkve počeo je da se smatra vodećim biskupom svih crkava. Kako se otpad koji je predskazao apostol Pavle, razvijao (videti 2. Solunjanima 2,3-12; Dela apostolska 20,29.39), ta Crkva je postajala svetovnija i moćnija. Lažne doktrine uvukle su se iz paganizma, a među njima i tradicija da je Petar dao isključivo pravo vladanja nad crkvom rimskom biskupu, a ovaj kasnijim papama svojim naslednicima.³ Oni su gradili svoju ambiciju na ideji da je Hristovo carstvo zapravo carstvo *ovoga* sveta. Zaboravili su Njegove reči: „Moje carstvo nije od ovoga sveta“ (Jovan 18,36).

(2) *Pape su odlučile da silom sruše svaki otpor na njihovo polaganje prava na zemaljsku vlast i da vladaju nad narodima.* Tako „mali rog“ nije samo političko carstvo kao ostalih deset, nego i religijska sila koja nastaje od tih političkih sila.

Postojalo je pet koraka pomoću kojih je papstvo sve više isticalo svoje zahteve: (a) rimski biskup bio je najpre „brat“ ostalima; (b) zatim ih je savetovao kao *stariji* brat; (c) kako su godine prolazile, njegove reči su sve više primane kao da dolaze od *oca*; (d) kad je rimska vladavina oslabila, rimski biskup postao je papa (reč koja znači otac“) i smatran je *gospodarem*; konačno, on je ustvrdio da je „*Bog*“ na Zemlji“.

Jedan istaknuti istoričar kaže:

„Moćna Katolička crkva bila je nešto malo više od pokrštene Rimske imperije. Rim se preobrazio i preobratio. Sama prestonica stare imperije postala je prestonica hrišćanske imperije. Položaj Pontifeksa Maksimusa pretvorio se u položaj pape... Čak je i rimski jezik [latinski] postao zvanični jezik Rimokatoličke crkve tokom vekova... Nije samo hrišćanstvo osvojilo Rim, nego je i Rim osvojio hrišćanstvo.“⁴

3 Videti Matej 16,18-20; 18,17.18; i Psalam 149,5-9, gde se vidi da su ključevi carstva i moć da se nešto sveže ili razveže dati celoj Crkvi, a ne samo jednom bilo kom čoveku.

4 Alexander Claarence Flick, *The Rise of the Mediaeval Church* (reprint, New York: Burt Franklin, 1959), pp. 148.149.

(3) *Mali rog će u svojoj borbi za vlast potčiniti tri carstva koja se suprote njegovoj ambiciji. Šta kaže istorija?*

Odoakar, kralj Herula, suprotstavio se zahtevima i doktrinama papstva. Odoakar i njegovi vojnici Heruli savladani su 493. god. n.e. To je prirodno izazvalo radost među prijateljima papstva. Ali oni su sa žaljenjem otkrili da se novi kralj Ostrogota, Teodorik, koji je pobedio Herule, *takođe* suprotstavlja papstvu. Papstvo je onda postalo odlučni neprijatelj Teodorika i Ostrogota.

U isto vreme, treće neprijateljski nastrojeno carstvo iz severne Afrike zapretilo je papstvu. Bilo je to carstvo Vandala.

Valjalo je nešto učiniti!

Godine 533. n.e. imperator Justinijan na istoku izdao je dekret kojim uzdiže papu kao poglavara *svih* crkava. Da bi sproveo taj dekret, poslao je svog generala Belisarija [Velizara] sa vojskom u Afriku da slomi otpor Vandala. Naredne godine uspeo je u tome. Isti general se zatim borio protiv Ostrogota, isteravši ih najzad iz Italije 538. godine n.e. Tako je te godine tri carstva iskorenjeno pred „malim rogom“.

(4) „*Mali rog*“ govoriće *velike reči protiv Višnjega*. Neke od oholih i bogohulnih tvrdnji papstva navode se ovde iz Ferarisovog „Eklezijaističkog⁵ rečnika“:

„Papa poseduje tako veliko dostojanstvo i tako je uzvišen da on nije samo čovek, već kao da je Bog, i zamenik Božji... Papa je krunisan trostrukom krunom, kao car neba i Zemlje i donjih oblasti... Vlast rimskog pontifa nipošto ne doseže samo do nebeskih stvari, zemaljskih stvari i onoga što je ispod zemlje, nego se odnosi i na anđele od kojih je on veći... Jer on poseduje tako veliko dostojanstvo i moć da obrazuje jedan i isti sud sa Hristom... Papa kao da je Bog na Zemlji.“⁶

Još je 1894. papa Lav XIII govorio: „Mi na ovoj Zemlji zauzimamo mesto Svemoćnog Boga“... Eto sile koja ispunjava volju Lucifera, „kće-

5 *Eklezijastički* (gr.) – crkveni, sveštenički, duhovni.

6 Lucius Ferraris, „Papa“ in his *Prompta Bibliotheca* II (“Handy Library”), Vol. VI, pp. 26-29 (Venice, 1772).

ri zorine“, koji je rekao: „Više zvezda Božijih podignuću presto svoj... Izjednačiću se s višnjim“ (Isaija 14,13.14). Upravo je zbog takvog ponosa i bogohuljenja taj Lucifer, sada znan kao sotona, bio *zbačen* s neba.

(5) „*Mali rog*“ će *potirati svece Višnjega*. Tokom mračnih vekova, koji su otpočeli 538. n.e., papstvo je mnoge hrišćane koji su odlučili da slede Sveto pismo progonilo do smrti. Ovaj užasan izveštaj je jedan od najmračnijih priča o ljudskoj istoriji. Navodimo iz dela nekoliko istoričara.

„Činjenicu da je Rimaska crkva prolila više nevine krvi nego bilo koja institucija koja je ikada postojala u ljudskom rodu, nijedan protestant koji poseduje kompetentno znanje iz istorije neće dovoditi u pitanje.“⁷

(6) „*Mali rog*“ će *pokušati da promeni vremena i zakon Božji*. Ponovo citiramo iz Rimokatoličke *Prompta Bibliotheca* od Ferarisa:

„Papa ima tako veliki autoritet i moć da može izmeniti [menjati], objašnjavati, ili tumačiti božanske zakone.“⁸

U Rimokatoličkom katehizisu koji se koristi kao udžbenik za običan narod, zakon Božji je tako izmenjen da je druga zapovest koja zabranjuje obožavanje likova i slika izbrisana. Četvrta je skraćena tako da podržava svetkovanje prvog dana u sedmici [nedelje] umesto sedmog dana, istinskog dana odmora, Subote. Deseta je podeljena na dve zapovesti. U pogledu promene četvrte zapovesti, oni kažu u jednom zvanično odobrenom katehizisu:

„Pitanje: Imate li nekog drugog načina da dokažete kako Crkva ima moć da ustanovi praznike kao pravilo?

Odgovor: Da nema takvu moć, ona ne bi mogla da čini ono u čemu se svi savremeni religionisti slažu s njom – ona

7 W. E. H. Lecky, *History of Rationalism in Europe*, Vol. II, (reprint: New York: Braziller, 1955), p. 32.

8 Op.cit., p. 29

ne bi mogla da umesto poštovanja Subote kao sedmog dana uvede svetkovanje nedelje, prvog dana sedmice, što predstavlja promenu koju ne odobrava autoritet Pisma.⁹

Još jedna zanimljiva skorašnja izjava:

„Ništa nije rečeno u Bibliji o promeni Gospodnjeg dana sa Subote na nedelju. Mi znamo za tu promenu jedino na osnovu tradicije [Katoličke] crkve – što je činjenica koja nam je preneti iz najranijih vremena živim glasom [Katoličke] crkve. Otuda smatramo nelogičnim stav mnogih nekatolika, koji kažu da će verovati samo ono što mogu naći u Bibliji, a ipak nastavljaju da drže nedelju kao dan Gospodnji zato što tako kaže Katolička crkva.“¹⁰

Pokušaj da se promeni zakon Božji je nešto što, po rečima samog Boga, ni On sam ne može i neće da čini (Psalam 89,34). Ne treba da se čudimo što je Danilo bio začuđen kad je čuo reči „malog roga“.

(7) „Mali rog“ nastaviće da vlada za vreme, vremena i po vremena. „Vreme“ je još jedan izraz za godinu. „Vremena“ bi dakle bile dve godine, a „pola vremena“ pola godine. Tako će, sve u svemu, sila malog roga nastaviti da vlada tokom tri i po godine, *proročko vreme*, a tokom tog perioda sveti će mu biti predati u ruke. Međutim, proročko vreme nije doslovno vreme.

Razni simboli koji se nalaze u Danilovim proročanstvima lako se daju objasniti pomoću Biblije. U biblijskom proročstvu jedan *dan* je simbol koji označava jednu *godinu* doslovnog vremena (videti Jezekilj 4,6; 4. Mojsijeva 14,34; 3. Mojsijeva 25,8; 1. Mojsijeva 29,27).

Isti vremenski period pominje se u Otkrivenju 12,14. U Otkrivenju 13,5 ponovo imate 42 meseca, računajući 12 meseci u godini ($12 \times 3 \frac{1}{2} = 42$). Opet nalazimo isti period u Otkrivenju 12,6 kao 1260 dana, računajući 30 dana u mesecu za 42 meseca ($42 \times 30 = 1260$). Mali rog,

9 Stephen Keenan, *A Doctrinal Catechism*, (3rd American ed., rev.; New York: T.W. Strong, late Edward Dunigan and Bro., 1876), p. 174.

10 Leo J. Trese, *The Faith Explained* (Notre Dame: Fides Publishers, 1971), p. 243.

papstvo, imaće vrhovnu vlast u Evropi, progoneći svece Božje, tokom 1260 *doslovnih godina*.

Justinijan je izdao dekret 533. godine n.e. dajući papstvu neograničenu vlast nad crkvama. Taj dekret stupio je na snagu 538. godine n.e. kada je posljednje od tri carstva koja su se suprotstavila papstvu iščupano iz korena. Prema tome, vreme početka papske vladavine od 1260 godine je 538. godina n. e.; videti tačku broj (4).

Tačno 1260 godina kasnije, papstvo je izgubilo svoju ovozemaljsku vlast. Dvadesetog februara 1798. godine, Bertije, general francuske vojske pod Napoleonom, zarobio je papu u Rimu, i tako zaista učinio kraj papskoj svetovnoj vlasti u Evropi. Posle tog vremena nije bilo stvarnih progona svetih u Evropi. Oni su mogli slobodno da služe Bogu.

Poput slomljenog kamena, čije se dve polovine jedine savršeno uklapaju, Danilovo proročanstvo i svedočanstvo istorije slažu se u jasnom ukazivanju na silu „malog roga“.

Uviđamo da je razvoj papstva u istoriji predstavljao primenu principa samouzdanja (*gadal*, videti poglavlje 8), svojstvenog svakom ljudskom srcu. Nama je *svima* potreban Spasitelj od greha; i, hvala Bogu, imamo Ga! I mada poniznog duha treba da prepoznamo te činjenice u istoriji, moramo isto tako priznati istinu da su se Danilova proročanstva ispunila.

Stihovi 26-28: Potom će sestri sud, i uzeće mu se vlast, te će se istrijebiti i zatrpati sasvim. A carstvo i vlast i veličanstvo carsko pod svim nebom daće se narodu svetaca Višnjega; njegovo će carstvo biti večno carstvo, i sve će vlasti njemu služiti i slušati ga. Ovde je kraj ovoj reči. A mene Danila vrlo uzne-miriše misli moje, i lice mi se sve promeni; ali reč sačuvah u srcu svom.

Danilu je dozvoljeno da vidi sve do kraja vremena, kada će mali rog zajedno sa zveri koja ga nosi biti uništen na kraju istorije greha i grešnika. Baš pred kraj, smrtna rana papstva biće isceljena (videti Ot-

krivenje 13,3.14), i jedno kratko vreme ceo svet će se „čuditi povodom toga“ [eng. prevod]. Međutim, nebeski sud mu je presudio. Iako će možda napredovati izvesno vreme, njegov konačni kraj je izvestan.

Danilova vizija, koja je za njega bila izvor velike zabrinutosti, brine i nas u ovim poslednjim danima, da se ne desi da i ne znajući služimo malom rogu, i na taj način učestvujemo u protivljenju Hristu. Već sada se oduzima vlast malom rogu, da bi na kraju bio potpuno uništen. Ovde i sada mi možemo znati da je ta sila izgubila svoju moć nad nama. Ne samo u svetu oko nas, nego i u svom sopstvenom srcu vidimo da ta vlast slabi kad mi verom sledimo Hrista u Njegovom radu Prvosveštenika u nebeskoj svetinji.

Kako je ohrabrujuće za Božji narod što zna da će carstvo biti dato onima za koga je bilo pripremljeno od postanja sveta. U svim svojim iskušenjima i mukama, Božji pravi poklonici mogu se sećati tog obećanja.

I oni će odlučiti da izaberu Isusa i krunišu Ga kao svog CARA NAD CAREVIMA I GOSPODARA NAD GOSPODARIMA zato što su ovde na Zemlji u svom svakodnevnom životu već to činili (Otkrivenje 19,16). Posvećenost Njemu ukloniće svaki strah iz njihovog srca (1. Jovanova 4,18).

8. NAJBITNIJE BIBLIJSKO POGLAVLJE

DANILO 8,1.2: Treće godine carovanja Valtasarova pokaza se meni Danilu utvara posle one koja mi se pokazala pre. I videh u utvari; a bejah u Susanu u gradu koji je u zemlji Elamu, kad videh, i videh u utvari i bejah na vodi Ulaju.

Drugo poglavlje Danilove knjige prikazuje svetsku istoriju pagan-skom caru u veoma jednostavnom obliku. Sedmo poglavlje otkriva svetsku istoriju u njenim duhovnim aspektima. Osmo poglavlje ide u više pojedinosti, otkrivajući istinu o velikom sudu, koji smo kratko sagledali u sedmom poglavlju. Upravo tu nebo dotiče zemlju. Šta se dešava iza scene?

Setimo se da je Danilova knjiga napisana za nas koji živimo u vreme posletka (poglavlje 12,4.9.10), i da se proročanstvo u tom poglavlju, dakle, odnosi na nas *koji živimo danas*, pre nego na ljude koji su živeli hiljade godina ranije. Celokupna biblijska priča potpuno se zasniva na događajima iz ovog poglavlja.

Stihovi 3 i 4: I podigoh oči svoje i videh, i gle, stajaše kraj vode ovan, koji imaše dva roga, a rogovi behu visoki, ali jedan viši od drugoga, i viši naraste posle. Videh ovna gde bode na zapad i na sever i na jug, i nijedna zver ne mogaše mu odoljeti, i ne beše nikoga ko bi izbavio od njega, nego činjaše što hošaće, i osili.

Nije bilo teško razumeti ko je ovan, jer je Danilo već saznao da Medopersija treba da pobedi Vavilon i zavlada svetom. U stihu 20 anđeo kaže Danilu: „Ovan što si ga vidio, koji ima dva roga, to su carevi Midski i Persijski.“ Jedan rog koji je izrastao više od drugog pokazuje da su Persijanci nadjačali Miđane (videti komentar na 7,5). Na vrhuncu svoje moći, Miđani i Persijanci vladali su nad sto dvadeset sedam provincija, od Indije do Etiopije, što je bio celi tada poznati svet (videti Jestira 1,1).

Stih 5: A kad ja motrah, gle iđāše jarac od zapada povrh zemlje a ne doticaše se zemlje; i taj jarac imaše rog znamenit među očima svojim.

Ko je to? Opet je odgovor jasan: „A runjavi je jarac car Grčki; i veliki rog što mu beše među očima, to je prvi car“ (stih 21). Sa samo dvadeset godina, Aleksandar Veliki postao je naslednik grčkog prestola. Brzo je naterao rasute gradove da obrazuju carstvo, obučio disciplinovanu vojsku, i krenuo u ratna osvajanja. Iako mu je vojska bila mala, on je naučio svoje vojnike da marširaju brzo i neumorno, da mudro manevrišu i da se očajnički bore. Pošto je osvojio celu Makedoniju, ambicioznom mladom kralju nije ostalo ništa drugo do da napadne džinovsku Medopersiju, „ovna sa dva roga“. To bi bilo kao kada bi Kuba ili Haiti osvojili cele Sjedinjene Države i Kanadu!

Stihovi 6 i 7: I dođe do ovna koji imaše dva roga, kojega videh gde stoji kraj vode, i potrča na nj gnevno silom svojom. I videh ga gde dođe do ovna i razgneviv se na nj udari ovna, te mu slomi oba roga i ne beše sile u ovnu da mu odoli, nego ga obori na zemlju i pogazi ga, i ne beše nikoga da izbavi ovna od njega.

Aleksandar se sudario sa persijskom vojskom u krvavoj bici kod Arbele 331. pre Hrista, i potpuno je porazio. Bilo je pravo čudo da je malobrojna grčka vojska do nogu potukla ogromnu persijsku vojsku, poput leoparda koji ubija umornog slona. Persijanci nisu mogli da se bore – jednostavno su izgubili volju.

Stih 8: I jarac posta vrlo velik; a kad osili, slomi se veliki rog, i mesto njega narastoše znamenita četiri roga prema četiri vetra nebeska.

Tek što je osvojio svet sa samo 32 godine, sam Aleksandar, veliki rog, bio je slomljen. Iako osvajač sveta, on nije mogao da vlada sobom. Priča se da je umro posle jedne pijanke, prošaputavši da svoju novoo-

svojenu imperiju ostavlja „najjačem“. Njegovi generali su zato stali da se bore između sebe.

Konačno iscrpljeni, složili su se da izdele carstvo na četiri dela: Lizimah je uzeo severni deo, ili Malu Aziju; Kasandar je uzeo zapadni, ili Grčku; Seleuk je uzeo istočni, ili Siriju; a Ptolemej je uzeo južni, ili Egipat. Ta četiri nova carstva su isto što i četiri glave leoparda [risa] u poglavlju 7, stih 6.

Stih 9: I iz jednoga njih iziđe jedan rog malen i naraste vrlo velik prema jugu i istoku i prema krasnoj zemlji.

Jezik originala daje ideju da je upravo od jednog od četiri *vetra* nebeska nastala ta nova sila – sa severa, istoka, juga ili zapada. Prethodne stihove lako je razumeti. Kao što koren nosi drvo, tako jednostavna istorija podržava istinu koja se naučava u preostalom delu ovog poglavlja.

Persija je nazivana „velikom“, Grčka „veoma velikom“, ali ova sila koja ih sve prevazilazi nazvana je „izuzetno velikom“. Rim se uzdigao do svetske nadmoći iz pravca jednog od „četiri vetra“ – sa zapada. Pobedio je Makedoniju, nadvladavši na taj način jedan od četiri „roga“ Grčke. Zatim je, doživljavajući sudbinski rast, krenuo u osvajanje sveta. Posle 168. godine pre Hrista, Rim je prepoznat kao nova svetska imperija.

Nijedan makedonski kralj nije mogao biti nazvan „mali rog“, jer nijedan od njih nije bio „izuzetno velik“. Najjači od njih, Antioh Epifan, bio je prisiljen da napusti Egipat *na grubu zapovest Rimljana*. Zar jači ne isteruje slabijeg? Rimljani su, dakle, bili „izuzetno velika“ sila.¹ Svako naredno carstvo bilo je jos sklonije samouzdizanju od prethodnog. Medopersija je bila „velika“ (ona koja se uzdiže); Grčka „veoma uzdignuta“; rog ili Rim „*preterano* uzdignut“. Taj princip samouzdizanja je karakteristika svojstvena narodima i uopšte ljudima.

„Prema krasnoj [slavnoj – eng. prev.] zemlji“ može se jedino odnositi na zemlju Božjeg naroda, Jevreja. Rimljani su preuzeli vlast u Palestini uz pristanak Jevreja godine 161. pre Hrista.

1 Bitno je ovo shvatiti, zato što se neki ljudi protive ovom proročanstvu govoreći da je Antioh Epifan „mali rog“, i tako stvaraju pometnju i zabunu u pogledu Danilove knjige (a mnogi i misle da je knjiga zbunjujuća).

Stihovi 10-12: I naraste dori do vojske nebeske, i obori na zemlju neke od vojske i od zvezda, i pogazi ih. I naraste dori do poglavara toj vojsci, i uze mu svagdašnju [žrtvu], i sveti stan njegov obori. I vojska bi dana u otpad od [žrtve] svagdašnje, i obori istinu na zemlju, i što činjaše napredovaše mu.

Prorok je video rimsku silu kako vlada Božjim narodom i njegovim vođama „zvezdama“. Jevreji su se najzad odrekli Hrista, svog istinskog i punopravnog Cara, vičući prilikom Njegovog raspeća; „Mi nemamo cara osim cezara.“ Oni su izabrali da zauvek ostanu pod Rimljanima. „Poglavar vojsci“ predstavlja Hrista, ili „kneza nad knezovima“, kako to anđeo govori o Njemu u stihu 25. Isus je nazvan „Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima“ (Otkrivenje 19,16). Tako je paganski Rim ne samo pobedio Jevreje i njihove vladare, nego je usmrtio njihovog istinskog i punopravnog Cara, Gospoda Isusa Hrista.

Što se tiče značenja izraza „svagdašnja žrtva“, reči „žrtva paljenica“ ili „žrtva“ ne pojavljuju se u jevrejskom originalnom tekstu. Kad su rađeni engleski prevodi, reč „žrtva“ dodali su prevodioci koji su sasvim bezazleno mislili da to iziskuje smisao. Da bi pokazali da „žrtva“ nije deo nadahnutog teksta, oni su je u nekim prevodima štampali italikom (ili stavljali u zagradu)². Da bismo shvatili značenje teksta, trebalo bi da ga čitamo u jevrejskom originalu:

„Od njega [malog roga] uklonjeno je [uzeto, podignuto] ono stalno i mesto njegove svetinje je oboreno. I vojska mu je data protiv stalnog u prestupu, i on je oborio istinu na zemlju.“

Značenje ovog teksta lako je razumeti kad imamo na umu da je Rim postojao u dva različita oblika. Do pada imperije, negde 476. godine n.e. on je imao paganski aspekt (Danilo 7,8). Posle toga, ponovo se pojavio u duhovnom obliku kao Crkva, kao rimokatoličko *papstvo*. Prema tome, mali rog u Danilu 8 predstavlja dve faze Rima koje slede

² Prevod Kralja Džejmsa, na primer. Takvo poštenje kod prevodilaca zaslužuje svaku pohvalu. Oni nisu znali šta znači jevrejski izraz *ha tamid*; stoga su rekli čitaocu da će dodati reč koja bi, po njihovom mišljenju, mogla tu da stoji, dopuštajući da će istina biti dostupna kasnije, u skladu sa vođstvom Svetog Duha.

jedna za drugom. Paganski Rim potekao je od jednog od „četiri vetra nebeska“. Zatim se papski Rim razvio iz paganskog Rima, i izvesno vreme su uporedo postojali sve dok papski Rim nije nadvladao paganski (koji je tada nestao sa istorijske pozornice). Bog prikazuje papstvo kao samo još jednu fazu Rima, četvrtog carstva. *To je od suštinske važnosti da bi se shvatio svet u odnosu na Boga.*

S obzirom na princip samouzdizanja, „svagdašnji“ predstavlja princip samouzdizanja (*gadal*), svojstven drevnim neznabožačkim narodima i, da, čitavom čovečanstvu.

Ako sada uporedimo naš prethodni tekst sa izrazom „svagdašnji“ kod Danila 11,31 i 12,11 gde se „svagdašnji“ takođe nalazi, videćemo kako je paganski oblik Rima i njegov karakter samouzdizanja predstavljen izrazom „svagdašnji“ ili „stalan u prestupu“; a drugi, samouzdizanje papskog oblika, predstavljen je izrazom „otpad pustošni“ (stih 13). I paganizam i papstvo su sile koje pustoše. Samouzdizanje svojstveno prirodi paganstva opisano je kao „stalnost u prestupu“, ali je samouzdizanje kao priroda papstva poslužilo kao smrtno neprijateljstvo u još većem stepenu u ratu protiv Boga, kao „gnusoba pustošna“ (12,11).

Paganstvo, premda je obmanulo milione, ipak ostavlja prazninu u ljudskim srcima, što je mnoge pripremiло da čeznu za Rečju Božjom i da je toplo pozdrave. Doktrine papskog Rima „pustoše“ čak i prirodnu glad ljudskog srca za Bogom, nudeći lažnu nadu koja čoveka čini tako zadovoljnim da ne oseća nikakvu potrebu za Rečju Božjom.

Hrišćanska vera apostola bila je tako privlačna i tako zadovoljavajuća za ljude starog Rima da je paganstvo zadržalo pred njom i nestalo. Sotona je uvideo da je jedini način kojim bi mogao da zadrži svet u obmani bio da izmisli religiju koja *tvrdi* da je hrišćanska i time koristi prednost nekih ideja hrišćanstva, a ipak u duhovnom pogledu ostaje *ista kao drevni paganizam*. Taj princip kojim su zaraženi i paganizam i papstvo potekao je od Lucifera na nebu i zarazio ceo ljudski rod posle Adamovog pada. „Svi su zgrešili“ (Rimljanima 3,23).

Sotonin plan bio je da ranu crkvu odvede daleko od čistote i jednostavnosti jevanđelja uvođenjem paganske filozofije i praznoverica koje će pomešati sa jevanđeljem. Rezultat je bio veliki „otpad“ o kome govori

apostol Pavle u 2. Solunjanima 2,3.4. To će na kraju postati tako ozbiljno da će sam „čovjek bezakonja... zasesti i u Božijem hramu“, uzurpirajući Hristovo mesto, „tvrdeći za sebe da je Bog.“ Doktrine pozajmljene od drevnog Vavilona i pomešane sa hrišćanskim učenjem, pripremile su put za svetovno uzdizanje rimskog biskupa na položaj pape.

Zapazite šta jedan skorašnji istoričar piše o preživljavanju paganstva u okviru Crkve koja tvrdi da je hrišćanska:

„Malo njih osporava da je pismenost bila prezirana za vreme mračnih vekova; međutim, postoji još jedna karakteristika tog perioda koja se ponekad previđa a možda i zanemaruje. Dok su protestanti tradicionalno držali do ideje o crkvenom sinkretizmu da bi opravdali svoje postojanje, skorašnji biblijski naučnici dokazali su da paganstvo poznog antičkog doba nije umrlo posle četvrtog veka, već da se pre pripojilo Crkvi, preoblikujući je. Cilj ovog poglavlja jeste da ispita razloge u pozadini asimilacije paganskih formi od strane crkve, i kasnije utapanje Evrope u tamu... Stari sistem bio je ugrađen u novi... Paganizam je zadržao svoj prvobitni karakter [samouzdanje], ali je stavljen pod novu upravu.“³

Kad je došlo do opadanja Rimske imperije, sedište njene vladavine premešteno je iz grada Rima u Konstantinopolj. Tako je „sveti stan“, ili „mesto bogoslužjenja“ „oboreno“. (To isto premeštanje izneto je u Otkrivenju 13,2, gde se kaže da je aždaja, paganski Rim, dao zveri, papskom Rimu, svoj „presto“, to jest, grad Rim.)

„Vojska... data“ (malom rogu ili papstvu) protiv „svagdašnjeg“ (ili „stalnog“ punog samouzdanja, paganskog Rima) bile su dakle horde paganskih plemena iz Evrope koje su upale u Italiju i Rim, razbivši u paramparčad imperiju paganskog Rima. Ta neznabožačka plemena su ubrzo spolja prihvatila doktrine papstva, jer su ih ubedili da svoju nekadašnju pagansku religiju zamene za nominalno ispovedanje rimoka-

3 Arthur W. Hunt III: *The Vanishing Word, the Veneration of Visual Imagery in the Postmodern World* (Wheaton, 111.: Crossway Books, 2003), pp. 57.60.

tolicizma, baš kao što to čine danas mnogi ljudi koji veruju da su te dve religije u osnovi iste. Kad su se ti narodi vratili svojim domovima u centralnu Evropu, borili su se mačem da uspostave religiju papskog Rima.

Ali njihova „vera“ nije bila istinska „vera Isusova“. Oni su prihvatili samo spoljnu ljusku, ali su iznutra, u srcu, još bili svetovni. Osnovni princip paganizma uvek je bio ono što se u jevrejskom naziva *gadal*, to jest, duh samouzdanja. Tako je „prestupom [eng. prev.]“ mali rog ili papski Rim uništio evropski paganizam politički, „oborio“ istinu jednostavnog biblijskog hrišćanstva na zemlju, i „što činjaše napredovaše mu“. Usledio je duh *gadal* dok nije najzad pokušao da preotme mesto „poglavara vojsci“, položaj samog Hrista.

Tako je papski Rim upio ili preuzeo doktrinu i *duh* paganstva, dok je vojna sila koja je radila za njega oduzela paganstvu njegovu *političku* moć. Jednostavna istina Biblije bila je „oborena na zemlju“. Hristovo mesto kao Poglavara Crkve bilo je uzurpirano od strane „malog roga“ koji otada „činjaše“ i „napredovaše“. Za Danila je sve to bila „zapanjujuća“ vizija!

Sada dolazimo do onog dela Danilove vizije koji je od najvećeg značaja za nas danas: koliko će ta sila koja pustoši nastaviti da gazi Božju istinu i drži svet u obmani? Koliko će još trajati „prestup“ koji pustoši, progoni i ubija Božji narod? Da li će mu ikada doći kraj?

Najgore od svega, izgledalo je u vreme Danila da je i sam Bog Izraelov bio pobeđen od strane paganstva. Za drevne narode bilo je prirodno da pretpostave da je pobjeda jednog naroda u ratu značila da su njegovi bogovi vrhunski bogovi. Jeremija govori kako je „Val“, vavilonski bog, „progutao“ ili „proždro“ Izrael i „napunio trbuh“ Božjim narodom, kao da jede neku poslasticu (51,34.44). Pitanje koje je Božji narod postavljao glasilu je: „Koliko dugo“ će taj „stalni prestup“ trijumfovati? Pojedini, poput Danila, više su brinuli za čast Božju nego za sopstvenu sigurnost. (Ta vrsta promene paradigme u motivaciji sve više će postajati obeležje Božjeg naroda kako se bližimo kraju.)

Danilo dobija odgovor dok sluša razgovor između dvojice anđela. Oni usmeravaju njegovu pažnju na simbolične službe u jevrejskoj svetinjii, koje otkrivaju smisao svetske istorije i objašnjavaju Božji plan spasenja:

Stihovi 13 i 14: Tada čuh jednoga sveca gde govoraše; i jedan svetac reče nekome koji govoraše; dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i za otpad pustošni da se gazi svetinja i vojska? I reče mi: do dve tisuće i tri stotine dana i noći; onda će se svetinja očistiti.

Dobra vest – *biće* i kraj vladavini greha! Ono što je tako dugo bilo „pogaženo“ biće odbranjeno. Bog je odredio vreme kada će Njegova istina biti opravdana pred anđelima i pred svetom. Tada će pravednima biti dat sud, i stvar istine će trijumfovati.

Sve je to uključeno u „čišćenje svetinje“, što je i poruka zapanjujuće Dobre vesti. Kad se to pravedno suđenje okonča, sotona i sav „otpad pustošni“ doći će svome kraju.

Pre nego što budemo razmatrali *vreme* („dve hiljade i trista dana“), moramo razmotriti šta znači *svetinja*, a onda i šta znači njeno čišćenje.

ŠTA JE SVETINJA?

Kad je Danilo čuo anđele kako govore o „svetinja“, misli su mu odmah odletele ka voljenoj jevrejskoj svetinji u Jerusalmu, koja je u to vreme bila srušena, opustošena i „oskvrnjena“. Istinska služba Bogu odvijala se tamo u vidu simbola i senki, kao kad deca koriste igračke da bi bila poučena životu odraslih. Sveštenik „izabran između ljudi“ rukovodio je službama. On je bio simbol Isusa Hrista, našeg pravog Prvosveštenika. Sve što je on činio u svetinji u vidu ceremonija i simbola trebalo je da pouči Izrael značenju Božjeg plana spasenja. Sin Božji mora doći na Zemlju, postati jedno sa ljudskom porodicom, pobediti greh „u obličju grešnog tela“ (Rimljanima 8,3), preuzeti od palog Adama vođenje ljudskog roda, i spasti čovečanstvo.

Naravno, ta zemaljska svetinja bila je samo za kratko. Ceremonijalni zakon Mojsijev okončan je na krstu kada je Jagnje Božje, kao ostvarenje simbola, bilo žrtvovano. Zemaljska svetinja bila je praktičan primer ili slika rada Isusa kao Spasitelja sveta, „senka budućih dobara“ (Jevrejima 10,1). Njene službe, kojima je rukovodio zemaljski prvosve-

štenik i njegovi pomoćni sveštenici, bile su samo „slika i senka onoga što je na nebu“ (Jevrejima 8,5).

Slika voljene osobe izuzetno vam je važna kad voljena osoba nije prisutna. Ali kad voljeni/voljena najzad dođe, više ne gledate u sliku, jer voljenu osobu možete videti licem k licu. I tako, kad je Isus veliki Prvosveštenik došao i lično umro za nas, „slika“ ili „simboli“ jevrejske svetinje više nisu bili potrebni. Kao što senke nestaje kad ugledamo sunčevu svetlost koja je napravila senku, tako je i „senka“ zemaljske svetinje našla svoje ispunjenje na krstu. Zavesa u hramu pocepala se na dva dela od vrha do dna, te je i služba u zemaljskoj svetinji izgubila svoj smisao (Matej 27,51). Upravo zato nema više zemaljskog „hrama“ ili „svetinje“ kakva je bila ona u danima Mojsija i Danila. Mi imamo nešto bolje – stvarnost na nebu.

Kad se Isus uzneo posle svog vaskrsenja, On je otpočeo delo Prvosveštenika u „boljoj“ svetinji od one stare. Njegovi sledbenici se više nisu osvrtnali na staru svetinju u Jerusalimu, nego su *verom* sledili Hrista kad je On ušao u nebesku. Lako možemo razumeti da je, ukoliko je Isus kao naš Prvosveštenik „prošao kroz nebesa“, onda je stvarna, večna svetinja *isto tako na nebu* (Jevrejima 4,14). I ništa nikada ne može „ukinuti“ njegovu službu tamo jer On „zauvek živi“ i Njegova služba je „neprolazna“ (Jevrejima 7,25.24).

Novi zavet to ovako pojašnjava: „Imamo takvog prvosveštenika koji je seo zdesna prestolu Veličanstva na nebesima, koji služi u svetištu, u pravom šatoru koji je podigao Gospod, a ne čovek“ (Jevrejima 8,1). Naše misli su usmerene na onu istinsku svetinju na nebu, čiji je zemaljska bila samo obrazac. „Prvi deo šatora [bio je]... slika za sadašnje vreme, koja pokazuje da prineti darovi i žrtve nisu mogli da učine savršenom savest onoga koji tako služi... A kad je Hristos došao kao Prvosveštenik budućih dobara, prošao je kroz veći i savršeniji šator, koji nije načinjen rukom, to jest nije od ovog, stvorenog sveta“ (Jevrejima 9,8-11).

Sledstveno tome, pošto je vizija data Danilu bila za „vreme posledaka“, svetinja koju valja očistiti mora biti *nebeska*, a ne zemaljska (stihovi 17 i 19).

ALI ŠTA PREDSTAVLJA „ČIŠĆENJE SVETINJE“?

Postojala je godišnja služba „čišćenja“ koja je predstavljala senku ili simbol „očišćenja“ nebeske svetinje. Nije to bio samo posao domara da se ukloni prašina, blato ili krv, kao kad se čisti kuća. Bilo je to *duhovno* čišćenje ili očišćenje od greha Božjeg naroda. „A po zakonu se gotovo sve čisti krvlju i bez prolivanja krvi nema oprostjenja [greha]. Bilo je, dakle, neophodno da se *slike nebeskih stvari* [zemaljska svetinja] čiste ovakvim žrtvama, a same *nebeske stvari* boljim žrtvama od ovih. Jer, Hristos nije ušao u rukotvoreno svetište – sliku onog pravog – nego u samo nebo, da se sada za nas pojavi pred Božijim licem“ (Jevrejima 9,22-24).

Upravo je zbog smeća i prljavštine neophodno „čistiti“ običnu kuću. Tako je i zbog greha i sebičnosti Izraela bilo potrebno svake godine očistiti svetinju od tih greha. Bog pun ljubavi nastojao je da pouči Izraelce o tome koliko je greh užasan i samouništavajući. U stvari, služba u svetinji učila ih je da mrze greh, a da *vole* pravednost.

Shvatili su da ništa nije moglo da opere mrlju greha iz srca sem prolivene krvi nevine žrtve koja je morala da umre. Grešnik je sam morao da uzme nož i zakolje malo jagnje. Kad bi krv šiknula, grešnik bi se podsetio da je njegov greh koštao života istinsko Božje Jagnje. Suze su mu navirale pri pomisli na patnje i agoniju koje je navukao na nevinog Božjeg Sina. Počeo je da shvata šta je to greh. Video je „sliku“ ili „simbol“ Golgote.

Sveštenik bi uneo nešto krvi u svetinju i poprskao pred zavesom kao svedočanstvo da je Neko svet i nevin morao da umre za grešnika. Sveštenik bi takođe pojeo malo mesa od žrtve za greh, što je simbolizovalo da on nosi greh „u svom telu“, kao što je Hristos poneo naše grehe „u svom telu“ (1. Petrova 2,24). Tako se zapis o grehu prenosio sa grešnika na svetinju. Grešnik bi video Hristov krst u službi svetinje i odlazio kući sa novim srcem. On je zaista bio novi čovek. *Tako mu je greh bio oprošten* – to jest, bio uklonjen s njega.⁴

Ali šta se dešavalo sa zapisom njegovog greha? Mada je grešniku lično bilo oprošteno, poprskana krv još je stajala kao svedočanstvo o

4 Videti 3. Mojsijeva 4,4-35 i 10,16-18 za opis grešnikovog „pomirenja“ sa Bogom ili praštanja.

grehu. I taj ružni zapis sada je prljao *svetinju*. Simbolično, Bog je uzimao krivicu na sebe. Grešniku je bilo oprosteno, ali svetinja nije bila očišćena od njegovog greha. Morala je postojati još jedna služba da bi se svetinja očistila od svih greha Izraela. Božje ime mora se osloboditi odgovornosti za to užasno zlo.

Isto tako, grešnikovo srce mora dokazati da je potpuno pomireno sa Bogom. Božja namera nije da dopusti da se sa gresima nastavi za- uvek. Ovo poglavlje je dakle najbitnije za razumevanje Svetog pisma. Božji veliki problem uvek je bio šta da uradi sa grehom. Kad se mi grešnici pomirimo s Njim posredstvom krvi sa krsta, i mi delimo Njegovu želju da vidimo kraj grehu. Naš motiv u toj novoj promeni paradigme jeste Njegova odbrana, a ne samo naša sigurnost.

Jednom godišnje, na takozvani „dan pomirenja“, Izraelci su uzimali učešća u službi koja ih je učila o konačnom sudu, koja čisti svetinju i pred- stavlja odbranu Božjeg imena. Prvosveštenik bi izabrao jarca za Gospoda, zaklao ga, i odneo nešto njegove krvi u *drugo* odeljenje svetinje, koje se nazivalo „svetinja nad svetinjama“. Tamo ispred prestola milosti, koji je predstavljao presto Božji, prvosveštenik bi poškropio (poprskao) krvlju u znak konačnog pomirenja zbog svih greha Izraela, koji su se u svetinji nagomilali tokom cele godine. Krivica i zapis o tim gresima mora se od- neti odatle, da bi svetinja mogla biti „očišćena“. Mora doći do konačnog kraja greha i grešenja, a ne samo do površnog „praštanja greha“ koje se neprekidno nastavlja, stvarajući u svemiru večni kaos. Da ponovimo, ovo poglavlje je veoma duboko u pogledu implikacija za spasenje sveta.

Prvosveštenik bi sam nosio te grehe izlazeći iz svetinje nad sve- tinjama. Zatim, odabravši drugog jarca „Azazela“, ili sotoninog jarca, položio bi ruku na njegovu glavu, prenoseći tako odgovornost za sve te grehe na žrtvenog jarca, što je značilo da je sotona bio prvobitan izvor svih oduvek počinjenih greha. Neki snažan čovek bi onda odveo tog žrtvenog jarca u pustinju, da uquine daleko od logora, što je simbolizo- valo večni kraj greha. (Hvala Bogu!)

Bilo je to kao bacanje njihovih greha „koliko je istok daleko od zapada“, u dubinu mora (Psalam 103,12; Mihej 7,19): Tako se čistila zemaljska svetinja.

Međutim, to je bio samo simbol.

Naravno „krv junčija i jarčija“ nikada nije mogla stvarno da ukloni ni jedan greh. Prema tome, cela ta služba, ponavljana svake godine, bila je za ljude praktičan primer uzvišenijeg dela na očišćenju nebeske svetinje od greha Božjeg naroda na kraju vremena.

Koliko smo se često svi mi borili, i pokušavali da pobedimo, ali smo stalno padali! I tako se prema nebu svakodnevno dižu izveštaji o još više padova, više greha i prljaju nebesku svetinju. Sotona izgleda trijumfuje, a mi, kao Danilo, vapimo skoro u očaju: „Koliko dugo, koliko dugo!“

Ali evo dobre vesti: u poslednjim danima, „onda će se svetinja očistiti“. Kad se to delo dovrši, sotona će zauvek biti pobeđen, zato što će greh izgubiti vlast na poslednjem mestu gde je pronašao svoj dom – u srcu Božjeg naroda. I kad se greh odatle izagna, to će biti njegov kraj zauvek, jer nema nijednog drugog mesta u Božjem svemiru gde otrov greha može naći prebivalište.

U to delo očišćenja nebeske svetinje uključeno je i delo suđenja. U starom Izraelu, oni koji ne bi mučili duše svoj na dan pomirenja trebalo je da budu „istrebljeni iz naroda svojega“ (3. Mojsijeva 23,29.30). Isto tako, kad dođe kraj ovom svetu, oni koji ne napuste greh i ne polože ga na Jagnje Božje da bi primili Njegov oproštaj, ne mogu učestvovati u blagoslovima očišćenja nebeske svetinje. To je veoma ozbiljna misao!

Anđeo nije kazao Danilu kad 2300 „dana“ treba da otpočnu. Ali u poglavlju 9 on će se vratiti da objasni taj deo „vizije“. Kao što smo videli u prethodnom poglavlju, u biblijskom proročtvu jedan dan simbolizuje jednu doslovnu godinu (4. Mojsijeva 14,34; Jezekilj 4,6), što je shvatanje biblijskih naučnika već mnogo stotina godina. Danilo dakle govori o 2300 doslovnih godina. To nas dovodi u neposrednu blizinu završetka vremena.

Stihovi 15 i 16: A kad videh ja Danilo ovu utvaru, i zaiskah da razumem, gle, stade preda me kao čovek. I čuh glas čovečji nasred Ulaja, koji povika i reče: Gavriilo, kaži ovome utvaru.

Baš kao što je prorok Danilo nastojao da sazna značenje onoga što mu je otkriveno, tako i mi koji živimo u poslednjim danima treba to da razumemo. Budite gladni i žedni toga, i Gospod će vam dati da „razumete“.

Ime Gavrilo na jevrejskom znači „Božja snaga“, ili „Božji čovek“. Taj moćni anđeo pojavio se devici Mariji, i Zahariji (Luka 1,19.26). „Čovek“ čiji je glas naložio Gavrilu da pruži Danilu objašnjenje verovatno nije niko drugi do Arhanđel Mihailo, ili Hristos (Juda 9). O Njemu se u Danilu 7,13 govori kao o nekom ko je „kao sin čovečiji“.

Stihovi 17-19: I dođe gde ja stajah; i kad dođe uplaših se, i padoh na lice svoje; a on mi reče: pazi, sine čovečji, jer je ova utvara za poslednje vreme. A dok mi on govoraše, ja bejah izvan sebe ležeći ničice na zemlji; a on me se dotače, i ispravi me, te stadoh. I reče: evo, ja ću ti kazati šta će biti na kraju gneva; jer će u određeno vreme biti kraj.

Zapovest, „razumi, sine čovečiji [eng. prev.]“, dopire do svakog čitaoca ove knjige kao što je doprla do Danila. Ta zapovest je i obećanje.

Šta znači „gnev“? Danilo je već shvatio da je Izraelovo robovanje u Vavilonu tokom sedamdeset godina početak Božjeg „gneva“. Nevernost je Izrael dovela do potčinjenosti svirepim, bezbožnim, paganskim carstvima. Oni su bili tako tvrdoglavi da nije postojao drugi način da se nečemu nauče. Čak je i Božji duhovni Izrael danas često izložen tom istom „gnevu“. Kad se Isus Hristos koji jedini ima pravo na presto bude vratio, Bog će mu dati dijademu i krunu, i jedino će On vladati nad svojim narodom. Tada će prestati „gnev“ (videti Jezekilj 21,25-27.21).

Stihovi 20-23: Ovan što si ga video, koja ima dva roga, to su carevi Midski i Persijski. A runjavi je jarac car Grčki; i veliki rog što mu beše među očima, to je prvi car. A što se on slomi, i mesto njega narastoše četiri, to su četiri carstva, koja će nastati iz toga naroda, ali ne s njegovom silom. A na posledak carovanja njihova, kad bezakonici navrše meru, nastaće

car bestidan i lukav [eng. prevod – „car silovit, koji razume nejasne reči“].

Videli smo da je carstvo koje je nasledilo Grčku bio paganski Rim. Izraz „nejasne reči“ verovatno se odnosi na jezik Rimljana, latinski, koji čini osnovu mnogih današnjih evropskih jezika.⁵

Stihovi 24 i 25: Sila će mu biti jaka, ali ne od njegove jačine, i čudesno će pustošiti, i biće srećan i svršivaće, i gubiće silne i narod sveti. I lukavstvom njegovim napredovaće prevara u njegovoj ruci, i podignuće se u srcu svom, i u miru će pogubiti mnoge, i ustaće na kneza nad knezovima, ali će se potrti bez ruke.

Ima nečeg čudnog u tome kako je Rim rastao i zadobio nadmoć nad svetom. Rimljani su tako lako odnosili pobede da je izgledalo da im pomaže neka sila iznad ljudske.

„Ali će se potrti bez ruke“ odnosi se na konačno uništenje Rima velikim kamenom koji je „odvaljen bez ruku“ (Danilo 2,34) i koji će učiniti kraj svim zemaljskim carstvima.

Stihovi 26 i 27: A rečena utvara o danu i noći istina je; zato ti zapečati utvaru, jer je za mnogo vremena. Tada ja Danilo zanemogoh, i bolovah neko vreme; posle ustah i vrših poslove careve; i čudih se utvari, ali niko ne dozna.

„Utvara o danu i noći“ odnosi se na „2300 dana“. Pošto je objasnio u viziji sve osim dela o vremenskom proročanstvu, anđeo sada ostavlja Danila za izvesno vreme. Danilo je „zapanjen“, ili utučen zbog vizije.

⁵ Napomenu o „silovitosti“ Rima i „nejasnim rečima“ nalazimo u Mojsijevom proročanstvu o robovanju Izraela ako budu neverni (5. Mojsijeva 28,49.50). Govoreći o latinskom, Mojsije je rekao: „...kojemu jezik nećeš razumeti“. Oni su razumeli vavilonski, persijski, čak i grčki. Ali latinski im je bio nepoznat. Tako imamo još jedan detalj koji otkriva da je ta sila paganski i papski Rim. Sve do danas, latinski ostaje zvanični jezik rimokatoličke crkve, naslednika paganske Rimske imperije.

No Gavrilu je bilo zapovedeno *da pomogne ovom čoveku da razume viziju*. Danilo je izgubio svest, i sada više ne može da shvata. Očekujemo da se Gavriilo vrati kako bi dovršio ono što mu je ostalo, to jest da da objašnjenje o 2300 dana.

U poglavlju 9 on se *zaista* vraća. *Tamo* ćemo naći objašnjenje o zbunjujućih 2300 dana.

9. JEVANĐELJE U ARITMETICI

DANILO 9,1-3: Prve godine Darija sina Asvirova od plemena Midškoga, koji se zacari nad carstvom Haldejskim, prve godine njegova carovanja ja Danilo razumeh iz knjiga broj godina, koje beše rekao Gospod Jeremiji proroku da će se navršiti razvalinama Jerusalimskim, sedamdeset godina. I okretah lice svoje ka Gospodu Bogu tražeći ga molitvom i molbama s postom i s kostreti i pepelom.

Medopersija sada vlada svetom. Danilo veruje da se približilo vreme da se Jevrejima da sloboda da se vrate u Jerusalem. Mada je i sam prorok Božji, on ponizno proučava Jeremijina proročanstva kako bi saznao šta je kazao Gospod (Jeremija 25,11.12; 29,1.10). „Proročki duhovi se potčinjavaju prorocima“ (1. Korinćanima 14,32). Nijedan prorok ne sme biti toliko ohol da misli kako mu proučavanje Svetog pisma nije potrebno!

Vreme za *konačno* oslobođenje Božjeg naroda iz ovog sveta greha upravo je pred nama! Gde su u našim danima ljudi poput Danila koji svim srcem pretražuju Pismo uz post i ponizna duha, tražeći od Boga svetlost i vođstvo? Oni koji slede Danilov primer biće naučeni od Boga kroz Njegovu Reč, i Njegovim Duhom. Vi ste pozvani da budete među njima.

Stihovi 4 i 5: I pomolih se Gospodu Bogu svojemu i ispovedajući se rekoh: o Gospode, Bože veliki i strašni, koji držiš zavet i milost onima koji te ljube i drže zapovesti tvoje; zgrešismo i zlo činismo i bismo bezbožni, i odmetnusmo se i odstupismo od zapovesti tvojih i od zakona tvojih.

Mi takođe živimo u jednom vremenu kada izgleda da Hristovu Crkvu sputavaju i osujećuju sa svake strane, kao što su Jevreji bili uznemiravani za vreme svog robovanja u Vavilonu. Neće nam biti od pomoći ako počnemo da optužujemo jedan drugog, „da tučemo“ svoje bližnje

koji isto tako služe Bogu (Matej 24,48-50) iznalažanjem grešaka. Bolje bi bilo da postupimo kao Danilo: iako je bio čovek na kome čak ni njegovi neprijatelji nisu mogli naći mane, on je uzeo Izraelove grehe na sebe, da tako kažemo, i priznao ih kao svoje. „Mi“ smo zgrešili, veli on. „Mi“ smo učinili nepravdu; „mi“ smo bili buntovni.

Nama je rečeno: „Nosite bremena jedan drugoga i tako ćete ispuniti Hristov zakon“ (Galatima 6,2). Uzimajući grehe svog naroda na sebe, Danilo je doživljavao pokajanje za grehe drugih, kao da su to bili njegovi gresi (ali on se nije pridružio njihovom otpadu!). To je ona vrsta pokajanja koje je Isus iskusio umesto nas. Kad je On došao Jovanu Krstitelju tražeći da se krsti, Jovan je najpre odbio, zato što je znao da je Isus bezgrešan. Ali Isus je morao da mu objasni da je On došao kao „Jagnje Božje“ uzimajući na sebe grehe čitavog ljudskog roda. „Njega, koji nije učinio greh, Bog je radi nas učinio grehom“ (2. Korinćanima 5,21). Jovanu je bilo dozvoljeno da krsti samo „za pokajanje“. To pokajanje koje je Isus iskusio umesto nas bilo je korporativno pokajanje – kajanje zbog greha drugih, tako što se On stavio u naš položaj. Čim počnemo da ispovedamo „naš“, greh kao što je to Danilo učinio, shvatamo da bi greh drugih bio i naš greh da nije Božje blagodati, oživljavanja i osveženja od strane Svetog Duha koji će delovati u Božjem narodu. U stihu 23 ovog poglavlja, zapažamo da je „u početku“ njegove molitve bio poslat jedan anđeo da mu pomogne. Isto tako, na početku naše skrušene molitve i smernog priznanja, i nama će biti upućena pomoć.

Stihovi 6-10: I ne slušasmo sluga tvojih proroka, koji govorahu u tvoje ime carevima našim, knezovima našim i ocima našim i svemu narodu zemaljskom. U tebe je, Gospode, pravda a u nas sram na licu, kako je danas, u Judejaca i u Jerusalimljana i u svih Izrailjaca, koji su blizu i koji su daleko po svim zemljama kuda si ih razagnao za grehe njihove, kojima ti grešiše. Gospode, u nas je sram na licu, u careva naših, u knezova naših i u otaca naših, jer ti zgrešismo. A u Gospoda je Boga našega milost i praštanje, jer

se odmetnuso od njega, I ne slušasmo glasa Gospoda Boga svojega da hodimo po zakonima njegovim, koje nam je dao preko sluga svojih proroka.

Gospod nije zadovoljan priznanjem greha koje ne podrazumeva ono najbitnije. Nije dovoljno da neko samo kaže: „Pogrešio sam.“ Grešnik mora biti sasvim određen, priznati da je kriv za tu i tu stvar (3. Mojsijeva 5,5). Tek onda može razumeti potpunu prirodu svog greha ili pobune, i istinski se pokajati.

Danilo shvata svu dubinu greha pobune koji je uništio njegov narod. On posebno priznaje kako su oni odbijali da slušaju proroke koji su ih opominjali u ime Gospodnje.

„Duh proroštva“ je „Isusovo svedočanstvo“ (Otkrivenje 19,10). Odbijati, ili zanemarivati, da slušamo proroke znači prezirati reč Isusu. Propast koja se sručila na drevni Izrael u Danilovo doba predstavlja ognjeni stub koji još plamti na nebu. To je večna opomena za svakog od nas, podstičući nas danas da pazimo na poruke Božjih pravih proroka i da poslušamo. „Verujte Gospodu Bogu svojemu i bićete jaki, verujte prorocima njegovim i bićete srećni“ (2. Dnevnika 20,20).

Stihovi 11-14: I sav Izrailj prestupi zakon tvoj, i odstupi da ne sluša glasa tvojega; zato se izli na nas prokletstvo i zakletva napisana u zakonu Mojsija sluge Božijega, jer mu zgrešismo. I on potvrdi reči svoje koje je govorio za nas i za sudije naše, koje su nam sudile, pustivši na nas zlo veliko, da tako ne bi pod svim nebom kako bi u Jerusalimu. Kako je pisano u zakonu Mojsijevu, sve to zlo dođe na nas, i opet se ne molismo Gospodu Bogu svojemu da bismo se vratili od bezakonja svojega i pazili na istinu tvoju. I Gospod nastala oko zla i navede ga na nas; jer je pravedan Gospod Bog naš u svim delima svojim koja čini, jer ne slušasmo glasa njegova.

Koliko samo često, kada nas snađe nesreća ili doživimo neuspeh, bivamo navedeni da posumnjamo u Božju ljubav i staranje, ili Njegovu

vernost. Oni koji su uvek spremni da okrive druge ljude za sopstvene nevolje obično će pokušati da krive i Boga!

Kad je neko prešao iz smrti u život (1. Jovanova 3,14), on počinje da ispituje svoje srce i shvata *sopstveni* greh, umesto da krivi nekog drugog. Upravo oni koji su duhovno slepi ne mogu da vide sopstvenu slabost i greh. A slep će obavezno pasti u jamu (Matej 15,14). Kako nam je samo blagosloven dar dat u liku Svetog Duha, čiji je prvi zadatak da nam otvori oči za naše sopstvene mane i grehe, da bismo mogli biti isceljeni (Jovan 16,8).

Izraelove nesreće nisu navele Danila do posumnja u Božju vernost, nego su ojačale njegovu veru u Boga. On je primetio kako Gospod „gleda zlo i navodi ga na nas“ [eng. prevod]. Ako je Gospod veran i dopušta da Njegov narod snađu *prokletstva* koja je obećao za njihovu nevernost (čitajte 5. Mojsijeva 28,15-68 da biste shvatili proročanstvo na koje se Danilo poziva), On će biti ništa manje veran u obasipanju blagoslovima koje im je obećao za njihovu vernost! Ima više blagoslova u Božjim prokletstvima nego u čovečijem blagosiljanju.“

Stihovi 15-19: Ali sada, Bože naš, koji si izveo narod svoj iz zemlje Misirske rukom krepkom, i stekao si sebi ime, kako je danas, zgrešismo, bezbožni bismo. Gospode, po svoj pravdi tvojoj neka se odvrati gnev tvoj i jarost tvoja od grada tvogega Jerusalima, svete gore tvoje; jer sa greha naših i s bezakonja otaca naših Jerusalem i tvoj narod posta rug u svih koji su oko nas. Sada dakle poslušaj, Bože naš, molitvu slugu svojega i molbe njegove, i obasjaj licem svojim opustelu svetinju svoju, Gospoda radi. Bože moj, prigni uho svoje, i čuj; otvori oči svoje, i vidi pustoš našu i grad, na koji je prizvano ime tvoje, jer ne pravde svoje radi nego radi velike milosti tvoje padamo pred tobom moleći se. Gospode, usliši, Gospode, oprost, Gospode, pazi i učini, ne časi, sebe radi, Bože moj, jer je tvoje ime prizvano na ovaj grad i na tvoj narod.

Danilo ukazuje na razlog koji trenutno pokreće samo nekolicinu iz Božjeg naroda da se mole. Ne radi njihove *sopstvene* lične ili sebične

koristi, nego *da bi se Gospodnje ime proslavilo i bilo počastvovano pred svetom*, Danilo se moli da se Gospod smiluje Jerusalimu. Mojsije koristi isti argument moleći se za Izrael (4. Mojsijeva 14,11-19). Kako se bližimo kraju, ova promena paradigme u motivaciji sve će više uticati na Božji narod.

Danilo očigledno misli da se vizija o svetinji (poglavlje 8,14) odnosi na obnovu stare službe u svetinji u Jerusalimu na kraju doslovnih 2300 dana. Sada anđeo dolazi da ga jasno pouči da je vizija za *poslednje dane*, a ne za njegovo vreme.

Zapazite Danilovu zabrinutost što je Gospodnja svetinja „opustela“. Jedini deo „vizije“ iz poglavlja 8 koji anđeo nije objasnio je premet o 2300 dana kada svetinja treba da bude očišćena. Može li Gospod odbiti da odgovori na tako usrdnu, poniznu molitvu kakva je ova? Naravno da ne! Pomoć je već na putu. Danilova pitanja će ubrzo dobiti odgovor. I ne zaboravite, Gospod voli vas koliko i Danila. On takođe čuje *vaše* molitve. Anđeo je podjednako spreman da i vama to objasni.

Stihovi 20-23: A dok ja još govorah i moljah se i ispovedah greh svoj i greh naroda svojega Izrailja, i padah moleći se pred Gospodom Bogom svojim za svetu goru Boga svojega, dok još govorah moleći se, onaj čovek Gavriilo, kojega videh pre u utvari, dolete brzo i dotače me se o večernjoj žrtvi. I nauči me i govori sa mnom i reče: Danilo, sada iziđoh da te urazumim. U početku molitve tvoje iziđe reč, i ja dođoh da ti kažem, jer si mio; zato slušaj reč, i razumi utvaru.

Možemo li sada sumnjati da Gospod čuje molitvu? Da li On primećuje potrebe svog poniznog deteta? Čim je Danilova molitva *počela* da se uzdiže ka nebu, moćnom anđelu je naloženo da „brzo doleti“ proroku u pomoć. Nema čekanja ni usporenosti u „službama“ Neba. Brži od e-maila, odgovor dolazi „kao munja“ (Jezekilj 1,14). O ti, uzdrhtalo dete, imaj poverenja u Boga!

Šta je Danila učinilo „milim“? Da li Bog ima neke miljenike koje voli više od drugih? Ne, jer Hristos je dao svoju krv za sve nas podjednako. On je učinio nešto za celi ljudski rod. On nas je sve otkupio. Ako je umro da spase svet, onda je On i dar spasenja dao svetu – ali taj dar treba da bude *primljen* verom. Svojom žrtvom na krstu, Sin Božji dao je *dar* opravdanja „svakom čoveku“. Ali vi možete postupiti kao Isav koji je imao „prvenaštvo“ tj. rođenjem stečeno pravo (na spasenje – *prim. izdavača*), ali ga je „prezreo“ i „prodao“ (1. Mojsijeva 25,33.34; Jevrejima 12,16.17). Pavle pojašnjava da ono što je Hristos učinio za čovečanstvo nije bila samo „ponuda“. Pet puta u jednom kratkom odlomku on izjavljuje da nam je Hristos *dao* „blagodatni dar“ opravdanja (Rimljanima 5,14-18).

Danilo je verovao u tu „Dobru vest“ i odlučio da na nju odgovori. Za njega je Hristovo zakonsko opravdanje postalo **iskustvo opravdanja verom**. I upravo ga je to učinilo poslušnim. Ono što je anđeo rekao Danilu, govori i vama. Sem toga, kad izgovarate: „Bog je toliko voleo svet da je dao svog jedinorodnog Sina“, recite: „Bog je toliko voleo mene...“

Koji „predmet“, koju „viziju“ je anđeo trebalo da objasni Danilu? To je vizija koju je Danilo *već* dobio, jer mu anđeo zapoveda: „Razumi predmet, i *razmotri* viziju“ (eng. prevod).¹ Ta vizija može biti samo vizija iz poglavlja 8, koju anđeo nije bio u stanju da Danilu objasni

1 U engleskom, imamo samo jednu reč za „viziju“ [u Daničićevom prevodu „utvara“] u ovom poglavlju. Ali u jevrejskom, Danilovom jeziku, postoje dve reči: *chazon* znači samo proročka vizija, gde prorok vidi radnju koja ima simbolički smisao, kao što su zveri i rogov. Druga reč za „viziju“ je *mareh*, koja doslovno znači „pojava“ i odnosi se na ono što obično vide ljudi ili anđeli. U Danilu 8,1.2.15, *chazon* se upotrebljava za proročku radnju, čiji je Danilo svedok, za delovanje ovna, jarca, a zatim malog roga koji je narastao „izuzetno velik“. Druga reč, *mareh*, koristi se za razgovor dva nebeska bića koje je čuo i video (stihovi 13.14) kada su pitali koliko će trajati „svagdašnji“ i „otpad pustošni“. Usledio je odgovor: „Do dve tisuće tri stotine dana...“ U Danilu 8,26 anđeo se poziva na to kad kaže: „A rečena utvara [*mareh*] o danu i noći istina je“. Danilo dodaje u stihu 27: „Bio sam zapanjen vizijom [*mareh*], ali je niko nije razumeo“ [eng. prevod]. Drugačije rečeno, Gavrilo je objasnio značenje vizije *chazon*, ali nije objasnio viziju *mareh* o 2300 dana. Kad se vratio, u poglavlju 9, on kaže Danilu: „Razumi predmet i razmotri *mareh*.“ Zatim počinje da govori o sedamdeset sedmica. Tako postaje jasno da su sedamdeset sedmica objašnjenje o 2300 dana, i pripadaju tom periodu.

do kraja jer se ovaj onesvestio (Danilo 8,27). Sve je tom prilikom bilo zadovoljavajuće objašnjeno, izuzev čudnih reči o „dve tisuće i tri stotine dana“, i čišćenju svetinje. Anđeo sada nastavlja tamo gde je stao u poglavlju 8, stih 26.²

Stih 24: Sedamdeset je nedelja (sedmica) određeno tvome narodu i tvome gradu svetom da se svrši prestup i da nestane greha i da se očisti bezakonje i da se dovede večna pravda, i da se zapečati utvara i proroštvo, i da se pomaže sveti nad svetima.

Reč „određeno“ u biblijskom jevrejskom jeziku znači biti „odsečeno“. „Sedamdeset nedelja“ je prema tome odsečeno od 2300 dana, i dato Jevrejima kao njihova poslednja prilika, da se kao narod pokaju.

Svaka sedmica sadrži sedam dana; a 70 puta 7 jednako je 490. Svaki dan u biblijskom proroštvu simbolizuje godinu (videti Jezekilj 4,6; 4. Mojsijeva 14,34); tako imamo 490 godina „odsečenih“ od 2300 godina kao posebnu priliku za Danilov narod. (Na jevrejskom se jasno kaže „sedmica“ i većina biblijskih naučnika vidi ovde doslovne godine, potvrđujući na taj način primenu dan za godinu).

Za vreme tih 490 godina, dogodile su se neke divne stvari: (1) „da se svrši prestup“; (2) „da nestane greha“; i (3) „da se očisti bezakonje“.

Bog će dati priliku svom narodu da napuni čašu bezakonja, a vrhunac će, posle hiljade godina buntovništva, biti ubistvo Božjeg Sina. Njegova smrt neće samo upotpuniti njihovu meru „prestupa“ nego će učiniti kraj grehu, očistiti bezakonje i dovesti večnu pravdu. I nebeska svetinja, uključujući svetinju nad svetinjama, treba da bude „pomazana“ ili posvećena inauguracijom istinskog Prvosveštenika, samog Hrista.

Čežnja svake prave Jevrejke bila je da postane majka tog Mesije. Kad god bi se rodio neki dečak, rođaci bi se okupili u nadi da će on

2 Originalni jevrejski jezik Starog zaveta nije bio podeljen na odlomke pa čak ni na stihove kao u našim savremenim Biblijama. Obeležavanje stihova i odlomaka vršili su prevodioci kako bi sami našli za shodno. Prevodioci nisu uvek razumeli značenje tih proročanstava.

možda postati Spasitelj. I sada, napokon, trebalo je da On dođe, „kad se navrší vreme“ [Karadžićev prevod].

Kao što mesec odražava svetlost veličanstvenog sunca, tako su i žrtvene službe u jevrejskom hramu odražavale slavu otkupiteljskog Hristovog dela. Ali prinošenje životinja na žrtvu bilo je samo simbol, tip. Samo Jagnje Božje mora doći na kraju tih 490 godina. Njegova krv „je žrtva pomirница za naše grehe, i ne samo za naše nego i za grehe celog sveta“ (1. Jovanova 2,2). Njegov dolazak kao Spasitelja zaista vodi „večnu pravdu“ svima koji veruju i primaju Ga u svoje srce.

Kako je morao biti srećan Danilo čuvši te blažene reči nade! Jevanđelje je najzad došlo k svojim. Posle tako mnogo vekova mraka i odvratnog greha, nesrećnom čoveku će biti pružena moćna Ruka da ga podigne iz jame propasti. Razlog zašto je Isus tražio od nas da posebno „čitamo“ Danila („ko ovo čita, neka shvati“, Matej 25,14) je upravo taj što su u Danilovoj knjizi ugrađeni posebni uvidi za razumevanje jevanđelja.

Stih 25: Zato znaj i razumi: od kad iziđe reč da se Jerusolim opet sazida do pomazanika vojvode biće sedam nedelja, i šezdeset i dve nedelje da se opet pograda ulice i zidovi, i to u teško vreme.

Sada vidimo događaj koji obeležava početak i 490 godina i 2300 godina: „Od kad izađe naredba da se Jerusolim opet sazida“ na kraju robovanja Jevreja u Vavilonu. Kad je izdat taj „dekret“? Srećom, taj stvarni dekret sačuvan je za nas po mudrosti Božjoj. Nalazi se u Jezdri 7,11-26. Taj dekret daje punu i kompletnu dozvolu za obnavljanje grada i službu u hramu. To je jedini dekret koji predstavlja ispunjenje proćanstva. Datum kada je dekret izdat jeste 457. godina pre Hrista.

Čudesno je kako su godine koje je prorokovao anđeo tačno dokazane u istoriji. „Sedam nedelja“, ili 49 godina, bile su određene za zidanje grada i zidova. Tačno na vreme, 49 godina kasnije, dolazimo do događaja iz 13. poglavlja Nemijine knjige, kad su grad i zidovi ponovo sagrađeni i narod osvećtan. To bi bila 408. godina pre Hrista.

Do „Pomazanika vojvode“, ili Hrista, uslediće još šezdeset dve sedmice, ili šezdeset devet sedmica sve ukupno. Šezdeset devet proročkih sedmica su zapravo 483 doslovne godine. Drugim rečima, Hristos bi trebalo da se pojavi pred Izraelom kao „pomazanik“ prilikom svog krštenja, tačno 483 godine pošto je izdata zapovest o ponovnom zidanju i obnovljenju Jerusalima 457. pre Hrista. Eto to je anđeo otkrio Danilu.

Te 483 godine završavaju se 27. god. n.e. Luka nam govori šta se dogodilo te godine: „Kad se krstio sav narod, krstio se i Isus. I dok se molio, otvori se nebo i na njega se spusti Sveti Duh u obličju goluba. A sa neba se začu glas: „Ti si moj ljubljani sin! Ti si po mojoj volji!“ (Luka 3,21.22)

Odmah pošto je otpočeo svoju službu, Isus je stao smelo da propoveda „jevanđelje o carstvu, i govorio: „Ispunilo se vreme“ (Marko 1,14.15). Svakako, Isus je skretao pažnju ljudi na divno ispunjenje vremenskog proročanstva iz Danila 9,25! Dugo očekivani Mesija je došao. Ljudi bi to znali da su ih njihovi pastiri verno tome učili.

Stih 26: A posle te šezdeset i dve nedelje pogubljen će biti pomazanik, i ništa mu neće ostati; narod će vojvodin doći i razoriti grad i svetinju; i kraj će mu biti s potopom, i određeno će pustošenje biti do svršetka rata.

Jevreji koji su činili tako teške grehe pre nego što su odvedeni u vavilonsko ropstvo, postupali su mnogo gore od svojih otaca koji su odbacivali i ubijali proroke u prošlosti. Oni su pogubili, usmrtili Mesiju koji je došao da ih spase! „Svojima je došao, ali oni ga nisu primili“ (Jovan 1,11). Ali On nije bio pogubljen zbog svojih greha. On ih nije imao. On je umro umesto drugih. On sam nije učinio nikakav greh, ništa čime bi zaslužio smrt. Čak je i neznabožac Pilat rekao za njega: „Ne nalazim nikakve krivice na njemu.“ On je bio pogubljen za naše grehe (Isaija 53,8).

Gavrilo tačno predskazuje vreme kada će Mesija biti pogubljen. Zapazite sledeći stih:

Stih 27: I utvrdiće zavet s mnogima za nedelju dana, a u polovinu nedelje ukinuće žrtvu i prinos; i krilima mrskim, koja pustoše, do svršetka određenoga izliće se na pustoš.

Već smo razmotrili šezdeset devet sedmica od onih sedamdeset. Tokom poslednje sedmice od sedam godina, sam Mesija i Njegovi apostoli nastojaće da i poslednji put spasu jevrejski narod. U sredini te „nedelje“ od sedam godina, Hristos će biti podignut na krst kao žrtva za grehe, i „ukinuće žrtvu i prinos“. Drugačije kazano, služba u zemaljskoj svetinji biće okončana (Jevrejima 10,4-9).

Polovina od sedam je tri i po. Isusova služba trajala je tačno tri i po godine, a na kraju tog perioda bio je razapet. U to možemo biti sigurni ako brižljivo proučavamo četiri Jevanđelja. Dokaz je jasan da je kršten u jesen 27. godine n.e. a da je razapet u vreme svoje četvrte Pashe koja uvek pada u proleće. Pouzdan dokaz smešta raspeće našeg Gospoda u proleće 31. godine n.e. Priča se da je rimski konzul, Aurelije Kasiodor senator, napisao: „Za konzulstva Tiberija Cezara Avgusta V i Elija Sejana (31. n.e.) stradao je naš Gospod Isus Hristos na dan 8. Kalenda aprila (25. mart) kada se dogodilo takvo pomračenje sunca kakvog nikada nije bilo ni pre ni posle toga.“³

U preostalom delu od ovih sedam godina milost će još potrajati za jevrejski narod tvrdog srca. Gospod ih nije osudio što su razapeli Sina Božjeg. Ali su oni konačno osudili sami sebe zato što su odbili da se *pokaju* za taj greh!

Još tri i po godine apostoli su propovedali samo Jevrejima. Sam Isus im je naložio: „Ne idite paganima i ni u jedan samarijski grad ne ulazite, nego radije idite izgubljenim ovcama naroda Izraelovog“ (Matej 10,5-6). Trebalo je da budu Njegovi svedoci pre svega u Jerusalimu i u celoj Judeji (Dela apostolska 1,8), a tek kasnije u Samariji i do najudaljenijih delova Zemlje. Tako je On trebalo da utvrdi „zavet s mnogima za nedelju dana“, sedam godina.

3 Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, revised (Washington, D.C.: Southern Publishing, 1944) p. 215.

Tri i po godine od raspeća („u polovinu nedelje“) dovodi nas do jeseni 34. n.e. Te godine jevrejski narod je konačno i potpuno odbacio milostivi poziv Svetog Duha, pogubljenjem Stefana (Dela apostolska 7). Oni nisu shvatali da to što čine predstavlja ispunjenje Danilovog proročanstva. Njihovih 490 godina prilike bilo je „odsečeno“. Nebeski milostivi poziv bio je preziran do kraja. Toliko je strašan greh ponosa i neverstva. Otada apostoli govore Jevrejima: „Trebalo je da Gospodnja reč bude prvo vama objavljena. Ali, pošto je vi odbacujete i sebe ne smatrate dostojnima večnoga života, *sada se okrećemo paganima*“ (Dela apostolska 13,46).

Od toga dana Sveti Duh je čudesno delovao među „neznabošcima“. Među svim „plemenima, jezicima i narodima“, propovedala se radosna vest o Spasitelju koji je došao „da učini kraj grehu i da očisti bezakonje“. Međutim, neće zauvek vrata milosti biti tako otvorena. Ubrzo će poslednja prilika biti ponuđena svim stanovnicima Zemlje. Biće „svršetak“ i „kraj... s potopom“.

Kad je Isus bio razapet, Bog je zauvek odbacio veliki hram. „Evo, kuća vam ostade pusta“, rekao je Isus, ali Jevreji nisu to razumeli. Neka nevidljiva ruka pocepala je od vrha do dna zavesu koja je odvajala svetinju nad svetinjama od svetinje (Matej 23,38; 27,51). „Žrtva i prinos“ prestali su sa žrtvom Jagnjeta Božjeg, prinetom jednom za svagda, kao pomirnicom za grehe celoga sveta, mada su Jevreji koji nisu u to verovali nastavili sa praznom formom još nekoliko godina. Najzad, 70 god. n.e., došao je „narod vojvodin“. Rimski vojnici stigli su i potpuno uništili i grad Jerusalim i veličanstveni Hram, i njegov kraj bio je „s potopom i ... pustošenjem“.

Mi živimo u suton *svoje* prilike. Uskoro će delo suđenja, prikazano „čišćenjem svetinje“, biti zauvek dovršeno. Uskoro će Jagnje Božje, koje je postalo naš veliki Prvosveštenik i Posrednik u nebeskoj svetinji, ponuditi svoju krv za očišćenje i izbavljenje poslednje ljudske duše koja se kaje i veruje. Gospod milostivo i dugo čeka, „strpljiv prema vama, pošto ne želi da iko propadne, nego da se svi pokaju“ (2. Petrova 3,9). Zar nećete prići Spasitelju, dok je još vreme? „Evo sada je najpovoljniji čas“ (2. Korinćanima 6,2). Poslednja knjiga Svetog pisma naglašava

taj poziv: „Ko hoće, neka besplatno zagrabi vode života“ (Otkrivenje 22,17).

Nijedan čovek, čak ni anđeli na nebu, ne zna dan ili čas kada će Prvosveštenik završiti svoje delo kao Spasitelj od greha (videti Matej 24,36). Toga dana, ljudi će se i dalje baviti svojim svakodnevnim poslom, kao što su to činili ljudi u Nojevim i Lotovim danima. „Baš kao što su o ono vreme, pre potopa, ljudi jeli i pili, ženili se i udavali, sve do dana kada je Noje ušao u kovčeg, a oni nisu ništa slutili dok nije došao potop i sve ih odneo – tako će biti i o dolasku Sina čovečijega“ (Matej 24,38.39). Dok ja ispisujem ove redove, dok ih vi čitate, možda će naići svečani trenutak koji će odrediti našu večnu sudbinu. Zar se onda nećemo moliti da se „nađemo dostojnim“ (Luka 21,36).

Gospode, budi strpljiv prema nama danas! Ti nećeš da bilo ko od nas pogine. Vodi nas svojim Svetim Duhom do pokajanja.⁴ Reči o kupovanju i prodavanju, jelu i piću, ženidbi i udaji, sađenju i gradnji odzvanjaju u našim ušima.⁵ O, učini da čujemo Tvoje tiho kucanje na vratima našeg srca.⁶ Usmeri naš pogled na Jagnje Božje koje je uzelo na sebe greh ovog sveta, a to je i naš greh, *moj greh*.⁷ Ovo Te molimo u Isusovo ime. Amin.

4 2. Petrova 3,9.

5 Luka 17,27.28.

6 Otkrivenje 3,20.

7 Jovan 1,29.

10. ZAŠTO ČESTO IZGLEDA DA NEMA ODGOVORA NA MOLITVU

DANILO 10,1: Treće godina Kira cara Persijskoga objavi se reč Danilu, koji se zvaše Valtasar; i reč beše istinita i o velikim stvarima; i razabra reč i razume utvaru.

Sada dolazimo na Danilovu poslednju viziju. Ona ne liči na ostale – nije data u vidu tajanstvenih simbola, nego je izneta jasnim jezikom. Gospod želi da je razumemo! Ona pojašnjava poglavlja 2,7 i 8.

Stihovi 2 i 3: U to vreme ja Danilo bejah u žalosti tri nedelje dana. Jela ugodna ne jedoh, ni meso ni vino ne uđe u moja usta, niti se namazah uljem dok se ne navršiše tri nedelje dana.

Koliko je bila duboka Danilova čežnja za prosvetljenjem i razumevanjem vidi se na osnovu njegove spremnosti da posti tri pune sedmice. Verovatno bi i duže postio da anđeo nije došao u odgovor na njegovu molitvu.

Ovo ne znači da se on potpuno uzdržavao od hrane, jer Bog ne želi da Njegov narod oštećuje svoje zdravlje. Post nije neki čin kojim bi se Bog podstakao na akciju, ili privukla Njegova pažnja, ili probudilo Njegovo saosećanje. Patnja koju sami sebi nanosimo ne čini nikakvo dobro. Danilo je tokom te tri sedmice unosio dovoljno hrane da održi svoje zdravlje i život. Uzdržavajući se od „ugodnog jela“ i „mesa“ i „vina“, Danilo je izbegavao bogatu hranu, poslastice i svaku vrstu preterane ishrane koja otupljuje telo, um i nerve.

Ima mnogo takvih koji jedu suviše i tako bogatu svakovrsnu hranu da njihov um biva blokiran i ošamućen. Duhovne istine ne ostavljaju na njih nikakav uticaj. Isus nas je upozorio na opasnost u poslednjim danima od prejedanja i pogrešne ishrane (Luka 21,34). Svojim postom, Danilo je doveo sebe u najbolje moguće fizičko stanje kako bi pri bi-

strom umu razumeo ono čemu je Gospod hteo da ga pouči. Odavno su mudri ljudi govorili da se uzdržanost u pogledu hrane nagrađuje mentalnom i moralnom snagom.

Stihovi 4-10: A dvadeset četvrtoga dana prvoga meseca bejah na bregu velike reke Hidekela. I podigoh oči svoje i videh, a to jedan čovek obučen u platno, i pojas beše oko njega od čistoga zlata iz Ufaza; a telo mu beše kao hrisolit, i lice mu kao munja i oči mu kao lučevi zapaljeni, a ruke i noge kao bronza uglađena, a glas od reči njegovih kao glas mnogoga ljudstva. I ja Danilo sam videh utvaru, a ljudi što behu sa mnom ne videše ništa, ali ih popade strah velik, te pobegoše i sakriše se. I ostah sam, i videh tu veliku utvaru, i ne osta snage u meni, i lepota mi se nagrđi, i ne imah snage. I čuh glas od reči njegovih, i kad čuh glas od reči njegovih, izvan sebe padoh ničice licem na zemlju. I gle, ruka me se dotače i podiže me na kolena moja i na dlanove moje.

Ovde je Danilo video slavnu blistavost Sina Božjeg, onog istog Bića koje je Jovan video u viziji (Otkrivenje 1,14-16). Slava Hristova bila je nešto suviše veliko za ljude oko Danila. Stoga su potrčali da se sakriju. Ono što je bilo smrt za takve koji su u srcu gajili greh, predstavljalo je život za čoveka koji je ponizno priznao svoje grehe i zatražio oprostaj.

Onima koji neguju greh u svom srcu, glas Gospodnji je kao grom, kao što je glas Oca bio grom za Jevreje kad su Grci došli Hristu (Jovan 12,28-30). Onome ko hoće da sledi istinu, Njegov glas je jasan „kao glas mnoštva“.

Tada je anđeo Gavriilo došao i dotakao Danila da bi ga prenuo. U njegovom dodiru nalazila se snaga. Tako će i oni koji borave u Hristu osnažiti sve one koje budu „dotakli“ svojim svakodnevnim životom.

Stihovi 11 i 12: I reče mi: Danilo, mili čoveče! Slušaj reči koje ću ti kazati, i stani pravo, jer sam sada poslan k tebi. I kad mi reče tu reč, ustah drhćući. I reče mi: ne boj se, Danilo,

jer prvoga dana kad si upravio srce svoje da razumevaš i da mučiš sebe pred Bogom svojim, uslišene biše reči tvoje, i ja dođoh tvojih reči radi.

Sveto pismo nigde ne uči da bi ljudi trebalo da se klanjaju anđelima. Ne postoji „mnogo bogova“. Kada je apostol Jovan osetio da bi trebalo da se pokloni pred anđelom u znak obožavanja, anđeo je to odlučno odbio: „Nemoj. I ja sam sluga kao i ti i tvoja braća koja imaju Isusovo svedočanstvo. Bogu se pokloni“ (Otkrivenje 19,10).

Nema veće časti koja bi se mogla ukazati ljudima sa ovoga sveta od ove ukazane Danilu. Zamislite – anđeo je rekao da ga Bog i stanovnici neba smatraju „milim čovekom“.

Danilova poniznost, njegovo pokajanje, njegova nesebična ljubav prema svom narodu, njegova težnja da spozna nebeske stvari, njegova istrajnost u nastojanju da se pomiri sa Bogom – sve je to doprinelo naklonosti i nežnoj ljubavi nebeskih bića prema njemu. Takva ljubav pripada onima koji najmanje osećaju da su je dostojni.

Anđeo je ljubazno rekao Danilu: „Ne boj se.“ Božji anđeli nisu neki zli duhovi koji hoće da nam naškode, niti traže priliku da nas optuže. Oni nisu sebični, ne traže od nas mito ili poklone kako bismo ih naveli da nam nešto učine ili da nas zaštite, kao što to sujeverni ljudi obično misle o „duhovima“. Nebeski anđeli nas vole i žele nam dobrobit i sreću. „Zar svi oni nisu služiteljski duhovi, poslani da služe onima koji će naslediti spasenje?“ (Jevrejima 1,14).

Svakom verniku, čak i detetu, koji veruje u Hrista dodeljuje se poseban anđeo da bdi nad njim i da ga čuva od zla (Matej 18,10.11). Ništa nam ne može uskratiti nežno staranje tih anđela u svakom trenutku dana ili noći, osim nekog greha uz koji namerno *izaberemo* da prionemo. Nijedna vlas s naše glave neće propasti (Matej 10,30; Luka 21,18).

Zapazite da je još prvog dana kada je Danilo počeo da se moli i da posti, njegova molitva bila uslišena, a anđelu je zapovedeno da mu pohita u pomoć. Zašto je onda Danilo morao da čeka pune tri sedmice pre nego što je odgovor stigao? Zar i mi često nemamo isto iskustvo, i dugo čekamo na uslišenje svojih molitava? Ako je Danilo koji je bio

„mili čovek“ morao tako dugo da čeka, sigurno je da ni mi ne bi trebalo da postanemo nestrpljivi. Saznajmo zašto je Danilo morao tako dugo da čeka. Ima tu nečega što će nam otkriti skrivene tajne koje se nalaze iza naših molitava. Anđeo nam dozvoljava da provirimo iza zavese koja skriva nebo od naših očiju:

Stihovi 13 i 14: Ali knez carstva Persijskoga staja mi na suprot dvadeset i jedan dan; ali, gle, Mihailo jedan od prvih knezova dođe mi u pomoć; tako ja ostah onde kod careva Persijskih. I dođoh da ti kažem šta će biti tvome narodu posle; jer će još biti utvara za te dane.

Problem nije u anđelu koji je odmah poslat da pomogne Danilu. Problem je u persijskom knezu koji nije bio Božji poklonik. Bog ne može da vrši prisilu nad njegovom voljom, jer je to suprotno načinu na koji Bog postupa s ljudima. Stoga u palati persijskog kneza dolazi do borbe. Sam sotona je verovatno tamo prisutan, boreći se protiv napora anđela Gavrila da carevo srce okrene prema Božjem narodu. Prolazi dan za danom. Ipak, Danilo nastavlja da se moli, mada ništa ne zna o borbi koja se odvija iza zavese. On bi mogao da padne u iskušenje da pomisli kako Bog ne čuje njegove molitve, kao što smo mi često u iskušenju da mislimo povodom naših naizgled neuslišenih molitvi.

Tada „Mihailo“, neko moćniji od anđela, dolazi Gavrilu u pomoć. Vojske zla ne mogu da opstanu pred Njim. Car Persije više se ne suproti božanskom uticaju. Bitka je zadobijena i Gavrilo sada dolazi da to kaže Danilu. Vi i ja možda ne znamo za tajne bitke koje su pokrenute kao rezultat naših molitava. Ali ne sumnjajmo. Naše molitve dobijaju odgovor!

Anđeli su takođe stalni posetioci u vladinim većima savremenih nacija do onog kobnog dana kada budu potpuno odbacili Božju istinu. Sveti Stražar je stalni svedok u skupštinama vladara. Svaki pravedan i pravičan zakon koji doprinosi većoj slobodi i napretku posledica je uticaja nebeskih anđela.

„Mihailo“ znači „On je kao Bog“. Juda nam kaže da je on „arhanđel“, anđeo zapovednik (stih 9). Gavrilo ga naziva „jedan od knezova“

anđela ili prvi anđeo. Čitanjem 1. Solunjanima 4,16 saznajemo da će umrli biti podignuti iz grobova glasom „arhandela“. Jovan 5,28 nam govori da ih upravo glas *Sina Božjeg* poziva iz njihovih grobova. Dakle, jasno je da je Mihailo, „arhandel“, zaista Sin Božji (videti i Danilo 12,1).

Stihovi 15-21: I kad mi govoraše tako, oborih oči svoje na zemlju i zanemeh. I gle, kao čovek dotače se usana mojih, i otvorih usta svoja i progovorih i rekoh onomu koji stajaše prema meni; gospodaru moj, od ove utvare navališe moji bolovi na mene i nema snage u meni. A kako može sluga mojega gospodara govoriti s gospodarem mojim? Jer od ovoga časa u meni nesta snage i ni dihanje ne osta u meni.

Tada onaj što beše kao čovek opet me se dotače i ohrabri me. I reče: ne boj se, mili čoveče; mir da ti je! Ohrabri se, ohrabri se. I dokle mi govoraše, ohrabrih se i rekoh: neka govori gospodar moj, jer si me ohrabrio. A on reče: znaš li zašto sam došao k tebi? A sada ću se vratiti da vojujem na kneza Persijskoga; potom ću otići, i gle, doći će knez Grčki. Ali ću ti kazati što je napisano u knjizi istinitoj. Nema nikoga da junački radi sa mnom u tom osim Mihaila kneza našega.

Ponovo anđeo upućuje Danilu one reči koje su uzvišenije od statua podignutih svetskim herojima: „Mili čoveče!“ Bog vas voli, zašto da se bojite? Ono što nas čini slabim obično je osećaj krivice zbog naših greha. Kad se operemo u Isusovoj krvi i kad nestane našeg straha, mi takođe bivamo osnaženi.

Pošto je Danilu objasnio ono što je ovaj želeo da razume, Gavri-
lo mora da se vrati i bori „sa“ (ili na strani) knezom persijskim dok ne dođe Grčko carstvo. Vest koju on donosi Danilu predstavlja tajnu. Niko ne zna za nju osim „Mihailo knez vaš“ – Hristos Spasitelj, Bog Otac, anđeo i jadni Danilo. Ali, kakvog li slavnog lanca otkrivenja! Tajna se prenosi od Boga Oca proroku, a preko njega do nas.

11. ŠTA SE DEŠAVA NEPOSREDNO PRED KRAJ

DANILO 11,1.2: I ja prve godine Darija Midijanina stadoh da mu pomognem, i da ga potkrepim. A sada ću ti kazati istinu. Evo, još će tri cara nastati u Persiji; i četvrti će biti bogatiji od svih, i kad se ukrepi bogatstvom svojim, sve će podignuti na Grčko carstvo.

U ovom poglavlju, nema simbola ili slika koje bi nas zbunjivali. Jednostavno, kao što bi čovek opisao čoveku, anđeo saopštava Danilu vesti o događajima koji nailaze u ljudskoj istoriji.

Anđeo Gavrilo pomaže caru Dariju u njegovoj vladavini. „Srce je carevo u ruci Gospodu kao potoci vođeni; kuda god hoće, savija ga“ (Priče Solomunove 21,1). Gospod šalje svoje anđele danas da pomognu vladarima ovog sveta koji nastoje da sačuvaju mir, kako bi Božje delo moglo neometano da napreduje.

Tri cara koja su „ustala“ ili vladala u Persiji jesu: Kambiz, Kirov sin, Smerdis i Darije Histasp. Četvrti je bio Kserks, bogatiji od svih njih. Upravo je on nerazumno otpočeo rat protiv mladog i snažnog Grčkog carstva.

U ovom proročanstvu skreće nam se pažnja samo na najvažnije događaje. Često između stihova proteknu stotine godina. Svetsku istoriju vidimo poput nekog koji stojeći na visokom vrhu posmatra lanac brda i planina, razaznajući kroz maglu samo vrhove brda uzdignute iznad magle, dok su ravnice skrivene od njegovog pogleda. Sledeći stih preskače devet Kserksovih potomaka i upoznaje nas sa Aleksandrom Velikim:

Stihovi 3 i 4: Potom će nastati silan car, i vladace velikom državom i radiće što hoće. A kako nastane, rasuce se carstvo njegovo i razdeliće se u četiri vetra nebeska, ne među potomstvo njegovo niti s vlašću s kojom je on vladao, jer će se njegovo carstvo ukinuti i dopasti drugima a ne njima.

Aleksandar „radiće što hoće.“ Čovekova volja uvek ga uvaljuje u nevolju (videti Isaija 51,17). Aleksandrova volja navela ga je na alkoholizam. Umro je iznenada 323. godine pre Hrista, ostavljajući svoje Grčko carstvo onima koji će se boriti za carstvo. Njegov sin, ili „potomstvo“ nije dobilo krunu. Za kratko vreme cela njegova porodica je ubijena. Od kakve su onda vrednosti bili njegovo bogatstvo i slava?

Četiri carstva ponikla su iz ratova i propasti: Kasander, Lizimah, Seleuk i Ptolemej. Dvojica od njih, car severnog dela Palestine i car južnog dela Palestine postali su značajni „carevi“ koji su glavne ličnosti ove drame. Ta geografska oznaka na samom početku vizije kao da tokom celog poglavlja određuje identitet careva „severa“ i „juga“, ukoliko imamo na umu „zakon prvog pominjanja“:

Stihovi 5 i 6: I car južni osiliće, i jedan od knezova njegovih, i biće silniji od njega, i vladaće, i država će njegova biti velika. I posle nekoliko godina oni će se oprijateljiti, i kći južnoga cara doći će k caru severnom da učini pogodbu; ali ona neće sačuvati sile mišici, niti se se on održati s mišicom svojom, nego će biti predana i ona i oni koji je dovedu i sin njen i onaj koji joj bude pomagao u to vreme.

Kasander i Lizimah su najpre vladali nad zapadom i severom, ali su pali pred Seleukom, koji je onda postao „car severni“. U međuvremenu, Ptolemej iz Egipta postaje poznat kao „car južni.“ Ta dva carstva bore se vekovima, i ponovo se javljaju na kraju poglavlja.

Jedini način da smisleno shvatimo ovo poglavlje jeste da „severnog cara“ prepoznamo kao onu silu koja vlada ili osvaja teritoriju što je predstavljala severnu oblast Aleksandrovog carstva, a da je „južni car“ sila koja vlada ili osvaja deo južne oblasti. Dinastije i porodice, carevi i vladari mogu se smenjivati; političke sile mogu biti zamenjene drugim; vekovi mogu proticati, ali teritorija ostaje ista.

Ptolemej Filadelf iz Egipta („južni car“ sklopio je sporazum sa Antiohom Teosom iz Sirije („severni car“) da mu da svoju ćerku Bereniku za ženu, tražeći od Antioha da ostavi svoju prvu ženu Laodiku. Motiv je bio da se sjedine dve zaraćene carske porodice.

Ali izgleda da Bog nikada ne blagosilja preljubu. „Ona neće sačuvati sile mišici.“ Ružni pokušaj da se učvrsti njihovo prijateljstvo se izjalovio. Laodika je na kraju otrovala svog muža, sama Berenika je bila ubijena, „i oni koji su je doveli“ bili su ubijeni s njom, uključujući i njenog sina. Da li se preljubnički čin često završava propašću?

Stihovi 7-9: Potom će od izdanka iz korena njegova nastati jedan na mesto njegovo, koji će doći s vojskom svojom i udariti na gradove cara severnoga, i biće ih i osvojiće ih. I bogove će njihove i knezove njihove sa zakladama njihovim dragocenim zlatnim i srebrnim odnijeti u ropstvo u Misir, i ostaće nekoliko godina jači od cara severnoga. I tako će car južni doći u svoje carstvo, i vratiće se u svoju zemlju.

„Izdanak iz korena“ njenoga bio je njen sopstveni brat, Ptolemej Eurget. Kad je došao na presto, odmah je poveo vojsku na teritoriju „severa“ da osveti ubistvo svoje sestre, razbio neprijatelje, i pokupio bogatstvo svojih zarobljenika. Plen je odneo u Egipat. Pominjanje „Egipta“ potvrđuje da treba razumeti da je ta zemlja „car južni.“ Po analogiji, potvrđuje se i naše shvatanje o „severnom caru.“

Stihovi 10 i 11: Ali će sinovi njegovi zaratiti, i skupiće veliku vojsku; i jedan će doći iznenada, i poplaviti i proći; i vrativši se ratovaće do grada njegova. Tada će se razljutiti car južni, i izaći će i ratovaće s njim, s carem severnim, i podignuće veliku vojsku, te će mu biti data u ruke vojska.

Mržnja i osveta dominirali su svetom. Seleukovi sinovi odlučili su da osvete propast očevog carstva, i pripremali se da upadnu u Egipat, ponovo ga osvajajući na svom putu.

Prirodno, Ptolemej Filopater iz Egipta pobesneo je zbog tog novog napada, i krenuo u bitku. I ponovo je Egipat izašao kao pobjednik, u bici kod Rafije 217. pre Hrista.

Stihovi 12 i 13: I kad razbije vojsku, poneće se srce njegovo, i pobiće tisuće, ali se neće ukrepiti. Jer će car severni opet dignuti vojsku veću od prve; i posle nekoliko godina doći će s velikom vojskom i s velikim blagom.

Ptolemej, koji nije poznavao Boga niti je shvatao ponos svog ljudskog srca, pripisivao je sebi slavu pobjede. „Ko misli da čvrsto stoji, neka pazi da ne padne“ (1. Korinćanima 10,12). On je razbio moćnu vojsku, ali su ga njegove strasti i požuda na kraju uništile. Zgađeni zbog sramnog i skarednog ponašanja svog vladara, podanici su se pobunili protiv njega. On je otpočeo s bezdušnim proganjanjem Jevreja. Umro je uništivši sam sebe, ostavljajući na prestolu sina koji je još bio dete, Ptolemeja Epifana.

On se pridružio „mnogima“ koji su ustajali protiv Egipta, uključujući kralja Filipa Makedonskog koji je predložio da se Egipatsko carstvo razdeli ostalim carevima. Slavno doba Egipta došlo je svome kraju.

Stihovi 14-16: I u to će vreme mnogi ustati na cara južnoga; i zlikovci od tvog naroda podignuće se da se potvrde utvara, i popadaće. I doći će car severni, i načiniće opkope, i uzeće tvrde gradove, i mišice južnoga cara neće odoleti ni izabrani narod njegov, niti će biti sile da se opre. I onaj došavši na njega činiće što hoće, i neće biti nikoga da mu se opre; i zaustaviće se u krasnoj zemlji, koju će potrti svojom rukom.

„Zlikovci od tvog naroda“ na jevrejskom su „rušitelji“ ili „tlačitelji tvoga naroda“ [Jevreja]. „Vizija“ je ovde *chazon*, upućujući nas nazad na Danilovu viziju o „malom rogu“ (8,11.12). I zaista su baš u to vreme Rimljani počeli da se „uzdižu“ da bi najzad postali svetska imperija. Međutim, anđeo hrabri Božji narod, kao da hoće da kaže: Ne uznemi-

ravajte se, mora doći vreme kada će oni „pasti.“ Gledajte na kraj – oni koji se suprote Božjoj istini neće zauvek napredovati.

U to vreme, Egipat je bio pod zaštitom Rimljana. Antioh „car severni“ uz pomoć Filipa Makedonskog, bio je odlučio da otme čitavu egipatsku teritoriju od cara Ptolemeja koji je još bio dete. Rimljani su ga opomenuli da ostavi Egipat na miru, ali je on odbio da poslušati. Zauzeo je Palestinu i počeo da napada egipatske posede u Maloj Aziji. I drugi i treći put Rimljani su ga opominjali da prestane, ali je on bio sasvim uronio u svoj osvajački rat. Čak su se i dobro utvrđeni gradovi Gaza i Sidon („izuzetno opasani gradskim zidovima“) konačno predali pred njegovom moći. Kad je Antioh upao u samu Grčku 197. godine pre Hrista, Rimljani su najzad bili primorani da se bore s njim, i porazili ga kod Magnezije. Antioh je pobegao nazad u Siriju, poput psa podvijenog repa. Bio je prisiljen da prihvati ponižavajuće uslove predaje koje su ponudili Rimljani.

Na taj način Rimljani postaju nova sila predstavljena kao „onaj došavši na njega“ i onaj koji će činiti „što hoće.“ Rimljani su ušli u „slavnu [krasnu – Daničićev prevod] zemlju“ Palestinu 161. godine pre Hrista, osvojivši je 63. pre Hrista.

Iz godine u godinu, Rim je bivao sve silniji. Sada je već pobedio Makedoniju i Trakiju, Siriju i Judeju. Od Aleksandrovog oholog carstva u tom trenutku ostao je jedino „južni car“, Egipat. Rim sada mora da osvoji i to carstvo.

Stih 17: Potom će se okrenuti da dođe sa silom svega carstva svoga, ali će se pogoditi s njim, i daće mu kćer za ženu da bi ga upropastio, ali se ona neće držati, niti će biti s njim.

Jedna veoma lepa žena, Kleopatra, „ženina kći“, odigrala je istaknutu ulogu u predaji Egipta Rimu. Njen otac je bio car Egipta. Pre svoje smrti 51. godine pre Hrista, on je dekretom naložio da egipatska kruna i vlast budu ostavljeni njegovom sinu i kćeri da to zajednički dele. On je takođe naložio da njegova deca, dok ne budu dovoljno stara da vladaju, budu pod starateljstvom Rima.

Ali njih dvoje su ubrzo počeli da se svađaju, jer je stariji, Ptolemej, lišio svoju sestru Kleopatru njenih prava. Julije Cezar, rimski konzul, zahtevao je da se oboje pojave pred njim, kako bi mogao da odluči kome će se prikloniti na sudu. Kleopatra, sada već odrasla mlada žena čula je da je Cezar bio razvratan čovek, i odlučila da zadobije njegovu naklonost izazivajući njegovu požudu.

Zapovedila je da je umotaju u jedan veliki tepih i odnesu u odaju rimskog konzula kao „dar“ za Cezara. Pošiljka koja je sadržavala lepu devojkicu odnesena je u Cezarove privatne odaje. Kada je odmotao tepih, iz njega je kročila zanosno odevena Kleopatra, spremna da očara i zavede tog Rimljanina kako bi presudio u njenu korist. Cezaru se dopalo to što je uradila i popustio joj. U ratu koji je usledio, Ptolemej je ubijen, tako da je Cezar osvojio Egipat. Međutim „ona se neće držati, niti će biti s njim.“ Budući da je bila prevrtljiva, Kleopatra se ubrzo pridružila Cezarovom neprijatelju Antoniju, i upotrebila svu svoju moć protiv Rima.

Stihovi 18 i 19: Potom će se okrenuti na ostrva, i osvojiće mnoga; ali će jedan vojvoda prekinuti sramotu koju čini, i oboriće na njega sramotu njegovu. Potom će se okrenuti ka gradovima svoje zemlje, i spotaknuće se i pašće, i neće se više naći.

Značajne činjenice u ovim stihovima su da će Cezar uzeti učešća u još jednom ratu, posle čega će se njegova sopstvena „sramota“ okrenuti protiv njega. On će se vratiti „gradovima svoje zemlje“, gradu Rimu, i tamo „spotaknuće se i pašće.“

Godine 47. pre Hrista Cezar je trijumfalno ušao u Rim, gde je bio obasipan svakovrsnim nagradama i čašću, uključujući i titulu doživotnog diktatora. Rim je do tada bio republika. Cezarovi neprijatelji su se sada uplašili da će on postati kralj ili car, i promeniti vekovima star oblik rimske vladavine. Marta 44. godine pre Hrista, kad je to najmanje očekivao, Cezar se „spotakao i pao“, budući da su ga u senatu ubili njegovi nekadašnji prijatelji. „Šta vredi čoveku da dobije ceo svet, a

svom životu naudi?“ (Marko 8,36). Tako se završio život još jednog od svetskih najuspešnijih i najmoćnijih ratnika.

Nebo je pažljivo posmatralo, jer se bližilo rođenje Sina Božjeg.

Stih 20: I na njegovo će mesto nastati koji će poslati nastojnika u slavi carskoj; ali će za malo dana poginuti bez gneva i bez boja.

Cezar Avgust, njegov naslednik, bio je čovek mira, nasuprot Juliju Cezaru, ratniku. Bio je čuven kao „ubirač poreza.“ Luka govori o tome da Cezar „Avgust izdade naredbu da se popiše stanovništvo celog sveta“ (Luka 2,1), u vreme kada je Isus rođen u Vitlejemu. Avgustovo doba bilo je „slava carstva“ Rima. Mir je bio sveopšti, korupcija suzbijena, pravda održavana, a obrazovanje unapređeno. Umro je nekoliko godina posle Hristovog rođenja, ne od ruke ubice kako se to često dešavalo, nego mirno u svom krevetu.

Stihovi 21 i 22: A na njegovo će mesto doći neznatan [zao – eng. prevod] čovek, kome nije namenjena čast carska; ali će doći mirno i osvojiće carstvo laskanjem. I mišice koje plave on će poplaviti i polomiti, pa i kneza s kojim je učinio veru.

Avgusta je nasledio zaista zao čovek, Tiberije Cezar. On je carstvo dobio „laskanjem“ na miran način. Kad je postao imperator, ispoljio je neizrecivo užasan karakter, ubijajući nevine ljude, postupajući lepo sa svojim neprijateljima i laskajući im da bi ih zatim hapsio i ubijao. Seneka kaže da je Tiberije neprestano bio u stanju pijanstva, od vremena kad je počeo da pije pa sve do smrti.

Ali Tiberije je bio odnesen „poplavom“ žestokog protivljenja koje je izazvala njegova zloća. U svojoj sedamdeset osmoj godini života, bio je ubijen. Kao potop, on je „poplavi“ mnoge; sada je poplava odnela njega i „polomila“ ga.

Međutim, još je neko bio „polomljen“ za vreme vladavine Tiberija Cezara – Knez zaveta, Hristos, Sin Božji, pomenut kao „Pomazanik

vojvoda“ u Danilu 9,25-27. Bio je to najveći događaj u celoj svetskoj istoriji. Uzdižući se iznad uzburkanih talasa izopačene ljudske istorije, stoji ta večna Stena vekova – krst našeg Gospoda Isusa Hrista, odakle dobijamo večno spasenje.

Molim vas da pažljivo uočite kako smrt Hrista, „Kneza zaveta“ potvrđuje bez ikakve sumnje tumačenje tih stihova u Danilu 11. glavi. Hristos je umro samo jednom, pod samo jednom vlašću, pod samo jednim rimskim imperatorom – Tiberijem Cezarem. Poput stručnjaka koji ispituje zemljište, mi vidimo to obeležje kao potvrdu našeg dosadašnjeg razumevanja istorije u tom proročanstvu.

Ljudi sa sve četiri strane sveta okupili su se oko Hrista u Njegovim poslednjim časovima. Grci kao predstavnici kulturnog i ponosnog dela Zemlje, došli su govoreći: „Hteli bismo da vidimo Isusa“ (Jovan 12,21). Razbojnik, kao predstavnik ljudi sa puno padova i promašaja u životu, pokajao se dok je bio razapet sa Isusom. Rimski vojnik, Evropejac, stekao je ubeđenje i rekao: „Ovaj je zaista bio Sin Božiji“ (Matej 27,54). Simon iz Kirine iz Severne Afrike nosio je Njegov teški krst do Golgote, prvi od stotina hiljada Afrikanaca koji će od tada radosno učestvovati u Hristovim patnjama.

Stihovi 23-26: Jer udruživši se s njim učiniće prevaru, i došavši nadvladaće s malo naroda. I doći će mirno u rodna mesta u zemlji, i učiniće što ni ocevi njegovi ni ocevi otaca njegovih ne činiše, razdeliće im plen i grabež i blago, i smišljaće misli na gradove, za neko vreme. Potom će podignuti silu svoju i srce svoje na cara južnoga s velikom vojskom; i car će južni doći u boj s velikom i vrlo silnom vojskom; ali neće odoleti, jer će mu se činiti nevera. I koji jedu hleb njegov satrće ga; vojska će njegova poplaviti, i mnogi će pasti pobijeni.

Do sada nas je anđeo korak po korak vodio kroz svetsku istoriju do vremena raspeća Isusa Hrista, Kneza zaveta. To nas dovodi blizu završetka „sedamdeset nedelja“ ili 490 godina iz poglavlja 9.

Stih 23 trebalo bi da bude početak novog odlomka u našim Biblijama, jer nas anđeo sada vodi na još jedno putovanje, dovodeći nas ovaj put do konačne ere Božjeg dela na Zemlji i večnog trijumfa Njegovog Crkve. Ali on se istim putem vraća do vremena kada je jevrejski narod sklopio sporazum sa Rimljanima („udruživši se s njim“), i pokazuje nam da je od vremena kada je preuzeo protektorat nad Judejom, Rim počeo da se razvija od male vojske, na mudar način.

Taj „zavet [savez – eng. prevod]“ sa Jevrejima sklopljen je 161. pre Hrista, pre doba rimske slave. Od tog vremena, uzdizanje Rima do neospornog svetskog vođe, predstavljalo je pravo čudo. Dok je većina carstava uspostavljana ratom i osvajanjem, razni carevi ostavljali su svoje krune Rimljanima u miru i po sopstvenom izboru. Udaljeni narodi saznali su za mudrost i pravdu Rimljana i zatražili njihovu zaštitu. Rim je dalje učinio nešto što nijedan narod prethodno nije činio; podelio je porez i „plen“ sa pobeđenim ili potčinjenim narodima. Bio je to pokušaj da se vlada pravedno i dobronamerno radi dobrobiti svih naroda. (Tek je kasnije Rim postao svirep.)

„Uporište“ je bez sumnje glavni grad Rim, odakle će „on“ napredovati u ratovanju i veštini sve dok to nebo dozvoli. „Vreme“ neki smatraju godinom proročkog vremena u simbolu, to jest, doslovno 360 godina (videti beleške o poglavlju 7,25).

Anđeo se još vraća unazad, na događaje posle saveza sklopljenog sa Jevrejima 161. godine pre Hrista. Dolazimo do rata između Rima i „južnog cara“ ili Egipta. Marko Antonije i Cezar Avgust borili su se za isključivo pravo vladavine nad Rimom. Antonije se ušančio u Egiptu, gde je sam sebe učinio robom strasti prema zanosnoj egipatskoj kraljici Kleopatri. Antonije i Kleopatra zajedno su pripremili flotu ratnih brodova. Carevi Trakije i Male Azije pridružili su im se protiv Cezara Avgusta i rimskih vojnika. Bogatstvo, brojčana nadmoć i sila bili su na njihovoj strani. Ali nadahnuto proroštvo izjavljuje da južni car „neće odoleti“. U najznačajnijem trenutku pomorske bitke kod Akcijuma 2. septembra 31. godine pre Hrista, Kleopatra se iznenada uplašila i otplovila na svom brodu. Antonije, ludo zaljubljen u nju, takođe je oduštao i tako prepustio pobeđu Avgustu Cezaru.

Oni „koji su jeli“ od Antonijeovog „hleba“, kopnena vojska i generali koji su se borili na njegovoj strani, bili su zgađeni njegovim postupkom, te su se pridružili Cezarovoj vojsci. Na kraju, niko nije ostao odan suludom Antoniju – čak ga je i Kleopatra izdala. U očajanju, on je oduzeo sebi život.

Stih 27: I srce će obojice careva raditi o zlu, i za jednim će stolom lagati; ali se neće izvršiti; jer će kraj još biti u određeno vreme.

Ta dvojica, Antonije i Cezar, tvrdili su da su odani prijatelji, ali su iznutra bili neprijatelji koji su se otimali o presto. Da bi učvrstio njihovo prijateljstvo, Antonije se bio oženio Cezarevom sestrom. Ali nijedan od njihovih pokušaja da se ujedine nije bio uspešan.

Stih 28: I tako će se vratiti u svoju zemlju s velikim blagom; i srce će se njegovo obratiti [biti protiv – eng. prevod] na sveti zavet [savez – eng. prevod], i kad izvrši, vratiće se u svoju zemlju.

Izbeći ćemo zbrku ako imamo na umu da se „car“ pomenut u tim stihovima ne odnosi obavezno na pojedinačnu osobu, već na carstvo ili istaknutu silu u istoriji. Cezar se vratio u Rim sa velikom slavom i mnogo plena posle svoje pobede, a njegovoj povorci trebalo je tri dana da prođe.

Saznajemo da će „njegovo srce [srce Rima] biti protiv svetog saveza (zaveta).“ Napisan za Jevreje, savez opisuje kako su Rimljani bili protiv njih, s kojima je on, kako su razumeli, načinio „sveti savez.“ Rimski general Tit opsedao je grad Jerusalim pet meseci. Glad je bila tako strašna da su neke jevrejske žene jele sopstvenu decu. Time se ispunila Mojsijeva opomena da će Božji narod, ukoliko odbije da saslušati najvećeg od svih proroka, samog Isusa kad bude došao, ostati bez Njegovog vođstva i zaštite. „Te ćeš u teskobi i nevolji svojoj kojom će ti pritužiti neprijatelji tvoji jesti plod utrobe tvoje, meso od sinova svojih

i od kćeri svojih, koje ti da Gospod bog tvoj“ (5. Mojsijeva 28,49-58). Kako su samo užasne bile posledice što su zadesile narod koji je odbacio jedinog Spasitelja sveta! Godine 70 n.e. Tit je potpuno uništio grad Jerusalem i njihov veličanstveni Hram.

Stihovi 29 i 30: U određeno će vreme opet doći na jug; ali drugi put neće biti kao prvi put. Jer će doći na njega lađe Kitejske, i on će se ojaditi, te će se vratiti; i razljutiće se na sveti zavet (savez), i izvršiće; i vrativši se složiće se s onima koji ostavljaju sveti zavet.

Ali sada dolazimo do vremena kada je Rim oslabljen i iskvaren. Premeštanje glavnog grada u Konstantinopolj prethodilo je konačnom raspadu i osvajanju Rimske imperije od strane varvarskih plemena iz Afrike i Evrope 476. godine posle Hrista. (Noge od gvožđa u proročkom Navuhodonosorovom liku predstavljaju pagansko Rimsko carstvo koje sada ustupa mesto podeljenim carstvima Evrope simbolizovanim stopalama od gvožđa i gline.)

Najznačajniji među varvarskim narodima koji su uništili Rimsku imperiju bili su Vandali iz severne Afrike. Njihova prestonica bila je Kartagina na obali Sredozemnog mora. (U jevrejskom jeziku, „Chittim“ odnosilo se na sve obale i ostrva Mediterana.) Vandali su se borili protiv Imperije i pljačkali Rim pomoću svojih brodova koji su plovili iz Kartagine.

Rim je bio „uznemiren.“ Slava paganskog Rimskog carstva se gasila.

Sada je otpočeo drugi oblik delovanja. „Sila „malog roga“ s kojom smo se sreli u 7,21-25, ponovo stupa na scenu. Vandali koji su pobedili Rim, zajedno sa druga dva plemena, Herulima i Ostrogotima, suprotstavili su se porastu moći papstva. Na ta tri carstva skrenuta nam je pažnja u poglavlju 7 kao na tri od „deset carstava“ četvrte zveri, Rima. Trebalo je da oni budu kao rogovi koje je iz korena iščupao „mali rog“, papstvo.

Justinijan, rimski imperator, čeznuo je da odnese pobeđu nad Kartaginom i Vandalima da bi ih kaznio za njihove upade u Rim. Ali

bojao se da otpočne, zato što rimska vojska nije bila tako jaka kao ranije. Neophodno ohrabrenje dobio je od rimokatoličkog biskupa koji ga je opomenuo da treba da savlada Vandale zato što su oni smatrani „Hristovim neprijateljima.“

Tako se rimski imperator složio sa „onima koji ostavljaju svet zavet“. Biskup se zaista odrekao istinitog jevanđelja Isusa Hrista.

I upravo je u cilju pobjede nad Vandalima i njihovim prijateljima, imperator Justinijan napisao svoj čuveni dekret u kome uzdiže rimskog biskupa kao „poglavara Crkve“ i „ispravljača jeretika.“ Tako je papstvo rođeno 538 . godine n.e., čime se značajno ispunilo Danilovo proročanstvo. Svet je počeo da ulazi u ponoćnu tamu – a pravo podne papstva.

Stih 31: I vojska će stajati uz njega, i oskvrniće svetinju u gradu, i ukinuti žrtvu svagdašnju i postaviće gnusobu puštošnu.

Jeste li ikada posmatrali kako se na pozornici događaji odvijaju noću, a reflektori osvetljavaju različite igrače ili glumce koji su u tom trenutku u središtu pažnje? Danilo 11 je pozornica tokom 2300 godina iz Danila 8,14 i dalje do „vremena posletka.“ Od stiha do stiha, reflektor nadahnutog proroštva izdvaja za nas ključnu silu koja u tom posebnom vremenu predstavlja fokus Božjeg otkrivenja. Ključ je njena posebna povezanost sa Njegovim delom na Zemlji.

Sada prelazimo sa paganskog na papski Rim. Ovaj stih nas vraća u poglavlje 8,11.12 gde čitamo o „malom rogu“ koji uze u sebe „svagdašnjeg [stalnog].“ Taj stih dakle objašnjava 8,11-13. Prestonica Rimske istorije je sada preneti u Konstantinopolj (danas Istanbul), a rimski biskup je ostavljen kao najznačajnija ličnost na Zapadu. Mi sada vidimo papstvo osvetljeno reflektorom proročkog interesovanja. Ono upija nešto značajno, unoseći ga u sebe – paganizam – „stalnog u prestupu.“

Jevrejska reč „oružje“ [vojska, u Daničićevom prevodu] označava vojnu moć upotrebljenu da se papstvo ojača i učini vrhovnom silom. „Svetinja snage“ [eng. prevod] takođe znači posvećeno mesto *vojne* moći. (U jevrejskom je upotrebljena reč *miqdash*, drugačija reč od *qo-*

desh u Danilu 8,14 koja označava samo Božju svetinju. U Isaiji 16,12 i Jezekilju 28,18 nalazimo da *miqdash* može da znači sotonina ili paganska svetinja.) Neki biblijski naučnici vide tu „svetinju snage“ kao osnovu ili dom paganizma, to jest, grad Rim koji je bio središte svetskog paganstva, uništen poharan, opljačkan 410. godine n.e. Jevrejski termin ovde upotrebljen ne odgovara nijednom opisu Božje svetinje na nebu.

Kao što smo videli u Danilu 8, reč „žrtva“ nije deo originalnog teksta, gde se kaže „stalan u prestupu“ (8,12). Prema tome, ona se odnosi na neprestanu pošast paganizma koji je predstavljao veliko iskušenje za Božji narod u Vavilonu, i nastavio to da bude i kasnije sve do doba papstva koje se pokazalo kao nešto još gore. Vizija *chazon* u poglavlju 8 prikazuje dva zla blizanca „stalnog u prestupu“ i „gnusobu pustošnu“, ovo drugo kao još gore.

U „viziji“ (*chazon*) u Danilu 8,11-13, prorok je video kako se paganstvo uzdiže, ili ugrađuje, apsorbuje u „mali rog“, papstvo. Bio je to jedinstveni razvoj u svetskoj istoriji. Više osoba od autoriteta komentarišu o tome mudrije nego što su toga i bile svesne:

„Što je hrišćanstvo [to jest, rimokatolicizam] više istiskivalo neznabožačko bogoslužjenje, to je više upijalo elemente paganizma.“¹

„Dok su protestanti tradicionalno držali do ideje o crkvenom sinkretizmu da bi opravdali svoje postojanje, skorašnji biblijski naučnici dokazali su da paganstvo poznog antičkog doba nije umrlo posle četvrtog veka, već da se pre pripojilo Crkvi, preoblikujući je... [putem] asimilacije paganskih formi od strane crkve, ... [što je izazvalo] kasnije utapanje Evrope u tamu...“²

„Paganizam je trajno pomračenje božanske blagodati. Mnogi hrišćani žive u senci tog ubitačnog pomračenja.“³

1 *The History of the World*, Word Locke and Co. (London), page 167; quoted by Ernest H.J. Steed in *Two Be One* (Logos International, 1978), p. 118.

2 Arthur W. Hunt, III, *The Vanishing Word, The Veneration of Visual Imagery in the Postmodern World* (Wheaton, 111.: Crossway Books, 2003), p. 57.

3 Alexander Balmain Bruce, *The Galilean Gospel* (Edinburgh: Macniven and Wallace, 1882), p. 96.

Ali ovde u poglavlju 11,31 vidimo da je upotrebljena drugačija jevrejska reč. Za pagnastvo se ne kaže da je apsorbovano malim rogom kao u poglavlju 8, nego da je nestalo u političkom i vojnom smislu, tako da nijedna zemaljska sila nije mogla da ustane protiv papstva. Oni koji su tvrdili da su Hristovi sledbenici „ostavili su sveti zavet [savez – hebrejski original]“ (stih 30) u kome je Bog obećao da će biti njihova sila ili podrška, i okrenuli se građanskim vlastima da to dobiju, „oružju“ generala i zapovednicima vojski. To je pripremiло put za uspostavljanje „gnusobe pustošne“, nečeg što se pokazalo gorim od „stalnog u prestupu.“

Vizija koju je Bog dao Danilu opisuje religiju papstva kao paganimizam odeven u Hristovu odeću. „Ko čuje moje reči“, rekao je Isus, „i veruje Onome koji me je poslao, ima večni život i ne dolazi na Sud, nego je prešao iz smrti u život“ (Jovan 5,24). Ta vera Isusova predstavlja suprotnost u odnosu na „gnusobu pustošnu.“

Stih 32: I koji su bezbožni prema zavetu, on će ih laskanjem otpaditi; ali narod koji poznaje Boga svog ohrabriće se i izvršiće.

Dobre stvari postaju „izopačene“ kad se pokvare. Vera Isusova bila je najdivnija i najsnažnija istina koju je svet ikada video. U Hristovim danima (kao i u našim) čak ni Njegovi neprijatelji nisu mogli „naći greha na Njemu.“ Sotona je naučio da ne treba da pokušava da se Hristu suprotstavlja otvoreno. On mora „iskvariti“ hrišćanstvo iznutra. Papstvo je postalo njegovo oruđe.

Na koji je način ono „bezbožno“? Postoje koraci u otpadu:

1. Rani crkveni „oci“ počeli su da tumače Sveto pismo prema paganskoj misli. Verovatno je prvo hrišćansko učenje koje će se iskvariti bila doktrina o ljubavi koja na novozavetnom grčkom jeziku glasi *agape*. Helenistička ideja o *erosu* postepeno se uvukla u ideju *agape* u umovima ljudi. Ovo je išlo uporedo sa usvajanjem doktrine o urođenoj besmrtnosti od strane Crkve.

2. Dalje, da bi se pridobilo više „obraćenika“, učenja Biblije su izmenjena da bi se prilagodila poštovanju idola, što je predstavljalo

prekršaj druge od deset zapovesti. Da bi našla opravdanje za taj greh, Rimaska crkva je izbacila drugu zapovest a desetu podelila na dva dela.

3. Istinski dan odmora, spomenik Božjeg stvaranja, postepeno je uklonjen, a prvi dan sedmice, kod drevnih pagana posvećen obožavanju sunca, uzdignut je na njegovo mesto. Tako je uklonjen pečat autoriteta Boga nebeskog.

4. Biblija je bila skrivana od običnog naroda. Smatrana je tako teškom da su jedino sveštenici mogli da je tumače. Tako je glas Svetog Duha bio učutkan.

5. Zbog lažnog učenja da umrli žive i dalje, otvoren je put za obožavanje device Marije i „svetaca“, i tako je narod bio naveden da skrene pogled sa Hrista u kome jedino možemo imati oproštenje, na zasluge samog grešnog čoveka. (To je naraslo do savremenih napora da se Mariji pripiše učestvovanje u otkupljenju.)

6. Pape i sveštenici uzeli su sebi pravo da opraštaju grehe, što jedino Hristos može činiti. Ljudi su navedeni da se pouzdaju u sopstvena dela za spasenje, umesto da se uzdaju samo u pravednost i spasenje koje daje Sin Božji.

7. Verska sloboda je ukinuta. Ljudi su prisiljavani, pod pretnjom zatvora, mučenja i smrti da ispovedaju veru koju nisu mogli prihvatiti srcem. Tokom mračnih vekova ljudi su mučeni jednostavno zato što su se usudili da priznaju Hrista kao svog jedinog Spasitelja, umesto da odaju počast tajni bezakonja.

Ali tu i tamo uvek je bilo nekih koji su „poznavali svog Boga.“ Gospod Isus je uvek u svakoj zemlji i svakom naraštaju imao ljude koji su Mu verno služili. Među onima što su se snažno opirali tim lažnim učenjima bili su Valdenžani koji su se krili u Alpima Pijemonta. Zahvaljujući njima sačuvana je za nas svetlost poznanja o Bogu. Oni su bili preteče protestantske reformacije. Oni su živo verovali u Hristovu službu kao našeg Prvosveštenika u nebeskoj svetinji. Oni su krvarili i umirali da bismo mi danas mogli uživati versku slobodu, i imati celokupnu blistavu svetlost Hristove istine. U našim danima ima hiljada onih koji Ga istinski poznaju, koji svoju veru u Njega neće prodati ni po koju cenu. Neka bi Bog dao da i mi budemo među njima!

Stih 33: I razumni u narodu naučiće mnoge, i padaće od mača i ognja, ropstva i grabeža mnogo vremena.

„Mnogo vremena“ iznosilo je 1260 godina. Verne sluge Hristove kao što su Valdenžani, prurušeni u trgovce, putovali su širom Evrope poučavajući biblijsko znanje i Hristovu službu kao našeg Prvosveštenika. Oni su to činili tiho, obraćajući se onima koji su hteli da slušaju.

Stihovi 34 i 35: Ali padajući dobiće malu pomoć; i mnogi će pristati s njima dvoličeci. I od razumnih će pasti neki da bi se okušali i očistili i ubelili do roka, jer će još biti rok.

Ljudi poput Džona Viklifa u Engleskoj, Husa i Jeronima u Češkoj, i Lutra u Nemačkoj, obezbeđivali su ovde pomenutu „pomoć.“ Ljudi su učeni da ispoljavaju veru jedino u Hrista kao Prvosveštenika. On „zauvek živi da... posreduje“ za one koji veruju (Jevreji 7,25). Nikakva sila ni na nebu ni u paklu nikada nije mogla da „ukine“ Njegovu nebesku službu! Hiljade su bile oslobođene okova tame koji su im sputavali dušu.

Međutim, sama reformacija se na kraju iskvarila. Umorni od neprestane borbe, reformatori su potražili pomoć i podršku od svojih vlada za pobedu istine, umesto da se oslone samo na Hrista. Većiti problem bio je sjedinjenje crkve i države! Jevandeosku vest gušili su sebičnost i politika. Protestantska reformacija ponovo je postala zarobljenik vladara ovog sveta. „Mnogi će pristati s njima dvoličeci“, rekao je anđeo.

Reformacija koja je otpočela sa Viklifom i Luterom danas i dalje ide napred. Svakako, mi želimo da imamo zajedništvo sa onima koji slede Hristovu svetlost, one koji „znaju Boga svojega i... i čine podvige“ [engl. prevod]!

Sada smo dovedeni do „vremena posletka.“ U poglavlju 7 saznali smo da je papstvo trebalo da vlada samo 1260 godina. U 1798. Bertije je zarobio papu, njegova svetovna vlast je oslabila i mračni vek došao je kraju. Ovo je dakle početak „vremena posletka.“ Mi sada živimo u tom vremenu!

Stihovi 36-39: I taj će car činiti što hoće, i podignuće se i uzvisiće se iznad svakoga boga, i čudno će govoriti na Boga nad bogovima, i biće srećan dokle se ne svrši gnev, jer će se izvršiti što je određeno. Neće mariti ni za bogove svojih otaca ni za ljubav žensku, niti će za koga boga mariti, nego će se uzvišivati nada sve. I na mesto Boga najsilnijega slaviće boga kog oci njegove ne znaše, slaviće zlatom i srebrom i dragim kamenjem i zakladama. I učiniće da gradovi Boga najsilnijega budu boga tuđega; koje pozna umnožiće im slavu i učiniće ih gospodarima nad mnogima i razdeliće zemlju mesto plate.

„Car“ je ovde očigledno sila koja će biti u centru pažnje u tom posebnom istorijskom vremenu, pri kraju 1260 godina papske nadmoći. Duga noć se bliži kraju. Protestantizam je oslobodio mnoštvo ljudi od potčinjenosti papskoj vlasti. Sada jedno od njegove najvernije „dece“ ustaje kao buntovnik protiv učenja papstva. Te neistine izazvale su najuzasniju pokvarenost medju ljudima jedne od evropskih najprosvetljenijih nacija – u carstvu Francuske.⁴

U ovoj tački našeg proučavanja pogledaćemo proročanstvo kao što su to učinile protestantske crkve početkom 19. veka. Hiljade među njima probudile su se iz dugog sna i shvatile da knjige proroka Danila i Otkrivenje nisu „zapečaćene“, nego „otvorene“ za proučavanje i razumevanje. Biblijska društva - Britansko i Strano i Američko obrazovana su neposredno pre isteka 1260 godina. U mnogim denominacijama došlo je do izuzetnog „adventnog probuđenja“ koje je izazvalo silno uzbuđenje kod mnoštva hrišćana. „Vreme posletka“ otpočelo je pri završetku 1260 godina papske nadmoći. Noć je ustupila mesto zori.

Isusove reči: „Ovaj naraštaj neće proći dok se sve ovo ne dogodi“ (Matej 24,34) oni su razumeli kao da Isus planira da dođe za njihovog života.

4 Neki imaju drugačije shvatanje odavde pa nadalje. Neka ih Sveti Duh blagoslovi i vodi u njihovom proučavanju. Ono što vidimo ovde i dalje jeste ono što su verni hrišćani verovali mnogo godina. Kada Gospod nađe za shodno da nam podari bolje razumevanje, mi treba da budemo spremni da Ga saslušamo. Ali svaka „nova svetlost“ mora biti utemeljena na čvrstom dokazu.

Ti hrišćanski vernici uspjeli su da shvate Danila praktično baš kao što smo izneli u ovoj knjizi. Kao u slagalici čiji se elementi na kraju svi slože, oni su bili radosni što vide da se proročanstva Danila i Otkrivenja uzajamno dopunjuju i sačinjavaju dragocenu „sadašnju istinu“ (prema izrazu iz 2. Petrove 3,1). Događaj za događajem tadašnje istorije potvrđivali su njihovo razumevanje Danila.

Sada nailaze neka burna događanja u velikoj francuskoj naciji (koja je nešto pre toga tako plemenito pomogla mladim Sjedinjenim Američkim Državama da dobiju nezavisnost). Za te mnogobrojne pobožne hrišćane, ogromna komešanja u Francuskoj izgledala su kao tačno ispunjenje ovog proročanstva. Detalj za detaljem pristizao je do nečega što se činilo nadahnutim „mestom“ u proročkoj slici.

Sve oči Zapadnog sveta bile su okrenute Francuskoj. I u zaključku Danila 11, „reflektor“ proročke zainteresovanosti upravljen je na nju kao na glavnog aktera. Godine 1793. vođe Francuske otvoreno su odbacile hrišćansku religiju (po njihovom shvatanju to je bilo rimokatoličanstvo). Za svaki slučaj oni su bacili i Sveto pismo (ne poznajući njegova učenja). U ime francuske nacije, oni su zvanično porekli postojanje Boga – deklaracija jedinstvena po tome što predstavlja jedan od dekreta vladajuće skupštine Francuske, a ne neka privatna mišljenja izrečena od strane pojedinaca. Kad je „Trinaest kolonija“ zvanično „izrazilo“ svoje verovanje da su „svi ljudi stvoreni jednaki“, Francuska je zvanično izjavila da Taj Stvoritelj ne postoji! Tako je „car“, sama vlada, javno činio „što hoće“, uzdizao sebe „iznad svakoga boga“ i „čudno govorio na Boga nad bogovima.“

Rimski biskup Pariza pridružio se tim ateističkim koracima! Javno je rekao da je bio obmanut celog svog života jer je sledio „hrišćansku“ religiju, i otvoreno ustvrdio da nema Boga. Mnogi koji su celog svog života tvrdili da su hrišćani povelili su se za njegovim primerom.

„Car“ nije „mario za bogove svojih otaca.“ Sva hrišćanska bogoslužjenja bila su zabranjena. Crkveno zlato i srebro prisvojila je vlada. Crkvena zvona su razbijena i pretopljena u topove. Sveto pismo je javno spaljeno. Biblijska sedmica od sedam dana je ukinuta, i zamenjena „sedmicom“ od deset dana za izvesno vreme. Brak je ukinut kao sveta

ustanova, uz izjavu da je obavezujući samo u zavisnosti od volje i zadovoljstva obeju strana. Na taj način nije se „marilo“ za „želju žena“ da ih muževi vole i brinu o njima tokom celog života.

Međutim, ubrzo su te krajnosti revolucije uplašile vladare u Francuskoj. Oni su shvatili da narod mora *nešto* obožavati, ili će ubrzo nestati zakonitosti i reda. Stoga su smislili novog „boga“ za koga nisu znali njihovi očevi. Jedna popularna igračica sumnjive reputacije izabrana je kao predstavnica „razuma“ i javno uzdignuta pred ljudima kao pravi predmet njihovog obožavanja i žrtve. To je bio taj novi „bog“ koji je trebalo da zauzme mesto „Boga njihovih otaca.“ Ta žena je odvedena u katedralu Notr Dam i postavljena za „Boginju Razuma“ nacije. Širom Francuske održavane su slične ceremonije.

Taj „bog“ mogao je biti nazvan „bog vojnih snaga“, jer je svrha javnog obožavanja „Razuma“ bila da se obezbedi lojalnost i podrška naroda vojsci Francuske, koja će ubrzo pokušati da osvoji svet.

Hrišćanstvo, kada je čisto, predstavlja najmoćnije sredstvo za prosvetljenje, napredak, slobodu i sreću nacije. Izopačeno i otpalo „hrišćanstvo“ je paganizam u Hristovoj odeći. On ostavlja nepotčinjenim ponos grešnog ljudskog srca i klanjanje sebi (*gadal* Danilovog „stalnog u prestupu“). On uvek teži da izazove preteranosti, kao što je bila mržnja u Francuskoj revoluciji 1793-1799. „Hodiću slobodno, jer tražim zapovesti tvoje“, kazao je David (Psalam 119,45). Isusov „jaram je blag“ i Njegovo „breme... lako“ (Matej 11,28-30).

Vođe revolucije i ateizma u Francuskoj bili su „uporište“, tj. autoritet vlade, do 1799. godine. Jedna od najvrednijih akcija vlade bila je konfiskacija i preraspodela bogatstva oko dve trećine francuske zemlje, koju su prethodno u vidu ogromnih imanja posedovali Rimski crkva i nekadašnje plemstvo i vladari Francuske. Ta zemlja je zatim bila razdeljena i prodana na aukciji u manjim delovima svakome ko je mogao da je kupi. Dakle, kako proroštvo izjavljuje, „razdeliće zemlju.“

Iz terora Francuske revolucije izranja jedna od najistaknutijih figura 19. veka – Napoleon Bonaparta. Početkom 19. veka, mnoštvo protestantskih i rimoktoličkih hrišćana videli su u Danilu 11 opis te istorije. Da smo živeli u njihovo doba, i mi bismo je videli.

Da li bi moglo biti da je ono što je tada predstavljalo „sadašnju istinu“ još i danas sadašnja istina? Ova knjiga zastupa stav da je Isus zaista nameravao da se vrati na Zemlju po svoj narod još za života onih koji su prvi počeli da shvataju Danilo i Otkrivenje na početku „vremena posletka.“ Njihova proročka izlaganja bila su brižljivo proučena; njihovi zaključci savesni i razumni. Istina je i dalje istina. Božja reč nije izneverila, ali je Božji narod propustio da „dalje sledi“ „svetlost“ opravdanja verom koja se neprestano razvija. Njihovi neuspesi odložili su konačni pobedonosni kraj „velike borbe između Hrista i sotone.“ Odlaganje nije bilo posledica pogrešnog shvatanja proročanstava, već propusta da se pojme otkrivenja „večnog jevanđelja“ koja doprinose sopstvenoj poniznosti. Ono tek treba da „obasja zemlju slavom“ kad poruka četvrtog anđela iz Otkrivenja 18 bude jasno objavljena.

Stih 40: A u poslednje vreme južni će se car pobiti s njim; i car će severni udariti na njega kao vihor s kolima i konjicima i s mnogim lađama, i ušavši u zemlje poplaviće i proći.

Sećamo se kako je anđeo govorio Danilu mnogo puta na početku ovog poglavlja o „severnom caru“ i „južnom caru.“ To su dva glavna aktera u ovom proročanstvu. To su sile koje su vladale u severnim i južnim delovima onoga što je prvobitno bilo carstvo Aleksandra Makedonskog. To je jednostavan obrazac identiteta koji je očigledno izabrao Bog.⁵

Razlog zašto je Gospod tako brižljivo iznosio detalje o tim mračnim ratovima, porazima i pobedama careva „severa“ i „juga“, očigledno je da se naša vera utvrdi van svake sumnje u pogledu *završnog* dela ovog proročanstva. Egipat ostaje „južni car“ tokom čitave te istorije, a

5 Ima iskrenih biblijskih naučnika koji veruju da je „severni car“ papstvo. Oni zasni-
vaju svoje verovanje na paralelama između poglavlja 7 i 8, gde papstvo sledi posle ze-
maljskih svetskih carstava. Prilično je očigledno da biblijski naučnici još nisu postigli
jednodušnost. Uz toliko mnogo toga u ovoj blagoslovenoj Danilovoj knjizi koju Isus
želi da „čitamo“ i „razumemo“ i koja je sve do sada bila toliko smisljena, mi želimo da
„smerno hodimo“, budemo ponizni i čeznemo za svakom svetlošću koju Sveti Duh
ima za nas.

islamska sila je stotinama godina zauzimala teritoriju koja je prvobitno pripadala „severnom caru.“⁶

Izgleda da proročanstvo ne daje nikakav razlog da pretpostavimo kako anđeo sada želi da Danilo „careve“ sa severa i juga razume na neki drugačiji način. Proročanstvo u ovom poglavlju bilo je do sada veoma otvoreno, nikada simbolično. Uz razumevanje da anđeo nastavlja istim jasnim jezikom upotrebljenim u stihovima 1-39, opisuju se komešanja među narodima u samom „poslednjem vremenu“, koje je prepoznato kao 1798. godina.

Oni koji su s dubokim poštovanjem proučavali Bibliju u to vreme i kratko posle toga kada su mogli da događaje sagledaju u retrospektivi, imali su izvesna ubeđenja o tome šta bi to moglo da znači. Takav jedan rat zaista se dogodio baš te godine. Napoleon je smatrao da su Egipćani „teško uvredili Francusku“ i zaratio je protiv njih. Daleko moćniji, preteći da će osvojiti Egipat, izazvao je turskog sultana da se bori na strani Egipćana. Drugog septembra 1798. sultan je objavio rat Francuskoj. Englezi su se pridružili Turcima, i svojom udruženom flotom od „mnogo lađa“ primorali Napoleona da se povuče prvi put u svojoj karijeri. Ta dobro poznata događanja u tadašnjoj savremenoj istoriji ojačala su ubeđenje proučavalaca Svetog pisma da je „poslednje vreme“ zaista otpočelo.

Znamo da je Bog jedno celo poglavlje u Otkrivenju posvetio istoriji islama u proročanstvu (poglavljje 9). Da li On možda i ovde usmerava našu pažnju na jedan paralelni odlomak na neki način? Mi vrlo dobro znamo da je islam na svetskoj sceni daleko više i snažnije prisutan nego što je iko od nas pomišljao pre jedne generacije.

6 Mi smo uglavnom sledili tumačenje objavljeno u knjigama Uriah Smith, *Daniel and the Revelation* i S.N. Haskell, *The Story of Daniel the Prophet*. Njihovo tumačenje stihova 36-39 deluje isto tako razumno kao ono koje daju ostali komentatori našeg doba. Međutim, ne usuđujemo se da budemo dogmatični ili preterano uvereni kad je reč o identitetu „cara“ iz stiha 36. Neki u ta četiri stiha vide opis papstva. Vreme će eventualno pokazati da li je njihovo tumačenje ispravno. Ipak, s obzirom na dosad raspoložive činjenice, autor smatra da je ovde izneto tumačenje najjednostavnije i razumno. Gospod je obećao da će On svako saznanje o proročanstvima, neophodno za naše spasenje, dati na vreme svom narodu, jer „razumni će razumeti“ (Danilo 12,10).

Međutim, razumevanje je daleko od potpunog i zadovoljavajućeg. Ne možemo ići dalje od toga nego da ponovo potvrdimo svoje pouzdanje u činjenicu da istorija ispunjava proročanstvo, i sačekamo da Sveti Duh pouči današnju Crkvu kako bi stekla jasnije razumevanje. Obilni dokazi utvrdili su proročku veru misaonih hrišćana u devetnaestom veku; naši duhovni neuspesi i to što smo „mlaki“ u svojoj odanosti Hristu nisu posledica njihovog pogrešnog razumevanja proročanstava u Danilu i Otkrivenju, nego naš propust da dokučimo razvojnu svetlost jevanđelja o opravanju verom.

Stih 41: I doći će u krasnu [slavnu – eng. prevod] zemlju, i mnogi će propasti, a ove će se izbaciti od njegovih ruku: Edomska, Moavska i glavni deo sinova Amonovih.

„Slavna zemlja“ je termin koji kao da se može primeniti samo na Danilovu rodnu zemlju Palestinu, dom Božjeg naroda u njegovo vreme. Islamske snage, potpomognute britanskim, prohujale su Palestinom u svojoj kampanji da Francuze i Egipćane vrate nazad na jug godine 1800-1801. Vredno je zapaziti da su moderni narodi nastanjeni na drevnoj teritoriji Edomaca, Moavaca i Amonaca izbegli pljačkanje i propast tom prilikom. Proučavaoci Biblije u to vreme gledali su na to kao na ispunjenje ovog detalja.

Stihovi 42-45: I posegnuće rukom svojom na zemlju, i zemlja Misirska (Egipat) neće umaknuti. I osvojiće blago u zlatu i u srebru i sve zaklade Misirske; i Livijani (Libanci) i Etiopljani ići će za njim. Ali će ga glasovi s istoka i sa severa smesti, te će izaći s velikim gnevom da pogubi i zatre mnoge. I razapeće šatore dvora svojega među morima na krasnoj svetoj gori; i kad dođe k svome kraju, niko mu neće pomoći.

Neki proučavaoci Svetog pisma shvatili su da se „glasovi s istoka i sa severa“ koji su uznemirili „severnog cara“ odnose na provokacije potekle od Rusije i Persije, koje su dovele do Krimskog rata 1853-1856

i Rusko-turskog rata 1877. Turska, iako slaba, besno je nasrnula i divlje se borila.⁷

Ali ona nije bila na visini izuzetno moćne Rusije. Izgledalo je kao da će Turska tada i tamo „doći svome kraju.“ Ali u tom trenutku Engleska i Francuska su joj priskočile u pomoć, i Rusiji je naloženo da se povuče.

Od tog vremena, islamska turska nacija smatra se „bolesnikom na istoku“, veštački podržavana velikim silama Evrope i Amerike koje nisu želele da vide kako je Rusija pobeđuje. Narodi su shvatili bolje nego ikada ranije da je ključ svetske dominacije Srednji istok. Turska se i dalje držala uskog pojasa svoje evropske teritorije tokom svih tih decenija, izbegavši za dlaku uništenje u dva svetska rata kad je bila izložena ozbiljnim pretnjama. Kao da je nešto zadržavalo konačnu bitku.

Događaji na Srednjem istoku mogli bi uveliko da ugroze svetski mir. Nafta su svi danas gladni, a Srednji istok poseduje ogroman deo svetskih zaliha. Ono što oni rade sa svojom naftom, i koju joj cenu daju znatno utiče na mnoge zemlje. Islam, naizgled dugo usnuo, prenuo se i krenuo u novi *džihad*, ili sveti rat, da sebe učini vrhovnom silom u religijskom, političkom i ekonomskom smislu. Nafta je sada njegovo oružje.

7 Oni biblijski naučnici koji su smatrali da je „sjeverni car“ sada postao papstvo, očekuju da će papstvo u bliskoj budućnosti premestiti svoj „presto“ koji mu je dala „zver“ iz Otkrivenja 13,1,2, u grad Jerusalem u Palestini. U jedno možemo biti prilično sigurni: o tim stihovima još nije izrečena poslednja reč. Onaj koji voli Bibliju mora budno paziti, usrdno se moliti, ponizno hodati kako bi uvek bio spreman da razazna vođstvo Svetoga Duha. Ti stihovi, tesno povezani sa ozbiljnim događajima iz Danila 12,1-3, od velikog su značaja za sve koji gledaju prema nebu. Misaoni proučavaoci Danila, duboko razmišljajući o tim stihovima, citiraju Otkrivenje 13,8 gde se kaže: „Klanjaće joj se [zveri koja simbolizuje papstvo] svi stanovnici zemlje čija imena od postanka sveta nisu upisana u knjigau života zaklanog Jagnjeta.“ Oni predlažu ono što Pismo tvrdi, da će na samom kraju ljudske istorije, terorizam navesti papstvo i islam da se ujedine, jer će u to vreme postojati samo dve „religije“ na Zemlji: (a) ono što predstavlja „zver“ (papstvo), i (b) jevanđelje iz Otkrivenja 14, vest koja priprema jedan narod za Isusov povratak. (Videti naš tom „bliznac“, *Jevanđelje u Otkrivenju, The Gospel in Revelation*, pp. 94-100.)

Ne bi bilo mudro sada napustiti razumevanje koje su hrišćani stekli o ovim proročanstvima za vreme velikog adventnog probuđenja u 19. veku. Postoji nepogrešivi dokaz da je Sveti Duh delovao u tom velikom duhovnom pokretu. Ko je mogao da predvidi da će danas islam i Srednji istok biti najuticajnije i najbitnije locirane nacije u svetu? Dakle, veliki deo Danila 11. poglavlja bavi se stvarima koje su se dogodile na Srednjem istoku. Možda će se zaista završni deo tamo konačno i ispuniti.

Bez sumnje, sve je bilo spremno tokom druge polovine devetnaestog veka za završetak zemaljske istorije i slavni drugi dolazak našeg Gospoda i Spasa Isusa Hrista. Samo je jedna stvar sprečavala konačno ispunjenje Danilovog proročanstva: Božji narod nije bio spreman.

„Gospod ne odugovlači da ispuni obećanje, kao što neki misle da odugovlači, nego je strpljiv prema vama, pošto ne želi da iko propadne, nego da se svi pokaju“ (2 Petrova 3,9).

Od kada anđeli zadržavaju izbijanje Armagedonske bitke, Sveti Duh obavlja moćno delo u celom svetu. Hiljade koje su nekada bile u ponoćnoj tami paganizma sada se raduju pozna(va)nju Spasitelja. Koliko bi trebalo da budemo zahvalni što se stih 45 još nije ispunio, jer kad se on ispuni, odmah će uslediti završni događaji iz poglavlja 12 i prilike da ljudi odgovore Spasitelju zauvek će nestati.

Kad „car severni“ (ma ko on bio!) „dođe k svome kraju [i] niko mu neće pomoći“, Hristos naš veliki Prvosveštenik, koga anđeli nazivaju „Mihailo“ moraće da napusti svoje delo Spasitelja i pripremi se da brzo dođe kao Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima. Tada će se s neba čuti naredba: „Neka nepravednik i dalje čini nepravdu,... i ko je svet, neka se i dalje posvećuje“ (Otkrivenje 22,11).

Do tog sudbonosnog dana, narodi će uznemireno pratiti kako „car severni“ dolazi svome kraju, dok će sluge Gospodnje paziti na kretanje svog velikog Prvosveštenika u nebeskoj svetinji. „Danas ako mu čujete glas, neka vam ne otvrdnu srca“ (Jevrejima 3,7.8).

Gospode, shvatili smo da anđelove reči upućene Danilu opisuju ono što mi vidimo u našem svetu danas. Naša srca bivaju prožeta ozbiljnošću jer shvatamo da će sve zemaljske stvari uskoro doći svome

kraju. Ti sada samo čekaš da Tvoj narod nađe u Isusu svog potpunog i savršenog Spasitelja od sebičnosti i greha.

Gospode, neka Tvoje čekanje ne bude uzalud! Dok sunce tone na zapadnom delu neba, upiši naša imena u svoju knjigu života. Ovo Te molimo u Isusovo ime. Amin.

12. DANILO VIDI KRAJ SVETA

DANILO 12,1: A u to će se vreme podignuti Mihailo veliki knez, koji brani tvoj narod; i biće žalosno vreme, kakvog nije bilo od kako je naroda do tada; i u to će se vreme izbaviti tvoj narod, svaki koji se nađe zapisan u knjizi.

„Mihailo“ je sam Hristos.¹ U Njegovom slučaju „podignuti se“ znači da On počinje da vlada kao Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima. To saznajemo razmatranjem upotrebe reči „nastati“ [na engleskom ustati] u stihu 2 poglavlja 11, gde vidimo da tri persijska cara tek treba da „ustanu“, to jest vladaju.

Kad „car severni“ dođe svome kraju, Hristos će otpočeti svoju dugo očekivanu vladavinu. Sve do sada, Hristos vrši svoje delo Posrednika i Prvosveštenika u nebeskoj svetinji. „U to vreme“ koje razmatramo u ovom stihu, On će prestati sa svojim delom Spasitelja od greha, i postati moćni Sudija za neprijatelje a Zaštitnik svog naroda. Čekati da „car severni“ dođe svome kraju pre nego što poslušamo Spasitelja znači čekati dok ne bude suviše kasno. *Vrata milosti koja su tako dugo ostala otvorena, tada će se zauvek zatvoriti.*

Kad Hristos prestane da posreduje za grešnog čoveka, Sveti Duh će se povući. Očekuje se sada u svetu prava eksplozija duha pobune i potisnutog gneva da će ljudi biti preko mere zapanjeni kad se obuzdavajući uticaj Božjeg Duha konačno povuče. Tada će zaista doći „žalosno vreme, kakvog nije bilo od kako je naroda do tada.“ Tu i tamo, čak i danas, možemo bar donekle da sagledamo užase koji će uslediti kad ljudi budu odbacili Duh Božji. To je samo predukus onoga što će zadesiti čitav svet, kad se zatvore vrata. Ljudi koji ne veruju biće prepušteni sopstvenim putevima bez ikakve zadržke.

„U to će se vreme izbaviti tvoj narod, svaki koji se nađe zapisan u knjizi.“ Danilov narod je *Božji* narod, ne neko posebno pleme, rasa ili nacija, kao što su doslovni Jevreji, već oni iz „svakog naroda, plemena, jezika i narodnosti“ (Otkrivenje 14,6). Njihova imena su *zadržana* „u

¹ To ime znači „Ko je kao Bog?“ To je samo Hristos.

knjizi“, zato što su odgovorili na Hristovu ljubav koja čezne za njima. (Galatima 3,29)

Ta značajna „knjiga“ u kojoj su zapisana imena Božjeg naroda jeste Jagnjetova „knjiga života“ (videti Otkrivenje 13,8). Ona se naziva „knjiga života“ zato što će samo oni čija su imena sadržana u njoj primiti dar večnog života. Jovan nam govori kako je video u svojoj viziji da „ko god nije bio upisan u knjigu života, bačen je u ognjeno jezero.“ (Otkrivenje 20,15)

I mi moramo znati, sem toga, da naše ime neće biti *izbrisano* iz te knjige. Isus nas je upozorio da *otpočeti* hrišćanski život nije dovoljno. „Slediti neprestano“, „držati veru“ je ono za šta je Spasitelj zainteresovan. Moguće je i da nečije ime bude „izbrisano“ pošto se već upiše. „Tako će i pobednik obući belu odeću i neću mu izbrisati ime iz knjige života, nego ću mu ime priznati pred svojim Ocem i pred njegovim anđelima“ (Otkrivenje 3,5; videti 22,19). Mi ćemo biti najsrećniji ljudi u svemiru kad budemo čuli kako On „priznaje“ naše ime.

Nečija imena će biti izbrisana iz knjige života, premda su nekada bila zapisana u njoj. Tu je Juda Iskariotski, jedan od dvanaestorice, sa čijim je slučajem svako upoznat. Umesto da savlada svoju ljubav prema novcu, on je dozvolio da to savlada njega, da bi na kraju prodao Sina Božjeg za trideset srebrnika. Tu je i Saul, koji je povremeno u svom životu osetio da Sveti Duh deluje na njegovo srce (videti 1. Samuilova 10,6; 19,23.24). Ali kasnije se predao ljubomori i mržnji, i pobunio se protiv Gospoda. Izjedala ga je ljubomora u odnosu na Davida sve dok mu se srce nije ispunilo zlim duhom. Umro je u svom grehu, bez nade. Tu su i Korej, Datan i Aviron, vođe u Izraelu, koji su se pobunili protiv Boga i Njegovog izabranog slugu Mojsija (videti 4. Mojsijeva 16), i ostali čija su iskustva zapisana „za opomenu nama, kojima su stigla poslednja vremena.“ (1. Korinćanima 10,11)

Pre nego što Hristos prestane sa svojim prvosveštentičkim delom u nebeskoj svetinji, mora se odlučiti čije će ime biti zadržano u knjizi života, a čije izbrisano. To mora biti, zato što Isus kaže: „Dolazim uskoro i moja nagrada sa mnom, da svakom dam po tome kakvo mu je delo.“ (Otkrivenje 22,12)

Kako će se određivati te „nagrade“? Moraju se najpre ispitati slučajeви svih onih koji su tvrdili da služe Bogu, tako da su njihova imena u izvesnom trenutku bila uneta u knjigu života. To je istražni sud. Neki ga nazivaju „preadventnim suđenjem“, zato što se mora dogoditi *pre* nego što se Isus vrati na Zemlju. Kad se to dovrši, „Mihailo“ (još jedno ime za Hrista) „podignuće se“ i početi da vlada kao Car, i neće više služiti kao Prvosveštenik koji daje oprostaj pokajanom grešniku. Vrata milosti koja su tako dugo bila otvorena za grešnika, tada će se zatvoriti. Onda će se začuti ozbiljna zapovest: „Neka nepravednik i dalje čini nepravdu, neka se ukaljani i dalje kalja, neka pravednik i dalje čini dela pravednosti, i ko je svet, neka se i dalje posvećuje“ (Otkrivenje 22,11). Ono što smo, bićemo takvi zauvek! (Jeste li se uplašili? Onda budite zahvalni što se stih 1 nije ispunio, bar ne još).

Neki od umrlih proglašeni su pravednim na tom preadventnom sudu. Isus za njih kaže da su „*dostojni* da budu na onom svetu i vaskrsnu iz mrtvih“ (Luka 20,35). Neki između živih biće isto tako *proglašeni pravednim*; Isus ih pominje kao one čija su imena zapisana u knjizi života, one koji će biti proglašeni dostojnim da... stanu „pred Sina čovečijega“ (Luka 21,36). To znači da će biti preobraženi prilikom Njegovog dolaska.

To je sud koji je Danilo video u viziji iz poglavlja 7,9.10, kada „Starac sede... [i] tisuća tisuća služaše mu, i deset tisuća po deset tisuća stajahu pred njim“... i knjige se otvoriše.“ Taj istražni sud se odvija dok ljudi još žive na Zemlji, jer nas Isus podstiče da „budemo na oprezu i da se molimo“ dok se to događa, kako bismo „izbegli sve što će se dogoditi i da stanemo pred Sina čovečijeg“ (Luka 21,36). To se izvodi u okviru čišćenja svetinje, koje je (kako smo saznali u poglavlju 8) počelo 1844. po završetku proročanstva o 2300 godina.

Na tom sudu neće se razmatrati samo knjiga života. Ima i drugih knjiga u kojima se beleže sve naše reči, postupci pa čak i tajne misli (videti Malahija 3,16-18; 1. Korinćanima 3,5; Propovednik 12,14). Sve te „tajne stvari“ biće otkrivene na sudu, otvorene pogledu „hiljada hiljada“ anđela (i ljudi), sem ako pokajanjem i priznanjem ne zatražimo oprostaj i „brisanje“. *Nešto* se mora izbrisati. Ili naša imena, kao što

je Isus rekao da će se učiniti ukoliko odbijemo da savladamo greh, ili sami naši gresi.

Petar govori o tom vremenu; „Pokajte se, dakle, i obratite se, da vam se izbrišu gresi, da od Gospoda *dođu vremena okrepljenja*“ (Dela apostolska 3,19). Mudrac kaže: „Ko krije prestupe svoje, neće biti srećan; a ko priznaje i ostavlja, dobiće milost“ (Priče Solomonove 28,13). Na Hristovom krstu, milost i istina sreće se, pravda i mir poljubiće se (Psalam 85,10). Upravo krv raspetog Isusa pere i „briše“ grehe, iz čega proističu dve istine: prvo, prekršen zakon sreo je u Njemu svoju zakonsku zamenu; i drugo, Njegova ljubav otkrivena u Njegovom žrtvovanju sebe motiviše nas na promenu srca (Psalam 51,1.2). „Evo Jagnjeta Božijeg, koje odnosi grehe sveta!“ (Jovan 1,29). To je više od izbeljivanja – greh se „uklanja“ iz srca.

„Da se ukloni greh“, „da se svrši prestup“, „da se očisti bezakonje“ (Danilo 9,24) – to je ono što se potpuno ostvaruje čišćenjem svetinje. To je posao moguć jedino zahvaljujući Isusovoj žrtvi na krstu. On utiče na srca Božjeg naroda na Zemlji, zato što se nebeske knjige nikada ne mogu očistiti od *zapisa* naših greha sve dok *naša srca ovde na Zemlji* ne budu istinski očišćena. Ništa drugo ne može biti smislenije.

Oni između živih koji će biti „proglašeni dostojnim“ kada On bude došao, biće oni koji „idu za Jagnjetom kud god ono ide“, u čijim se ustima nije našla „laž“, koji su „bez mane“ (Otkrivenje 14,4.5). Hristos je umro na krstu da bi upravo to ostvario.

Stih 2: I mnogo onih koji spavaju u prahu zemaljskom probudiće se, jedni na život večni a drugi na sramotu i prekor večni.

Doći će do opšteg vaskrsenja: prvog vaskrsenja onih koji su umrli u veri, koji će ustati prilikom drugog Isusovog dolaska (Jovan 5,28.29; 1. Solunjanima 4,16.17); i drugog vaskrsenja, vaskrsenja nevernika koji će ustati na završetku hiljade godina iz Otkrivenja 20 (stihovi 5. 7. i 8).

Međutim, vaskrsenje o kome anđeo ovde govori je nešto posebno. Ono se dešava *pre* drugog Hristovog dolaska; to je zajedničko vaskrsenje i dobrih i zlih ljudi. O tom posebnom vaskrsenju čitamo u Ot-

krivenju 1,7, gde saznajemo da će neki ljudi koji su zapravo razapeli Hrista biti među onima koji će na Zemlji posmatrati kako On dolazi na oblacima nebeskim u slavi. Među njima će biti Kajafa, kome je Hristos obećao da će Ga videti kako dolazi u slavi (Matej 26,64). To obećanje se mora održati! Tim izrazitim buntovnicima biće pružena posebna prilika da vide slavu Onoga koga su mrzeli i ubili. Otac ih neće mučiti fizički; samo posmatranje Hristove slave biće dovoljno mučenje. A sasvim je na mestu i da neki od umrlih pravednika dobiju posebno preimućstvo da vide dolazak svog Gospoda i Spasitelja.

Stihovi 3 i 4: I razumni će se sjati kao svetlost nebeska, i koji mnoge privedoše k pravdi, kao zvezde vazda i doveka. A ti Danilo zatvori ove reči i zapečati ovu knjigu do poslednjega vremena; mnogi će pretraživati, i znanje će se umnožiti.

Oni koji su „razumni“ često su patili u ovom svetu zla. Živeti životom vere ima izvesnu cenu. Odričemo se prijatelja, bogatstva, imanja, lagodnog života i udobnosti; ponekad se rođaci odriču nas. Mi „nosimo krst“ sa Isusom, stradamo s Njim, podnosimo prekore, ismevanje i usamljenost, lišavanje, sve sa Njim.

Ali ko može reći da to suviše košta? Oni koji „mnoge privedoše k pravdi“, koji provode svoj život u samopožrtvovanju radi spasavanja drugih, dobiće ogromnu nagradu koja se ne može izračunati.

Upravo sotona želi da nas smete i zbuni. On govori: „Ne možete sebi priuštiti da se žrtvujete kako biste držali Subotu! Ne možete se usuditi da se sami u svojoj porodici borite za Hristov krst!“ Ali istina je u stvari da mi beskrajno više dobijamo kad zastupamo Hrista. Možda ćemo izgubiti posao, izgubiti novac, izgubiti prijatelje, eventualno (ne daj Bože!) izgubiti čak muža ili ženu ili decu ili roditelje ili imovinu; ali postoji nasleđe večno kao zvezde čiji se sjaj vidi samo noću.

Nemojmo oklevati da svoj život posvetimo dovršavanju Božjeg dela na Zemlji, bez obzira koliko to bilo i mučno. „Onaj koji zadobija duše je mudar“, i upravo će se „mudri“ sjati zauvek. (Priče Solomunove 11,30 – eng. prevod)

Danilova knjiga će se otvoriti i biti shvaćena u poslednje vreme. Sada više nema tajni „zapečaćenih“ u njoj. Pretraživanje se možda odnosi na jedinstveno istraživanje Danilove knjige u poslednje vreme, što će doneti „umnožavanje znanja“ u pogledu njene vesti. Od početka tog „poslednjeg vremena“ 1798. godine, interesovanje za Danilovu knjigu postaje sve veće širom sveta.

Taj izraz se isto tako može odnositi na ogromni napredak u pogledu transporta i znanja koji se događa istovremeno sa većim poznavanjem Svetog pisma. Putem naučnih otkrića bez presedana, Gospod je pripremio put za objavljivanje svoje vesti za poslednje vreme. Praktično niko nije ostao nedotaknut onim što ovaj američki časopis (*U.S. News and World Report*) naziva „informacionom eksplozijom.“ Najobičniji a ipak toliko zapanjujući primer jeste mogućnost našeg trenutnog komuniciranja sa skoro svakom osobom na planeti Zemlji preko mobilnih telefona. Obični ljudi pre jedne ili dve generacije nikada nisu ni sanjali o tome.

Ako se 6000 godina ljudske istorije uporede sa jednim jedinim danom od izlaska do zalaska sunca, čovečanstvo je spavalo proteklih vekova mirnim snom od izlaska do nekih dvadeset minuta pred zalazak sunca, kad su se iznenada, u tih nekoliko trenutaka pojavila sva ta moderna otkrića.

Stihovi 5-7: Tada pogledah ja Danilo, i gle, stajahu druga dvojica, jedan s ove strane na bregu reke, a drugi s one strane na bregu reke. I jedan reče čoveku obučenome u platno, koji stajaše nad vodom u reci; kad će biti kraj tim čudesima? I čuh čoveka obučenoga u platno, koji stajaše nad vodom u reci, i podiže desnicu svoju i levicu svoju k nebu, i zakle se onim koji živi uvek da će se sve ovo ispuniti po vremenu, po vremenima i po po vremena, i kad se svrši rasap sile svetoga naroda.

Danilo sluša taj razgovor između dvojice anđela i čuje kako pominju isto proročko vreme koje smo videli u 7,25 – „vreme, vremena i po vremena“, ili tri i po godine *proročkog* vremena. (Računajući 360 dana

kao biblijsku godinu, imamo ukupno 1260 dana. Ako se svaki dan računa kao godina – videti knjigu proroka Jezekilja 4,6 – imamo ukupno 1260 godina.) Tokom tog vremena, uništitelj Božjeg naroda napredovao je u svom zlom poslu. Pošto nestane njegove nadmoći, proteći će srazmerno kratko vreme „da se sve ovo ispuni.“

Knjiga Otkrivenje otpećaćava i objašnjava Danila. „Čovek obučen u platno“ podseća nas na „silnog“ anđela iz Otkrivenja koji je stao na more i kopno i „diže desnicu prema nebu i zakle se Onim koji je dovek živ... da nema više odlaganja, nego, onih dana kad se oglasi sedmi anđeo, kad zatrubi, biće dovršena Božija tajna, kao što je on svojim slugama prorocima [uključujući Danila] i objavio“ (Danilo 10,1-7). Gospod progovara kroz obe te knjige.

Stihovi 8-10: I ja čuh ali ne razumeh; i rekoh: gospodaru moj, kakav će biti kraj tome? A on reče: idi Danilo, jer su zatvorene i zapečaćene ove reči do poslednjega vremena. Mnogi će se očistiti, ubeliti i okušati; a bezbožnici će raditi bezbožno, niti će koji bezbožnik razumeti; ali će razumni razumeti.

Proroci su često „pomno istraživali i ispitivali“... pokušavajući da proniknu u vreme i okolnosti na koje je Hristov Duh u njima ukazivao ... Nisu služili sebi nego vama kada su govorili o ovom“ (1. Petrova 1,11-12). Mi živimo u danima koje su oni čeznuli da vide.

Duh Božji je odabrao da upotrebi simbole prilikom otkrivanja budućnosti „razumnima.“ Niko drugi ne razume, niti čak želi da razume. Jedino ponizni u srcu, „gladni i žedni pravednosti“ koji usrdno teže za prosvetljenjem Svetog Duha, i tako stiču razumevanje tajni carstva Božjeg. Zar ne bismo mogli baš sada sagnuti glavu u dubokoj zahvalnosti Gospodu što je našao za shodno da nam otvori ta vrata znanja?

Stih 11: A od vremena kad se ukine žrtva vazdašnja i postavi gnusoba pustošna, biće tisuća i dvesta i devedeset dana.

Na samom kraju, anđeo daje Danilu dodatni numerički dokaz o tačnosti proročanstava. Kao što se nosači i poprečni elementi spajaju da ojačaju teški most, ti vremenski periodi potvrđuju Danilova najvažnija proročanstva. Period od 1290 „dana“ naravno treba razumeti kao proročki simbol, dan kao godinu, baš kao i 1260 dana u Danilu 7,25 i Otkrivenju 12,6.

Sećamo se da se reč „žrtva“ ne pominje u jevrejskom tekstu, već su je tu dodali prevodioci pretpostavljajući da smisao to iziskuje (videti komentare na poglavlje 8,13.14; 11,31). „Svagdašnji“ je termin koji označava „stalnost“ delovanja samouzvišenosti „u prestupu“, jevrejska reč *gadal*, zlo koje je paganizam predstavljao, i koji je bio uklonjen u političkom smislu da bi se uspostavilo nešto još gore – „gnusoba pustošna.“ Mi smatramo da to znači da je poslednji organizovani otpor paganstva trebalo „ukloniti“ kako ne bi bilo političkog suprotstavljanja uspostavljanju papske sile koja će vladati svetom 1260 godina.

Nekada je Evropom vladalo paganstvo. Ostaci njegovog sujeverja obiluju u savremenom životu. Na primer, naši dani u sedmici nazvani su po paganskim božanstvima. Nedelja [na engleskom Sunday] je dan bogoslužjenja kao ostatak drevnog klanjanja suncu. Verovanje u besmrtnost duše odvojeno od Hrista pozajmljeno je od paganstva. Nekim drugim religijskim običajima i praznicima, koji nemaju osnove u Bibliji iako se tvrdi da su hrišćanski, može se pripisati isto poreklo.

Taj politički paganizam nekada je bio veoma jaka sila u Evropi koja je ometala napredak Rimske crkve. Anđeo govori o toj situaciji u poglavlju 11,31. On sada izjavljuje da bi od vremena „uklanjanja“ paganizma kao političke sile da bi se uspostavila papska vlast, trebalo da bude 1290 godina – očigledno do trenutka kada će period papske nadmoći doći svome kraju. Ako se 1290 godina oduzme od 1798. godine kada je ukinuta svetovna vlast pape, dobijamo 508. godinu.

U to vreme vidimo da se dešavaju dalekosežne promene u evropskom životu. Godine 496. Klovis, franački kralj (kraljevstvo koje je postalo Francuska) bio je „preobraćen“ u rimokatoličku veru. On je odmah stao da silom nameće svoju novopronađenu „veru“ drugima. Mada njegovi paganski vojnici nisu time iskusili promenu srca ili

preobražaj karaktera, on je zapovedio da svi pređu reku i tako budu „kršteni.“ Takvo površno ispovedanje hrišćanske vere bilo je mnogo ugodnije telesnom ljudskom srcu nego vera u Spasitelja koji je rekao: „Ko hoće da ide za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka svakog dana uzme svoj krst i ide za mnom“ (Luka 9,23). Klovis i njegovi vojnici postali su hrišćani samo po imenu i na rečima.

Kralj Franaka je nadalje bio uzdizan kao „najveći hrišćanski“ princ Evrope, i „najstariji sin papstva.“ Klovisovo krštenje pripremi- lo je put dominaciji jednog religijskog sistema u Evropi tokom 1260 godina koji će se „prividno... držati pobožan“ a poricaće „njenu silu (2. Timotiju 3,5). Do ovog dana, uobičajeno je da mnoštvo ljudi vrši tu površnu razmenu drevnog paganstva za prazno i nemoćno ispove- danje hrišćanstva. Ono ne zna za pobeđu nad silom greha i ljubavlju prema sebi u srcu. Isus je rekao: „Ovaj narod me usnama poštuje, a srce mu je daleko do mene. Uzalud me slave, jer ljudske zapovesti kao učenje šire.“ (Matej 15,8,9)

Dok je paganizam bio „stalnost u prestupu“, prazno ispovedanje otpalogo hrišćanstva bilo je još kobnije – „gnusoba pustošna.“

Jedan paganin može se podstaći da oseti potrebu za Spasiteljem od greha, ali je gotovo nemoguće pokrenuti savest i uticati na srce oso- be koja smatra da joj pored njenog praznog ispovedanja Hrista „ništa... ne treba“ (Otkrivenje 3,17). Mnoštvo ljudi koje je obmanuo „mali rog“, „gnusoba pustošna“ ostaju slepi kao stari Jevreji, pošto nikada nisu naučili da Hrista prime u srce kao jedinu Žrtvu za greh i Spasitelja od greha.

Gospod je brižljivo uklonio zavesu u Danilovoj knjizi i izložio pogledu unutrašnje delovanje „tajne bezakonja.“ Njegov cilj je prožet milošću – On hoće da nas prosvetli i upozori da pazimo na glas Pravog Pastira.

Ubrzo posle svog krštenja 496. godine, Klovis je otpočeo niz ra- tova da bi doveo u pokornost Rimskoj crkvi poslednje ostatke protiv- ljenja među nekatoličkim kraljevima Evrope. Početkom 497. godine krenuo je u napad protiv Vizigota, pobedio ih i ubio njihovog kralja. Godine 508. Teodorik, jedini preostali kralj koji se suprotstavljao rim-

skoj veri, ratovao je protiv Klovisa. Iako je izgledalo da je po svojoj oružanoj moći imao prednost nad Klovisom, iz nekog čudnog razloga sklopio je mir sa njim. I tada je politički paganizam umro. Tako su Klovis i Rimska crkva te godine postali bespogovorni gospodari Evrope. Raščišćen je put za potpuno uspostavljanje papstva 30 godina kasnije, 538. posle Hrista.

Stihovi 12 i 13: Blago onome koji pretrpi i dočeka tisuću i tri stotine i trideset i pet dana. A ti idi ka kraju; i počivaćeš i ostaćeš na delu svom do svršetka svojih dana.

Razumno je smatrati da 1335 „dana“ počinju u isto vreme kad i 1290 simboličkih „dana.“ Kad se 1335 godina doda na 508, to nas vodi do 1843. godine. Kako možemo znati da je narod koji je živeo u to vreme bio posebno „blagosloven“? Na koji je način Danilo „ostao na svom delu“ u to vreme?

Videli smo u poglavlju 8,14 da je čas Božjeg suda počeo 1844. godine. Upravo se tada završio period od 2300 godina. Tada je otpočelo objavljivanje vesti o sudu „svim narodima, plemenima, jezicima i narodnostima“ iz Otkrivenja 14,6-12. Oni koji su živeli u to vreme – da, mi koji živimo danas – blagosloveni su iznad svih naroda koji su ikada živeli. „Blago vašim očima što gledaju, i blago vašim ušima što slušaju“, rekao je Isus. „Mnogi proroci i pravednici žudeli su da vide ovo što vi gledate – ali nisu videli; i da čuju ono što vi slušate – ali nisu čuli“ (Matej 13,16.17). Ovo je vreme „čišćenja svetinje.“ Mi *vidimo* slavno ispunjenje anđelovog nadahnutog proročanstva. Mi *vidimo* čudesno, iznenadno „umnožavanje znanja.“ Uskoro ćemo videti i Isusov dolazak na oblacima nebeskim.

Danilo nije otišao na nebo čim je umro, iako je izvesno bio svet čovek po svom životu vere. Anđeo mu je kazao da će „počivati“ u grobu, do kraja. Tada će on „ostati na svom delu“ na sudu kada će biti prozvana i razmatrana imena svih onih koji su umrli ispovedajući veru u Isusa. „Jer će svako delo Bog iznijeti na sud i svaku tajnu, bila dobra ili zla.“ (Propovednik 12,14)

Ali Danilov „deo“ bio je osiguran. On je priznao svoje grehe i odbacio ih. Celog svog života boravio je u svetinji Najvišega, pod senkom Svemogućega (Psalam 91,1). Kao loza na čokotu, tako je On boravio u Hristu, Živom Čokotu, svakodnevnim opštenjem sa Bogom, proučavanjem Njegove reči, i *stalnim izborom da veruje*. Večni život počeo je u njegovom srcu kao izvor vode života koji teče da osveži sve oko sebe. Njegova smrt bila je samo san. On će biti među onima za koje je Spasitelj rekao: „Oni „su dostojni da budu na onom svetu i vaskrsnu iz mrtvih.“ (Luka 20,35)

DODATAK

Autor je pokušao da piše jasnim stilom koji će lako razumeti bilo ko ko još nije upoznat sa Danilovim proročanstvima. Ovaj Dodatak je namenjen onima koji imaju pitanja u vezi sa nekim posebnim tačkama.

„Visoki kriticizam“ kaže da je Danilova knjiga napisana u drugom veku pre Hrista, a ne u šestom. Razlog je to što „visoki kritičari“ ne veruju u biblijsko proroštvo. Oni kažu da je nemoguće da bilo koji prorok „vidi“ šta će se desiti u budućnosti. Prema tome, Danilova knjiga je napisana *posle* događaja opisanih kao „proročanstvo“, tvrde oni.

Time se knjiga prikazuje kao falsifikat od strane pisca koji je želeo da obmane svoje čitaoce. Argument za kasnije datiranje je taj što je aramejski jezik u Danilu (2,4 do 7,28) navodno jezik kojim se govorilo u drugom veku pre Hrista, a ne u šestom. Međutim, među kumranskim svicima, sa Mrtvog mora, *Genesis Apocryphon* sada pruža dokaz da Danilov aramejski ne pripada kasnijem periodu, već mnogo starijem!

Knjiga proroka Danila je bila uključena u grčki prevod Starog zaveta, Septuagintu (LXX), koji je urađen negde u drugom veku pre Hrista, što dokazuje da je knjiga bila dugo poznata i prihvatana kao „proroštvo“ i pre toga.

Sem toga, knjiga nije mogla biti napisana tokom veka Makabejaca, zato što ne odražava tačno istorijske događaje koji su se tada desili.

Ostaje jedini veliki istorijski detalj u Danilu koji treba da bude potvrđen arheologijom: identitet „Darija Miđanina“ iz poglavlja 5,31 i 6,1. Budući da su verodostojnost Danilove knjige potvrdila mnoga arheološka otkrića, zar nije mudro da mu verujemo i kad je reč o tom jednom malom detalju? Semjuel Tejlor Kolridž je dobro rekao:

„Kad naiđemo na neku navodnu grešku kod dobrog autora, treba da pretpostavimo da mi sami ne znamo ono što on razume, sve dok ne budemo sigurni da razumemo ono što on ne zna.“ (citirao Oswald T. Allis, *The Five Books of Moses*, p. 125)

DANILO 1,1-5

Arheološki dokaz je jasan da su Jevreji odvedeni u vavilonsko ropstvo kako to kaže Danilo:

(1) Grnčarija iskopana u Palestini iz perioda pre izgnanstva drugačija je od one pronađene posle izgnanstva, a u međuvremenu ništa nije bilo zakopano (William F. Albright, *Archeology of Palestine and the Bible*, p. 171).

(2) Kirov cilindar beleži klinastim pismom akciju cara Kira da se zarobljenom narodu dopusti povratak u domovinu, u skladu sa Jezdrom 1,2.3.

(3) Sledeći tekstovi su izuzetno zanimljivi:

„U ruševinama lučne građevine u blizini Kapije Ištar (u Vavilonu)... iskopano je iz zemlje nekih 300 pločica ispisanih klinastim pismom... utvrđeno da datiraju između 595. i 570. godine pre Hrista i sadrže listu određenih količina hrane kao što su ječam i ulje, plaćene zanatlijama i zarobljenicima koji su u to vreme živeli u Vavilonu ili u njegovoj blizini... Ali najznačajnije ime za nas upravo je Yaukin, car Jude, uz koga je navedeno i pet carskih prinčeva.“ (Jack Finegan, *Light from the Ancient Post*, p. 188. „Yaukin“ je isto što i Joahinod Jude, Joakimov sin. (2. Dnevnika 36,4.8)

„Dalje potvrda Joahinovog položaja u Vavilonu dolazi od otkrića tri čupa s ručicama u Palestini, sa pečatom koji sadrži reči „Pripadaju Eliakimu, upravniku Yaukin-ovom.“ (G. E. Wright, *The Study of the Bible Today and Tomorrow*, p. 178)

„Navuhodonosorova osvajanja 605, 597. i 587-586. godine pre Hrista izazvala su mnogo štete i razaranja u Judeji (Judi). Arheološki dokaz pokazuje da su mnogi Judejski gradovi bili uništeni i nisu ponovo sazidani, činjenica posebno dokazana prilikom iskopavanja u Azekahu, Bet-šemešu i Kirjat-seferu“ (Joseph P. Free, *Archaeology and Bible History*, p. 227. V. E. Olbrajt kaže da iskopavanja pokazuju da „gradovi

nisu samo bili potpuno uništeni od strane Haldejaca tokom njihova dva osvajačka pohoda, već naraštajima nisu ponovo podizani – a često i nikada više u istoriji.“)

DANILO 1,12-16

U zapadnim „razvijenim“ nacijama, preko 50 posto muškaraca koji sada tamo žive osuđeni su da umru od bolesti srca ili krvnih sudova, umnogome stoga što jedu meso ili hranu životinjskog porekla, koja uzrokuje visok holesterol i začepljenje krvnih sudova. Ostali uzroci su rafinisana hrana, previše masnoća, duvan, alkohol i nedovoljno vežbanja. Danilov primer jednostavne vegetarijanske hrane može za vas značiti duži, srećniji život.

DANILO 2,38-40

Zlato se mnogo više koristilo u Vavilonu nego u Medopersiji, Grčkoj ili Rimu:

„Zidovi Mardukove sobe moraju biti tako uglačani da „blistaju kao sunce“, predvorje njegovog hrama obloženi sjajnim zlatom, svetlo plavim dragim kamenom i alabasterom; a kapelu njegove preuzvišenosti, koju je bivši car uradio od srebra, Navuhodonosor je, kako kaže, obložio „čistim zlatom.“ Krov El-kua, sobe Mardukove, takođe je obložen „čistim zlatom.“ (Charles Boutflower, *In and Around the Book of Daniel*, Kregel Publications, Grand Rapids, MI.: 1977, pp. 25.26)

Medopersija je bila bogata, ali nije tako preterano koristila zlato kao Vavilon. Grčki vojnici su bili poznati po obilnoj upotrebi bronzе u svom oklopu. Jezekilj pominje grčke trgovce koji su u svom poslu koristili sudove od bronzе (27,13).

DANILO 3,5.7.10

Nazivi tih muzičkih instrumenata pružaju dokaz da je Knjiga proroka Danila zaista napisana u vreme Vavilonskog carstva. Instrumente

su još u njegovo vreme Vavilonci uvozili iz Grčke. Na tom spisku ne nalazi se nijedan jevrejski instrumenat.

Godine 1946. članak o Knjizi proroka Danila u *Britanskoj enciklopediji* predlaže kasniji datum pisanja knjige delimično i zbog te liste instrumenata. Ali u kasnijem izdanju, novi članak o knjizi priznaje, na osnovu arheologije, da je dokaz o ranijem datumu sve očigledniji.

DANILO 4,33

Neki kritičari su dovodili u pitanje da li je to ludilo zaista došlo na Navuhodonosora, zato što još niko nije pronašao bilo kakav zapis u vavilonskim dokumentima koji to potvrđuje. Međutim, svako zna da se nešto tako neprijatno ne bi objavljivalo. Ni na jednom nadgrobnom spomeniku ne stoji da je umrla osoba bila luda! A, sem toga, otkriven je samo mali deo zvaničnih zapisa iz starog Vavilona.

Ipak, imamo jedan slučaj koji je zabeležio Ebiden a preneo Euzebije da je car Navuhodonosor izrekao neko suludo proročanstvo i „smesta nestao, a njegov sin Zli-Marduk nasledio ga je na prestolu.“ Berisos, još jedan istoričar Vavilonjana, nagoveštava nešto pogrešno kad kaže da je Navuhodonosor otpočeo neku gradnju, a onda „se razboleo i umro, posle vladavine od četrdeset tri godine.“ To je više nego nagoveštaj da je biblijski izveštaj tačan.

DANILO 5,1.30

Skoro je zabavno kako je „visoki kriticizam“ bio ukoren i opovrgnut zahvaljujući otkrićima da je Valtazar bio stvarna osoba kome je Nabonid poverio carstvo u poslednjim danima Vavilonske imperije. Jedan savremeni biblijski naučnik kaže:

„Od svih vanvavilonskih izveštaja koji se tiču situacije pri kraju Neovavilonskog carstva, *peto poglavlje Danilove knjige svrstava se po tačnosti uz zapise klinastim pismom...* Može se smatrati izvrsnim zato što carsku vlast pripisuje Valtazaru i zato što priznaje da je u carstvu postojao dvojni odnos. Vavilonski dokumenti pisani klinastim pismom iz šestog

veka pre Hrista pružaju jasan dokaz o tačnosti ... biblijskog narativa koji se odnosi na pad Vavilona... Anali na grčkom jeziku od otprilike početka trećeg do prvog veka pre Hrista apsolutno čute povodom Valtazara... Sveukupne informacije nađene u svim dostupnim dokumentima sa utvrđenom hronologijom a kasnijim od tekstova pisanih klinastim pismom iz šestog veka pre Hrista nisu mogli da obezbede neophodni materijal za istorijski okvir petog poglavlja Danilove knjige.“ (Raymond P. Dougherty, Yale University, *Nabonidus and Belshazzar*, 1926, pp. 199.200)

Priča o tome kako je Vavilon zauzet takođe je dokumentovana na osnovu istorijskih izvora. Sam Kir priča tu priču (*Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament*, edited by . B. Pritchard, Princeton, 1955, pp. 312-316).

Preko deset hiljada glinenih pločica pronađene su u pesku drevnog Vavilona, dajući izuzetne informacije o gradu. Danilova knjiga je opstala na testu.

DANILO 7,25

Dalji komentari o drskoj nameri papstva da promeni sveti Božji zakon:

„Ili zakon (deset zapovesti) ostaje potpuno punovažan, do krajnjih granica svojih doslovnih zahteva, ili je nestao sa jevrejskim ceremonijama... Ako on ne postoji, napustimo i svetkovanje nedelje kao zamene [za pravi dan odmora].“

„Ali“, reći će neko, „dan odmora je promenjen sa sedmog na prvi dan.“ Gde? Kada? I ko je to uradio? Niko to ne može da kaže. Ne, on nikada nije bio promenjen, niti bi mogao biti, sem ukoliko bi ponovo došlo do stvaranja; jer dati razlog mora biti promenjen pre no što bi se mogla izmeniti uredba o svetkovanju! To su jednostavno bapske priče da je dan odmora [sabat] promenjen sa sedmog na prvi dan. A ako

je promenjen, onda je to učinila ona slavna ličnost koja je promenila vremena i zakona *ex officio* – mislim da joj je ime DOKTOR ANTIHRIST.“ (Alexander Campbell, *The Christian Baptist*, February 2, 1824)

„(Pitanje) Postoji li biblijski autoritet za promenu dana odmora sa sedmog na prvi dan sedmice?“

„Ko je papi dao vlast da promeni Božju zapovest?“

„(Odgovor) Ako je Sveto pismo jedini vodič za hrišćane, onda su adventisti sedmog dana u pravu što svetkuju... Subotu... Ali katolici uče šta da veruju i čine od božanskog, nepogrešivog autoriteta koji je uspostavio Isus Hristos, od Katoličke crkve...“ (Father B.L. Conway, *The Question Box*, p. 243, 1971 edition; Roman Catholic)“

DANILO 7,9-11.22.26

Postoje elementi koji povezuju Danilo 7 i 8. Oba poglavlja govore o „malom rogu“ koji progona ili gazi Božji narod, i koji huli na Boga nebeskog. Oba opisuju sud koji osuđuje „mali rog“ a brani Božji narod. Danilo 7 jasno govori da će sud nastupiti posle 1260 godina papske moći, ali se odvija pre nego što Sin čovečiji primi svoje Carstvo (stih 13). Danilo 7 ne daje vreme suda, ali to čini poglavlje 8,14 (2300 dana ili godina). Tako Danilo 7 priprema put za razumevanje Danila 8.

Neki biblijski naučnici ne razumeju ideju o „istražnom“ ili pre-adventnom sudu. Zapazite sledeće komentare jednog naučnika koji podržava tu istinu:

„Opšte je mišljenje... da će svi umrli biti istovremeno vaskrsnuti, a svi živi istovremeno preobraženi, i da će tek onda sud odlučivati... o večnoj sudbini svakog čoveka... Ali to nije u skladu sa jasnom rečju Svetog pisma... “

„U toj popularnoj ideji vreba podmukla i zbunjujuća zablude. Ljudi shvataju vaskrsenje kao čisto preliminarnu fazu suda a sam sud vide kao nešto odvojeno od vaskrsenja, koji dolazi posle njega... Oni smatraju da će umrli biti probuđeni

da bi im se sudilo.“ „Istina je zapravo da su vaskrsenje i preobraženje koje se događa „u trenuću oka“ kod živih, samo plod i oličenje prethodnog suda.

Oni su posledica već donete presude... Vaskrsenje i preobraženje su proizvod prethodno donetih presuda nad umlima i živima. Najpre ustaju mrtvi u Hristu, jer je već rešeno da su oni u Hristu; a živi sveti bivaju uzeti zajedno s njima u oblake (videti 1. Solunjanima 4,16.17) zato što je već dosuđeno da su sveti, i dostojni da uđu u taj svet [videti Luka 20,35].“ (J.A. Seiss, *The Apocalypse*, 12th edition, vol. I, pp. 322-326)

DANILO 8,9-14

Neki komentatori misle da je „mali rog“ sirijski kralj Antioh Epifan. Evo nekih logičnih misli kojima se pobija ta zbunjajuća tvrdnja:

„Tih dve hiljade trista dana ni uz kakvu računicu ne mogu se prilagoditi vremenu Antioha Epifana, čak i kad bi se pomenuti dani računali kao doslovni dani.“ (Thomas Newton, *Dissertations on the Prophecies*, London: Thomas Tego, 1846, p. 258)

„Rog neke zveri nikada se nije shvatao kao jedna osoba; on uvek znači novo carstvo, a Antiohovo kraljevstvo je bilo staro. Antioh je vladao nad jednim od četiri roga, a mali rog bio je *peti*, pod sopstvenim kraljevima. Taj rog bio je u početku mali, ali se uvećavao i postao vrlo veliki, ali ne i Antioh... Njegovo kraljevstvo je naprotiv bilo slabo i plaćalo danak Rimljanima; on nije uvećao svoje kraljevstvo. Rog je bio „kralj divljeg izgleda, čudnovato je uništavao, i napredovao u onom što je činio (eng. prevod)“, a Antioh je u strahu napustio Egipat na samu poruku dobijenu od Rimljana, a kasnije su ga osujetili i porazili Jevreji.... Taj rog je oborio svetinju na zemlji, a Antioh to nije učinio; on ju je sačuvao. Svetinja i vojska bile su gažene nogama dve hiljade i trista dana, a obesvećenje hrama, za Antiohove vlade, nije trajalo tako mnogo doslovnih

dana.“ (Sir Isaac Newton, *Observations upon the Prophecies of Daniel and the Apocalypse*, comments on Daniel 8)

DANILO 8,14

Da li su 2300 dana doslovne godine? Biblija Good News ovako prenosi taj stih: „Čuo sam kako drugi anđeo odgovara: ‘On će nastaviti 1150 dana...’“ Neki biblijski naučnici koji vide Antioha Epifana kao „mali rog“ takođe misle da bi „2300 večeri-jutara“ trebalo razumeti kao 1150 doslovnih dana, ili 1150 večernjih žrtava i 1150 jutarnjih žrtava. Međutim, to je *interpretacija*, a ne *prevođenje*. Jevrejski jezik je jasan, „2300 večeri-jutara“, i ne dopušta deljenje napola. Kad Stari zavet govori o dnevnim žrtvama, on nikad ne kaže „večeri-jutara“, već „žrtve paljenice jutrom i večerom“ (1. Dnevnika 16,40). A te dve žrtve smatrane su kao celina (4. Mojsijeva 28,4.8) koja se nije mogla deliti napola.

Štaviše, jevrejski izraz „večeri-jutara“ u Svetom pismu označava obične dane:

„I bilo je večer i bilo je jutro, jedan dan“ (1. Mojsijeva 1,5 - eng. prevod RSV; videti i 3. Mojsijeva 24,3). C. F. Keil, poznati jevrejski naučnik kaže o Danilu 8,14: „Jevrejski čitalac nije mogao da period od 2300 večeri-jutara shvati kao... 2300 polovina dana ili 1150 celih dana, zato što večer i jutro pri stvaranju nisu predstavljali pola nego ceo dan... Mi, prema tome, moramo uzeti reči onako kako stoje, to jest, shvatiti ih kao 2300 celih dana.“ (*Biblical Commentary on the Book of Daniel*, 1949, p. 304; većina prevoda prepoznaje ih kao 2300 „dana“)

Nijedan biblijski naučnik nikada nije bio u stanju da 2300 ili 1150 doslovnih dana uklopi u istoriju Antioha Epifana. Vrlo je očigledno da Sveti Duh nikada nije nameravao da se to proročanstvo primeni na njega. Simbolično proroštvo u Svetom pismu zahteva da je svaki dan jednak doslovnoj godini. Taj ključ otključava proročanstva iz Danila i Otkrivenja i daje smisao vremenskim periodima.

Evo nekih biblijskih razloga za princip dan=godina:

(1) Princip dan=godina u skladu je sa tumačenjem da zveri predstavljaju carstva, rogovi sile, okeani narode, itd. Bilo bi nerazumno pokušavati da se u okviru tih simboličnih proročanstava prave izuzeci, i vremenske periode shvatati doslovno.

(2) Kao što je rečeno u našem tekstu, Sveto pismo ističe taj princip (4. Mojsijeva 14,34 i Jezekilj 4,6). Sam Gospod kaže: „Po jedan dan dajem ti za godinu.“ On govori u oba ta teksta.

(3) Period od 2300 „dana“ u Danilu 8,14 pokriva istoriju Medopersijskog, Grčkog i Rimskog carstva, jer anđeo kaže u stihovima 19-26: „Jer je ova utvara za poslednje vreme... za mnogo dana.“ Ta carstva su trajala mnogo puta manje od 2300 doslovnih dana. Ništa se dakle ne uklapa izuzev principa dan za godinu.

(4) Jevrejska reč za dan (*yom*) nalazi se još u dva povezana duga vremenska proročanstva u Danilovoj knjizi, 1290 i 1335 dana u poglavlju 12,11.12. To ukazuje da bi period u 8,14 valjalo razumeti kao dan=godina.

(5) Danilo 11 očigledno predstavlja proširenje proročanstva u Danilu 8, s obzirom da pokriva isti vremenski period. Ipak, poglavlje 11 nije simboličko; jezik je sasvim bukvalan. Tri puta se govori o „godinama“ (stihovi 6.8.13) kao paralelnim sa danima u Danilu 8,14. Tako su Danilo 8 i 11 tesno povezani i podržavaju princip dan za godinu.

(6) Anđeo je u više navrata kazao Danilu da se ta proročanstva tiču „poslednjeg vremena“ (poglavlje 8,19.26; 10.13.14). Kad bi „dani“ bili doslovni, to ne bi imalo smisla; to bi značilo da se Danilova knjiga ispunila pre Hristovog vremena i da bi Njegova zapovest „ko čita, da razume“ bila bez ikakvog smisla.

(7) Kad govori o doslovnom vremenu, Stari zavet jasno kaže „godine.“ Na primer, David je vladao u Hevronu „sedam godina i šest meseci“ (2. Samuilova 2,11). I on je bio u filistejskom logoru „godinu i šest meseci“ (1. Samuilova 27,7). Ali u Danilu 7,25 imamo neobičan izraz, „vreme, vremena i po vremena.“ Knjiga Otkrivenje daje nam ključ u tom pogledu, naime da je taj period još prisutan pojam u Jovanovim danima (Videti Otkrivenje 12,14.6; 13,5). Dakle, postoji samo jedan

način da se on razume: *proročko* vreme, dan za godinu. Kad bi to bio doslovni period, on bi se ispunio mnogo pre Jovanovog vremena, i Jovan ne bi imao razloga da to ponavlja ili da o tome raspravlja.

(8) Dalje, kad Sveto pismo govori o običnom vremenu, ono nikada ne pominje više od godinu i toliko i toliko *dana*, na primer doslovni izraz: „tri godine i šest meseci.“ Ali u proročanstvima se nikada ne kaže tako. Tamo uvek stoji „1260 dana“ ili „42 meseca“, itd. Tako biva jasno da se misli na simboličko vreme, a ne na doslovno.

(9) „Zveri“ koje simbolizuju carstva su životinje kratkog veka, ali one predstavljaju carstva koja su trajala stotinama godina. Tumačenje dan za godinu je otuda sasvim prikladno.

(10) Zemlja se obrne oko svoje ose jednom dnevno; ali se oko sunca okrene jednom godišnje. Izgleda sasvim prirodno da u proročkim simbolima, jedno bude simbol drugog (videti 1. Mojsijeva 1,14).

(11) Bog u svojoj mudrosti govori svom narodu u njihovo vreme o događajima daleke budućnosti na takav način da se njihova prava dužina možda ne može razumeti; ali, kako se bliži kraj, oni će shvatiti. Hristos kao Sin Božji znao je i razumeo koliko vremena treba da protekne između Njegovog prvog i drugog dolaska; ipak, On je prepuštao svom narodu iz veka u vek do to otkrivaju na osnovu ovih proročanstava.

Postoje „znaci“ da je Njegov drugi dolazak blizu, i da je ovo zaista „vreme posletka.“ Ta proročanstva, kad se čitaju sama za sebe, deluju kao suv, bezvredan skelet. Ali kad se proučavaju u svetlosti istorije i istina jevanđeoske vesti, i kad sagledamo sveukupnu Božju nameru, tada se ona ispunjavaju „mesom“, i postaju divna kao kompletna živa osoba koja stoji pred nama. A upravo nam božanski nadahnut princip dan za godinu omogućuje da ih razumemo.

Poslednji test Danilovih vremenskih proročanstava glasi: da li se uklapaju u istoriju? Shvatiti 2300 „dana kao doslovne nema smisla ni u istoriji Antioha Epifana, niti bilo koje druge sile. Sedamdeset sedmica iz Danila 9,24 savršeno odgovaraju doslovnim 490 godina od 457. pre Hrista do 34. godine posle Hrista, a tri i po vremena iz Danila 7,25 su

1260 doslovnih godina. Poricati princip dan za godinu znači lišiti smisla knjigu proroka Danila i knjigu Otkrivenje za naše vreme danas, pa čak i dovesti u sumnju Hristovo proročanstvu u Mateju 24.

Koju svetinju treba očistiti? To ne može biti jevrejski hram u Jerusalamu, jer je on razoren 70. godine n.e. i nema više nikakvog značaja posle Hristove smrti. To ne može biti ni zemlja Palestina ili Judina zemlja, jer „čišćenje“ ili „odbrana“ nema nikakvog smisla u vezi sa zemljom.

Biblija jasno kaže šta znači „svetinja“ u Danilu 8,14:

1) Danilo 7,9.10 govori o nebeskoj sudnici gde „se postaviše prestoli“ i „sud sede, i knjige se otvoriše.“ Budući da Danilo 8 dalje razvija istinu iz Danila 7, jasno je da je „svetinja“ ta ista sudska dvorana.

2) Božji presto je u središtu Njegove svetinje na nebu (2. Dnevnik 18,18; Psalam 11,4).

3) Prirodan odgovor na naše pitanje nalazi se u novozavetnoj knjizi Jevrejima. Tu čitamo da je starozavetna svetinja iz Mojsijevog vremena (i kasnije hram u Jerusalamu) bila samo „senka“ ili tip prave nebeske svetinje, gde Hristos služi kao veliki Prvosveštenik (Jevrejima 8,1.2.5; 9,1-24, itd.). Tako je nebeska svetinja zapravo prestona dvorana neba, središte Božje vlasti u vezi sa „građanskim ratom“ koji je sotona otpočeo izmislivši greh. Svetinja je sedište Hristove službe u korist svih onih koji veruju u Njega, kontrolni centar velike borbe između Hrista i sotone. Ono što se dešava u toj svetinji bitnije je od svake zemaljske političke, vojne ili ekonomske „vesti.“ Carstva se podižu i padaju, civilizacije smenjuju jedna drugu, ali ono što je zaista od značaja za sigurnost zemlje i neba jeste Božja pobeda nad sotoninom pobunom. Nebeska svetinja je žižna tačka te bitke. Otuda će svi koji veruju „u Hrista“ slediti Hrista verom u Njegovom završnom delu u nebeskoj svetinji.

Šta je to čišćenje svetinje? Da li je „očistiti“ tačan prevod stiha 14? Jevrejska reč je *nisdaq*. Njena temeljna ideja je „opravdati“, „odbraniti“ ili „obnoviti.“ Ali se i „očistiti“ može uvrstiti u njena značenja. Raniji prevodi (grčki LXX, latinski, sirijski i etiopski koptski) svi imaju reč „očistiti.“ Jevrejska reč *sadaq* (povezana sa *nisdaq*) upotrebljava se u Starom zavetu u istom značenju kao „čistiti“ ili „biti čist“ (Jov 4,17; 17,9; 15,14; 25,4). Godine 1948. Jevrejsko američko društvo objavilo

je jedan esej dr. H. Luisa Ginsberga, gde on kaže da su delovi knjige proroka Danila na jevrejskom prvobitno bili napisani na aramejskom, i da u tom originalu u 8,14 stoji „očistiti.“

Pored toga, postoje reči koje povezuju Danila 8,14 sa 3. Mojsijevom 16, poglavljem koje opisuje čišćenje zemaljske svetinje na Dan pomirenja. Reč za „svetinju“ u Danilu 8,14 (*quodesh*) koristi se nekoliko puta u 3. Mojsijevoj 16 (stihovi 2.3.16.17.20.23.27) i svaki put se odnosi na čišćenje svetinje nad svetinjama. Ista reč *quodesh* povezana je sa „čišćenjem“ u 1. Dnevnika 23,28. I anđelovo pitanje u Danilu 8,13: „Dokle će trajati vizija... o prestupu [eng. prevod]“ sadrži istu reč za „prestupe“ u 3. Mojsijevoj 16,16.21, što znači da gresi izraelskog naroda koji su uprljali svetinju i moraju biti „očišćeni“ na Dan pomirenja. Te „karike“ u lancu povezuju Danilo 8,14 sa 3. Mojsijevom 16 i pružaju dokaz da je ono o čemu anđeo govori stvarno čišćenje prave nebeske svetinje, gde Hristos služi kao Prvosveštenik. (Uporediti Jevrejima 9,23)

DANILO 9,24-27

„Teorija o vremenskom jazu“ pri tumačenju ovog odlomka postala je široko popularna. Treba da je razmotrimo. Glavne tačke su sledeće:

(1) Sedamdeseta sedmica u Danilovom proročanstvu mora biti odvojena u vremenu od 69 sedmica tako što će biti potisnuta u budućnost neposredno pred drugi Hristov dolazak.

(2) „On“ iz Danila 9,27 koji „će utvrditi zavet sa mnogima za nedelju dana“ je antihrist, a ne pravi Hristos. Antihrist nije sistem papstva koje se već pojavilo u istoriji, već neki tajanstveni budući pojedinac. (Tu teoriju izmislili su jezuitski teolozi).

(3) Izrael i Jevreji su i dalje pravi „izabrani narod“ Božji, a hrišćanska crkva pri takvom shvatanju Danila 9,24.27 tu ne pripada, niti u bilo kom od proročanstava.

(4) Sve primene biblijskog proroštva zaustavljaju se sa Hristovom smrću na krstu, i ceo svet je otada u stanju obustave. „Proročki sat je prestao da kuca“ u to vreme i neće ponovo početi dok sedamdeseta sedmica ponovo ne otpočne onim što oni nazivaju „doba crkve“ i obnove doslovnih Jevreja kao Božjeg izabranog naroda.

Evo nekih razloga zašto je ova „Teorija o vremenskom jazu“ u tumačenju suprotna Svetom pismu:

1) Nema nagoveštaja u proročanstvu da bi sedamdeseta sedmica trebalo da bude odvojena od tačnog redosleda prethodnih 69 sedmica. Pokušaj da se stvori „jaz“ između njih je čista proizvoljnost. To je isto tako nerazumno kao kad bi se pokušalo sa stvaranjem „jaza“ u okviru Jeremijinih sedamdeset godina ropstva. Dalje, ne postoji vremenski jaz između „sedam sedmica“ i „šezdeset dve sedmice“; zašto bi onda postojao između šezdeset devete i sedamdesete?

2) „Teorija vremenskog jaza“ je dete papstva. To je jedan od njihovih pokušaja da skrenu uperen prst proroštva sa sebe kao „malog roga“ iz Danila 7 i 8, „čoveka bezakonja“ iz 2. Solunjanima 2, i „zveri“ iz Otkrivenja 13. Protestantska reformacija iz 16. veka jasno je prepoznala papstvo kao ispunjenje pomenutih proročanstava. Mnoštvo hrišćana bilo je podstaknuto da u papstvu sagleda pravo oličenje antihrista iz proročanstva. Papstvo je sazvalo koncil u Trentu radi iznalaženja načina da se izvrda ova optužba, jer je to bila vrlo uznemirujuća i ubedljiva identifikacija.

Luis Alkazar, španski jezuita, pojavio se sa idejom da je ne samo „mali rog“ iz Danilove knjige Antioh Epifan nego je i „zver“ iz Otkrivenja 13 pagansko Rimsko carstvo koje je progonilo ranu hrišćansku crkvu. Drugim rečima, „antihrist“ je došao mnogo pre uzdizanja papstva. Bio je to jedan od načina da se prst proroštva skrene sa papstva. Jeziuta Alkazar bio je odani sluga Katoličke crkve. Njegovo gledište danas je poznato kao „preterizam.“

S druge strane, Francisko Ribera, takođe španski jezuita, imao je sasvim suprotno mišljenje. On je shvatio da ima ozbiljnih poteškoća za prihvatanje preterističkih stavova. Antihrist je, govorio je on, pojedinac u dalekoj *budućnosti* koji će vladati tokom doslovne tri i po godine, ponovo sazidati Hram u Jerusalimu, poreći Hrista, ukinuti hrišćanstvo, biti prihvaćen od Jevreja, tvrditi da je Bog, itd., i tako ispuniti proročanstva iz Danila i Otkrivenja. Njegovo stanovište naziva se „fudurizam.“

Obe te teorije praktično obezvređuju proročanstva, zato što Danilovu knjigu i Otkrivenje prikazuju kao da nemaju značaja za nas danas. Oni izvlače Danilo 9,24-27 iz pravog konteksta. Ta teorija je spekulacija

tivna i samo jedno „privatno tumačenje“ koje se ne može potkrepiti Svetim pismom, kao što ćemo već videti.

Nigde u Bibliji ne čitamo da antihrist treba da učini „savez (zavet)“ sa bilo kim u poslednjim danima, ili u bilo koje vreme. Isus je naveo te Danilove reči tvrdeći da ukazuju na Njegovo sopstveno delo, kada je svojim učenicima na Poslednjoj večeri rekao: „Ovo je krv saveza (zaveta – većina srpskih prevoda), koja se proliva za mnoge radi oproštenja greha [eng. prevod]“ (Matej 26,28). Za nas je mnogo bezbednije da se držimo Isusove primene ovog proroštva nego jezuitske. Protestanti su, a da toga nisu ni bili svesni, prihvatili ovu jezuitsku doktrinu poznatu kao „futurizam.“ Oni ne shvataju njeno pravo poreklo.

3) Jasna namera Danila 9,24-27 jeste da pokaže da, ukoliko se ne pokaju, 70 sedmica (490 godina) biće za Jevreje poslednja prilika da kao narod ispune svoju obavezu „izabranog naroda“ Božjeg. Ako budu odbacili i razapeli svog Mesiju i nastave da odbacuju i Njegove apostole, zapečatiće svoju sudbinu Božjeg Izraela. Prema Svetom pismu, oni koji veruju u Hrista su „istinski Jevreji“ (Rimljanima 2,28.29; Galatima 3,28.29). Prema tome, verna hrišćanska crkva je danas Božji „Izrael.“

Jevreji se *pojedinačno* mogu pokajati i poverovati u Isusa kao svaki drugi narod, a Pavle jasno kaže da Bog i dalje voli Jevreje (Rimljanima 11,1-5). I biće među njima jedan „ostatak“ koji će na kraju vremena prihvatiti jevanđelje. Bog je dozvolio jevrejskom narodu da nastavi kao svedok Njegovog starog zaveta; ali je anđeo ukazao Danilu da će njihovo konačno odbacivanje Mesije biti i kraj njihove posebne časti kao Božjeg izabranog *naroda*.

4) Ideja da je „proročki sat“ prestao da kuca sa Hristovom smrću čini besmislenim proročanstva iz Danila poglavlja 2, 7, 8, 9, 11 i 12. To je jednostavno lukavo sredstvo da se Božji reflektor skrene sa papstva kao „malog roga“ ili antihrista.

DANILO 11,36-45

Moramo pošteno priznati da postoje različita i suprotna tumačenja ovog odlomka. Usled kontroverzi i pometnje, našem razumevanju može izmaći veoma dragocena istina. A neki se mogu obeshrabriti

zbog tih neslaganja i zaključiti da je *celokupna* Danilova knjiga isto tako neizvesna što se tiče njenog značenja.

Međutim, mi smo videli da su proročanstva iz poglavlja 2, 7, 8 i 9 tako jasna i neposredna da je nemoguće izbeći ubeđenje da Biblija zaista samu sebe objašnjava i da je od značaja i za nas danas. Ta proročanstva su dragocena u svojoj jasnosti. Da li ćemo zato što završni deo *jednog* proročanstva ne razumeju svi na isti način, napustiti svoju veru u ostala koja su toliko jasna?

Mi se radujemo što je tako mnogo toga kristalno jasno u tom pogledu. Nadamo se i molimo da uskoro svi sagledamo „licem k licu“ taj preostali deo Danila 11.

„Nijedno proroštvo iz Pisma ne može se privatno tumačiti“ (eng. prev. 2. Pet. 1,20). Stoga, mora postojati *istinsko* razumevanje proročanstava.

Ova knjiga nije napisana kako bi se „izmislilo“ neko novo tumačenje ili da se omalovaži ono što su iskreni, pobožni naučnici pisali u prošlosti (ili u sadašnjosti). Ona je napisana s molitvom da svi dođu „do jedinstva u veri i poznanja Sina Božijega, do savršenog čoveka, do pune mere Hristovog rasta“ sada u ovo vreme, da ne budemo više „nejač kojom se poigravaju talasi i koju nosi svaki vetar učenja“ (Efescima 4,13.14).

To je razlog zašto je autor izneo gledišta koja se nalaze u ovoj knjizi. Dok su mnogi glasovi iznosili takozvanu „novu svetlost“ o ovom odlomku tokom poslednjih 80 godina, autor još nije čuo bilo šta što bi uključivalo manje problema od „glasova“ koji su govorili najduže i najdoslednije kad je reč o razumevanju Danila i Otkrivenja.

Autoru su bile od pomoći mnoge knjige i komentari prilikom pisanja knjige i ovog Dodatka. Među njima su:

Andrews, J. N., *The Three Messages of Revelation*. Nashville: Southern Publishing Association.

Bunch, Taylor G., *The Book of Daniel*, Mimeographed, 1950.

Charles, Robert Henry, *The book of Daniel*, Edinburgh, T.C. 85 E.C. Jack, nd.

Ford, Desmond, *Daniel*. Nashville: Southern Publishing Association, 1978.

Grotheer, William H., "Watchman, What of the Night?" Lamar, AR.: Adventist Laymen's Foundation.

Haskell, Stephen N., *The Story of Daniel the Prophet*. Battle Creek: Review and Herald, 1901.

Holbrook, Frank B., Editor, *Symposium on Daniel*. Hagerstown MD: Review and Herald.

Keil, C.F., *Biblical Commentary on the Book of Daniel*. Grand Rapids, Eerdmans, 1975.

Leupold, H. C., *Exposition of Daniel*. Grand Rapids; Baker Book House, 1975.

Maxwell, Mervin, *God Cares*, Pacific Press, 1981.

Montgomery, J.A., *A Critical and Exegetical on the Book of Daniel*. Edinburgh: T. And T. Clark, 1964.

Newton, Thomas, *Dissertations on the Prophecies*. London: Dove, 1838.

Nichol, F. D., ed., *The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, Washington: Review and Herald, 1953-57.

Price, George McCready, *The Greatest of the Prophets*. Mountain View: Pacific Press, 1955.

Shea, William H., „Daniel and the Judgment“, unpublished manuscript. Berrien Springs, Michigan, 1980; „Time Prophecies of Daniel 12 and Revelation 12-13“, *Symposium on Revelation – Book 1*, Hagerstown, MD: Review and Herald.

Smith, Uriah, *Thoughts on Daniel and the Revelation*. Washington: Review and Herald, 1945.

Spangler, Robert, ed. „Christ and His High Priestly Ministry“, *Ministry Magazine*, October, 1980. Washington: Review and Herald.

Wallenkampf, Arnold V., ed., *The Sanctuary and the Atonement*. Vol. I. Washinton: Review and Herald, 1980.

Walvoord, John F., *Daniel: The Key to Prophetic Revelation*. Chicago: Moody, 1971.

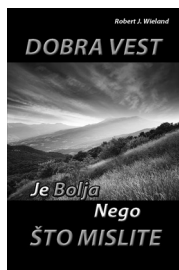
Wright, Charles H. H., *Daniel and His Prophecies*. London: William and Norgate, 1906.

Young, Edward J., *The Prophecies of Daniel*, Grand Rapids: Eerdmans, 1949

DA LI ŽELITE DA SE JOŠ BOLJE UPOZNATE SA „NAJDRAGOCENIJOM VEŠĆU“?

Želite li da je podelite sa svojim prijateljima? Pored knjige koju upravo čitate u ponudi su i sledeće knjige i brošure „Dobre Vesti“ koje sadrže samu suštinu ove jedinstvene poruke.

Sve knjige i brošure su besplatno dostupne na internetu u e-obliku.

DOBRA VEST JE BOLJA NEGO ŠTO MISLITE, Robert J. Wieland

Milioni ljudi veruju lošim vestima. Evanđeoska poruka je tako dobra vest, da je to ponekad teško i poverovati. „Božja milost je...beskrajno bolja nego što ste mislili.“ Prvi put odštampana 1985, ova knjiga nastavlja da izaziva pažnju.

ZLATO PREČIŠĆENO U OGNJU, Robert J. Wieland

Knjiga koja je imperativ za svakog ko želi bolje da razume značenje Isusove vere i Hristove prirode.

MOĆNA DOBRA VEST, Robert J. Wieland

Knjiga sadrži pregled modernih koncepcija jednostavne poruke koje bi trebalo da budu „sila Božja na spasenje“ (Rimljanima 1,16), a koje su postale žalostan izvor zbuđenosti. Nasuprot tome, ovo delo baca sasvim novo svetlo na svu tu frustraciju, bezvoljnost, opadanje i mlakost koji se ogledaju na duhovnom planu. Da li smo propustili da sagledamo koliko je Dobra vest zaista dobra, ili nismo poverovali u to? Ideje koje su ovde izložene utemeljene su na Bibliji i predstavljaju svež dah koji je već pokrenuo srca desetina hiljada ljudi širom sveta. Ova knjiga posebno se obraća onima koji traže čvrsto tlo kao temelj svoje nade, usred ovog sveta punog beznađa i pometnje.

Svaka od sledećih brošura štampana je u formatu 95x140 mm. Njihov sadržaj predstavlja poruku opravdanja verom, slobodnu od svakog legalizma.

BLIZINA VAŠEG SPASITELJA

Jeste li umorni od osećaja krivice? Osećate li se odbačenim i nepotrebnim? Evo jedne izuzetno DOBRE VESTI. Hristos je preuzeo inicijativu da vas povede putem ka sreći ovde i sada, a dalje – ka nebu i večnom životu.

OBRNUTA MOLITVA

Voda ne teče uzbrdo, a i ljudi obično ne izgovaraju molitve poput one zapanjujuće u Jevanđelju po Jovanu 4, koja je obrnutog smera.

Jesmo li spremni za tektonsku promenu u svom pristupanju Božjem prestolu?

REČ KOJA JE PREOKRENULA SVET

Kako je jedna jedina reč mogla da milione preobrazi u ljude spremne da umru za svoja ubeđenja, a ostale milione u njihove progonitelje žedne krvi?

Kakva se sila krije u toj novoj i čudnoj reči?

DOBRA VEST U MALO REČI

Brošura nam otkriva kako ljudi i žene mogu da kroz Jevanđelje pronađu zadovoljavajuće odgovore na svoje probleme. Mera vere – čežnja za Bogom – usađena je u svakom ljudskom srcu. Bog svakako zna kako će odgovoriti na ovu čežnju.

ŽENA KOJA JE REKLA „DA“ BOGU

Tokom mnogih vekova, razvilo se mnoštvo mitova o Mariji, majci Isusovoj. Nastala od materijala namenjenog hrišćanima evangelističkog usmerenja, ova brošura predstavlja pokušaj odvajanja neistine od fascinantnih istina koje nam Pismo otkriva o ovoj divnoj ženi.

Bolje razumevanje Marije može nam pomoći da bolje razumemo i njenog Sina.

KAKO SPASITI BRAK

Kako živeti s lošim bračnim partnerom. Bog ima lekovite Dobre vesti koje će doneti blagosloveno olakšanje u svaki nesrećan dom, i dodatno ohrabrenje za sve one koji su srećni u svom braku. Lek je u onom što verujemo, a ne u onom što činimo!

PREPORUČUJEMO I SLEDEĆE KNJIGE:

MARIJA MAGDALENA:

Biblijska priča, Robert J. Wieland

Marija Magdalena pleni pažnju i inspiriše maštu gotovo svake osobe koja je slušala o njenom tajanstvenom i raskošnom činu pomazanja skupocenim mirom koje je izlila na Isusova stopala, opravši ih zatim svojim suzama. Robert J. Wieland istražuje životnu priču ove čudesne žene koja zauzima visoko mesto među ličnostima o kojima govori Sveto pismo.

U POTRAZI ZA KRSTOM, Robert J. Wieland

Autor istražuje „putovanja“ onih osoba koje su se uputile prema krstu, među kojima su, pored njega samog, Isus, Marija Magdalena i Pavle. On nam otkriva kako možemo steći svoje lično iskustvo na tom istom „putovanju“, i naglašava da krst nesumnjivo ima snagu da protera svaki strah iz ljudskog srca. Radi se o dirljivo i ubedljivo napisanom štivu, namenjenom čitaocu modernog doba.

Radosne Vesti: OD ISUSA SA LJUBAVLJU

Komplet od 34 lekcije iz Svetog pisma koje će obradovati Vaše srce. Podeljene na tri odseka: Dobra Vest koja uzdiže um (srce), Dobra Vest o budućnosti i Pronalazjenje Božjeg mesta sigurnosti.

BEKSTVO KA BOGU, Jim Honberger

Bekstvo ka Bogu je knjiga koja govori o očajničkoj potrebi i traganju za Božjim prisustvom.

Autor Džim Honberger, u želji da pronađe autentično hrišćanstvo, seli se sa svojom porodicom u divljinu, nadomak Nacionalnog parka Glejšer, na granici SAD i Kanade. Tu, u netaknutoj prirodi, oni dobijaju jasniju spoznaju Božje ljubavi i navikavaju se da osluškuju Njegov glas u svakodnevnim situacijama u kojima se svako od nas nalazi.

POBEDITI KROZ HRISTA, Bill Liversidge

Da li se borite sa iskušenjem i grehom? Pitajte li se hoćete li ikada doživeti pobjedu? Da li se odajete obeshrabrenju, misleći da ste izgubljen slučaj? Da li vam je vera na niskom nivou? Da li čak pomišljate da ćete biti zadovoljniji životom ako se prepustite grehu? Osećate li da je Hrištov karakter za vas previsok i nedostižan standard? Ljubav, radost, mir, strpljenje, ljubaznost, dobrota, vernost, samokontrola – ne otkrivaju se dosledno u vašem životu.

Ako je bilo šta od ovog istina, ne očajavajte! Jevanđelje nudi rešenje – ono je zaista dobra vest za vas! Autor ove knjige propoveda i poučava o Jevanđelju s jasnoćom i silom, pojednostavljujući ono što nam izgleda složeno. Kad pročitate ovaj praktični vodič do pobjede, zaključite sami u kojoj meri je u tome uspeo.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

27-244.27

ВИЛАНД, Роберт, 1916-2011

Jevanđelje u Knjizi proroka Danila : ko čita, da razume / Robert Dž. Vilend ; [prevod sa engleskog grupa prevodilaca]. - 1. izd. - Novi Sad : Eden kuća knjige, 2016 (Beograd : Planeta print). - 163 str. ; 15 cm

Prevod dela: The Gospel in Daniel / Robert J. Wieland. - Tiraž 50. - Bibliografija.

ISBN 978-86-85197-47-5

I. БиблијаСвето писмо. Стари завет - Пророк Данило

а) Свето писмо. Стари завет - Пророк Данило

COBISS.SR-ID 305403143

Sadrži li čuvena Danilova proročka knjiga Jevanđelje – dobru vest o spasenju? „Da“, odlučan je autor ove knjige! Na koji način Jevanđelje prožima ovaj starozavetni spis otkrićete sami čitajući „Jevanđelje u Knjizi proroka Danila“.

Prorok Danilo bio je čovek brilijantnog uma, student generacije i prvi čovek posle cara u Neovavilonskom carstvu.

Njegova proročka knjiga je među najosporavanijim u pogledu datiranja, zbog toga što sadrži istoriju čovečanstva od Neovavilonske imperije sve do kraja sveta. Čitajući ovu knjigu saznaćete i zašto je Danilov proročki spis, inače osporavan, zabranjivan i anatemisan, u isto vreme bio inspiracija mnogima, uključujući i velikog Isaka Njutna.